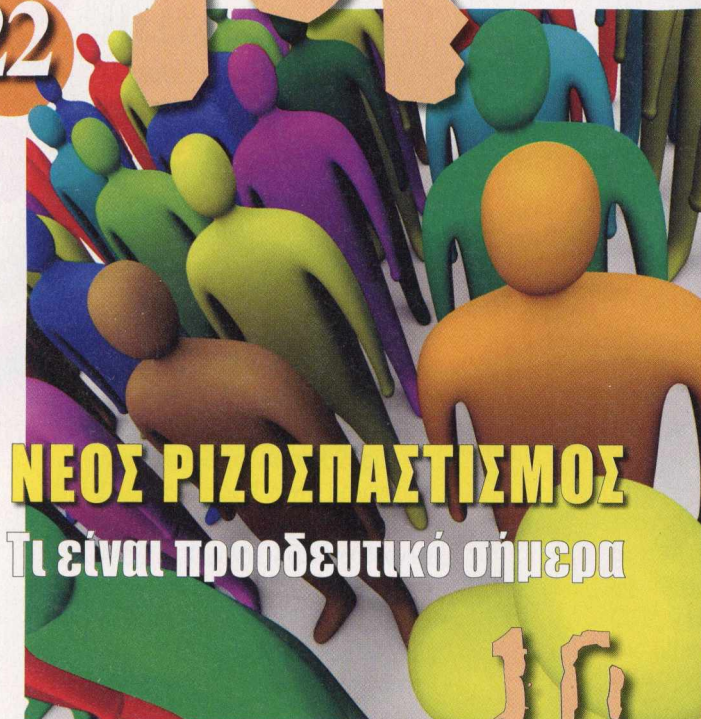

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

22

ΝΕΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΣΜΟΣ

Τι είναι προοδευτικό σήμερα

ΓΡΑΦΟΥΝ: ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ, ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΕΡΒΕΝΗΣ, ΑΛΕΞΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΙΤΖΗΣ, ΜΑΚΗΣ ΚΟΨΙΔΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

19

ΤΥΠΟΣ ΚΑΓΕΞΟΥΣΙΑ

Γ. ΑΝΤΥΠΑΣ
Φ. ΚΑΡΖΗΣ
Δ. ΤΣΙΟΔΡΑΣ

04

ΕΝ ΠΛΩ ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ:

Ν. ΜΠΙΣΤΗΣ, Κ. ΜΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ,
Ρ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ, Α. ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ,
Γ. ΚΑΡΙΠΙΔΗΣ, Τ. ΠΑΠΠΑΣ, Κ. ΧΛΩΜΟΥΔΗΣ

24

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ “ΑΡΙΣΤΕΡΗΣ ΣΤΡΟΦΗΣ” ΤΗΣ Μ. ΚΟΠΠΑ

27

ΚΟΣΟΒΟ: ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΑΞΙΩΝ

30

ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΓΡΑΦΕΙ Ο Γ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
ΜΙΛΟΥΝ: Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗΣ, Μ. ΣΑΒΒΑΚΗΣ,
ASE GORNITZKA

36

ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥ Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

18

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ

(ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΡΡΙΨΗ
ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ)

“ΘΑ ΜΑΣ ΦΑΣΚΕΛΩΣΟΥΝ!”

...και στην τελευταία σελίδα

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΗΣ

ΧΑΣΤΟΥΚΙ ΣΤΟΝ ΑΛΥΤΡΩΤΙΣΜΟ

Αδελφοποιούνται Ρίο ντε Τζανέιρο
και Ρίο - Αντίρριο!

forum

SAFE CLICK

ΓΙΑ ΝΑ ΣΕΡΦΑΡΟΥΜΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η **SAFE CLICK** είναι κάρτα πρόσβασης στο internet με ταυτόχρονη προστασία από ακατάλληλο διαδικτυακό περιεχόμενο όπως πορνογραφικό υλικό, βία, ακατάλληλα διαδικτυακά παιχνίδια, chat κ.α.

Επίσης προστατεύει από κινδύνους όπως προσβολή από ιούς, ηλεκτρονικές απάτες, dialers, αλλοίωση των αρχείων.

Τη **SAFE CLICK** μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν όλοι οι Dial-Up και ADSL χρήστες οποιασδήποτε εταιρίας παροχής internet, οι οποίοι απολαμβάνουν: 25 ώρες πρόσβαση στο Internet και ταυτόχρονα προστασία από ακατάλληλο περιεχόμενο.

Τη **SAFE CLICK** μπορούν να την χρησιμοποιήσουν και όλοι οι ADSL συνδρομητές της Altec Telecoms οι οποίοι απολαμβάνουν: 1 μήνα προστασία από ακατάλληλο διαδικτυακό περιεχόμενο και τη δυνατότητα διαχείρισης της υπηρεσίας **SAFE CLICK** ηλεκτρονικά.

www.safeclick.gr

AltecTelecoms
Αλλάζει την επικοινωνία

Μεταρρύθμιση

Μηνιαίο περιοδικό
Λαμψάκου 5, Αθήνα 11528

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

Αστική μη κερδοσκοπική
εταιρία «Πολιτική και Κοινωνική Μεταρρύθμιση»

ΕΚΔΟΤΗΣ

Γιάννης Μειμάρογλου

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

από **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Παρασκευάς Αυγερινός, Σωτήρης Βαλντέν,
Βασίλης Βουτσάκης, Χρήστος Δερβένης,
Μυρσίνη Ζορμπά, Κώστας Ζώρας,
Γιώργος Θωμάς, Γιάννης Καλογήρου,
Αλέξης Καλοκαιρινός, Γιώργος Καριπίδης,
Ανδρέας Κόρακας, Στέφανος Μανίκας,
Γιάννης Μειμάρογλου, Νίκος Μπίστης,
Κώστας Μποτόπουλος, Τερέζα Μπούκη,
Γιάννης Μυλόπουλος, Ριχάρδος Σωμερίτης,
Μαρία Τοπάλη, Κώστας Χλωμούδης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Μιχάλης Κυριακίδης

CREATIVE ART DIRECTOR

Λιάνα Ιωαννίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Ανδρέας Μαζαράκης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Μάνος Τρανταλίδης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ

Ελένη Αποστολοπούλου

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Σπύρος Βερύκιος

Λιάνα Ιωαννίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Άρης Κορμάς

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ευφροσύνη Παυλακούδη

ΤΗΛ: 210-7777422, 210-7777230

e-mail: info@metarithmisi.gr

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε

Η «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ» διανέμεται
δωρεάν σε επιλεγμένα σημεία.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, ολική ή μερική,
με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή έγκριση
της εκδότριας εταιρείας

www.metarithmisi.gr

Η «επόμενη μέρα» είναι... τώρα!

edito

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ για το ασφαλιστικό έγινε με τον γνώριμο τρόπο: επί της διαδικασίας... Με ευθύνη της κυβέρνησης, που βάφτισε «μεταρρύθμιση» ένα σύνολο ετερόκλητων ρυθμίσεων χωρίς ραχοκοκαλιά και κεντρική ιδέα, η όλη υπόθεση εξελίχθηκε σε μία... χρόνο-αναμέτρηση, στο πλαίσιο της οποίας η κυβέρνηση επείγαν να τελειώνει με το θέμα και η αντιπολίτευση μαχόταν να το συντηρεί.

Ο διάλογος, επί της ουσίας, δεν έγινε ποτέ, αφού στην πραγματικότητα κανείς δεν τον επιθυμούσε. Έτσι:

► ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, άρα και για το χτύπημα της ανεργίας, του μεγαλύτερου σύγχρονου κοινωνικού προβλήματος που επηρεάζει άμεσα το ασφαλιστικό, δεν συζητήθηκαν.

► Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ, σημαντικού τμήματος πια του εργατικού δυναμικού μας, στη νόμιμη εργασία και το ασφαλιστικό μας σύστημα, δεν απασχόλησε κανέναν ιδιαίτερα.

► ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΑΞΗ της εισφοροδιαφυγής που ανακοινώθηκαν, δεν φαίνεται να... τρώξαν τους ενδιαφερόμενους.

► Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ να θεσμοθετηθούν κανόνες, ώστε τα χρήματα των Ταμείων να μη «τζίράρουνται» από τους αετονύχιδες, παρέμεινε ιδέα στα χαρτιά.

ΤΟ ΙΔΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ουσιαστικής συζήτησης, διαλόγου και διασταύρωσης προτάσεων, εντοπίζεται στο θέμα του ΟΤΕ, στην ενέργεια, στην Ολυμπιακή, ενώ δεκάδες μεγάλα κοινωνικά ζητήματα αντιμετωπίζονται με αφορισμούς. Σε σύγχυση η ελληνική κοινωνία, βολοδέρνει σε απλοιστευτικά διλλήματα, του τύπου «με το κράτος ή με την αγορά», «με τους Σέρβους ή με τους Αμερικάνους» και πάει λέγοντας...

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ, η αναζήτηση τού τι μπορεί να συνιστά σήμερα προοδευτική ιδέα και να συγκροτεί ριζοσπαστική πολιτική, αναζήτηση που από την αρχή της έκδοσής της απασχολεί τη «Μεταρρύθμιση», εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά επίκαιρη. Και η συζήτηση αυτή, όσο κι αν σκιάζεται από ανούσιες αντιπαράθεσεις, (πρέπει να) αφορά πρωτίστως το ΠΑΣΟΚ και την Κεντροαριστερά, που δεν έχουν προφανώς την πολυτέλεια να περιμένουν κι άλλες «επόμενες μέρες», που όλο εκφωνούνται, αλλά ποτέ δεν έρχονται...

ΚΑΙΡΟΣ ΕΙΝΑΙ, πριν να είναι πολύ αργά, οι ρητορείες περί «δεξιών» και «αριστερών» στροφών να αντικατασταθούν από ένα συγκεκριμένο και τεκμηριωμένο σχέδιο για την έξοδο από την κρίση και την πρόοδο του τόπου. Το θέλουν όλοι. Ακόμα κι αυτοί που συντηρούν τη δημοσκοπική κούρσα του ΣΥΡΙΖΑ, αφού οι πολίτες ψηφίζουν αναζητώντας πάντοτε μια καλύτερη κυβέρνηση και όχι απλώς μια καλύτερη αντιπολίτευση...

Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ, άλλωστε, που μας έκανε κι αυτή τη φορά την τιμή να μιλήσει στο περιοδικό μας, δεν μάσησε τα λόγια του, τονίζοντας ότι «η πραγματικότητα θα μας φασκελώσει» αν δεν πάρουμε υπόψη μας τις ώριμες αντικειμενικές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί για μια ευρύτερη συνεργασία των προοδευτικών δυνάμεων.

ΠΡΟ ΗΜΕΡΩΝ, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ, με αρκετή δόση ειρωνείας είναι αλήθεια, καλωσόρισε, υποτίθεται, το ΠΑΣΟΚ στην αντιπολίτευση. Είναι ώρα να τον καλωσορίσουμε με τη σειρά μας, αν φυσικά ενδιαφέρεται για την πρόσκληση, σε μια μεγάλη, ειλικρινή και ισότιμη προσπάθεια για την προοδευτική διακυβέρνηση του τόπου...

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΙΜΑΡΟΓΛΟΥ

Χρήσιμο μάθημα για όλους

του Νίκου Μπίστη*

κυβέρνηση της ΝΔ, στην καταληκτική φάση της διεύρυνσης του ΝΑΤΟ και των συνακόλουθων διαπραγματεύσεων για το όνομα της FYROM, ευνοήθηκε διπλά από τη συγκυρία. Πρώτον, ο Μπους, έφτασε στην τελευταία του σύνοδο ως πρόεδρος, αποδυναμωμένος. Οι εταίροι του, που είχαν βιώσει την αλαζονική συμπεριφορά της διοίκησης Μπους, για διαφορετικούς λόγους ο καθένας και για διαφορετικά θέματα, αρνήθηκαν να συμπαραταχθούν. Η διεύρυνση με Ουκρανία και Γεωργία, έχει μείζονα γεωπολιτική αξία από την ένταξη της FYROM. Έτσι, οι «αφόρητες πιέσεις» που ανεδείκνυε η ελληνική κυβέρνηση για να μεγεθύνει την «αντίσταση» της, δεν ήταν δύσκολο να παρακαμφθούν μέσα στο γενικό κλίμα ανυπακοής. Δεύτερον, η κυβέρνηση της FYROM ήταν στα χέρια των εθνικιστών και όχι των σοσιαλδημοκρατών. Οι διαφορές ανάμεσα στον σοσιαλδημοκράτη Πρόεδρο Τσερβενκόφσκι και τον πρωθυπουργό Γκρούεφσκι, ούτε αμελητέες, ούτε διαδικαστικού χαρακτήρα ήσαν. Η εικόνα απόλυτης αδιαλλαξίας, την ώρα που η Ελλάδα προσχωρούσε και επίσημα (ανεπίσημα εδώ και 10 χρόνια) στη σύνθετη ονομασία, έβλαψε τη γειτονική χώρα και προσέφερε άνεση κινήσεων στην ελληνική αντιπροσωπεία. Οι γείτονες, έπαθαν από τον εθνικιστικό πυρετό αυτό που έπαθε η Ελλάδα, όταν η μετριοπαθής προσέγγιση του Γκλιγκόροφ συναντούσε καθολική αποδοχή από κυβερνήσεις και κοινή γνώμη των χωρών της Ε.Ε., ενώ η άρνηση της Ελλάδας να δεχθεί το πακέτο Πινέιρο, την απομόνωνε διεθνώς. Μόνο που η δική τους απομόνωση, δεν είναι καθολική. Αντιθέτως, περισσότερες από τις μισές χώρες του ΝΑΤΟ τούς έδειξαν κατανόηση, ενώ η αναγνώριση από 123 χώρες με τη συνταγματική τους ονομασία, παραμένει.

Αν, λοιπόν, η FYROM εγκαταλείψει την απόλυτη αδιαλλαξία της κατά ένα πρόθεμα, το ΝΑΤΟ αλλά και ο ΟΗΕ έχουν ήδη προεξοφλήσει την ένταξη και την αναγνώρισή της με τη σύνθετη ονομασία. Αυτό είναι το ζητούμενο και από την ελληνική πλευρά, η οποία γνωρίζει ότι προβολή νέου βέτο, πρέπει να στηρίζεται σε εξίσου ισχυρές, αν όχι ισχυρότερες βάσεις από αυτές που επικαλέσθηκε στο Βουκουρέστι. Προς το παρόν, μόνο ο ΛΑΟΣ προσπαθεί να κερδοσκοπήσει, καίδεύοντας τα διόλου ευκαταφρόνητα υπολείμματα του ελληνικού εθνικισμού, που έθρεψε στις αρχές της δεκαετίας του '90 το σύνολο σχεδόν των πολιτικών δυνάμεων της χώρας. Κατά τ' άλλα, η συμπεριφορά των πολιτικών δυνάμεων ήταν απολύτως προβλέψιμη. ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ συμφώνησαν στο βέτο, ως... γενικό βέτο κατά της διεύρυνσης του ΝΑΤΟ. Ο Καραμανλής πήρε το πρώτο σκέλος και τους χάρισε το δεύτερο, που αφορά αναχω-

Το μήνυμα είναι ότι ο εθνικισμός, οι υπερπατριωτικές κορώνες, σε συνδυασμό με υποτίμηση των διεθνών συσχετισμών, οδηγούν σε διπλή ήττα...

ρητές από την παγκόσμια σκηνή.

Το ΠΑΣΟΚ, ήδη από την ενδιάμεση συμφωνία και πιο καθαρά μετά το 1996, αναζητεί λύση με σύνθετη ονομασία. Είναι γνωστό πλέον ότι πριν από τα γεγονότα στο Τέτοβο, είχε πλησιάσει σε λύση. Ο Σημίτης και το ΠΑΣΟΚ, σταδιακά απαγκίστρωσαν τη χώρα από αδιέξοδες επιλογές και προετοίμασαν το έδαφος για τη στροφή που πραγματοποιείται σήμερα.

Η περιπέτεια που περνάμε επί 15 χρόνια με τη γείτονα, πρέπει να αποτελέσει χρήσιμο μάθημα για όλους μας. Για το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων στην Ελλάδα -που φαίνεται ότι κατά συντριπτική πλειοψηφία πήραν το μήνυμα- και για τις πολιτικές δυνάμεις στη FYROM, που έχουν ακόμα δρόμο να διανύσουν. Και το μάθημα είναι ότι ο εθνικισμός, οι υπερπατριωτικές κορώνες, σε συνδυασμό με υποτίμηση των διεθνών συσχετισμών, οδηγούν σε διπλή ήττα. Από τη μια, δεν εξυπηρετούν τα καλώς νοούμενα εθνικά συμφέροντα στη διεθνή κοινότητα και από την άλλη, δηλητηριάζουν τη λαϊκή συνείδηση, που είναι ευεπίφορη στις εθνικιστικές ακρότητες. Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος, από τον οποίο, για να βγει η χώρα, χρειάζονται ηγέτες μεγάλου διαμετρήματος. Το σύνολο σχεδόν των πολιτικών στελεχών αναγνώριζε κατ' ιδίαν ότι η βαλκανική μας πολιτική (με FYROM-Τουρκία) ήταν αδιέξοδη, αλλά για το φόβο του πολιτικού κόστους, έλεγε τα αντίστροφα, παγιδεύοντας την εξωτερική πολιτική της χώρας. Και όταν ο Σημίτης προχώρησε στο Ελσίνκι, που άνοιξε το δρόμο για ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., υπήρξαν εντονότερες αντιδράσεις και από τη ΝΔ και από το εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και από το ΚΚΕ και από τον ΣΥΝ. Ευτυχώς, αυτή η αναπροσαρμογή της εξωτερικής μας πολιτικής, έβαλε γερές ράγες, πάνω στις οποίες εξακολουθεί να κινείται η χώρα.

***Ο Νίκος Μπίστης, πρώην υφυπουργός Εσωτερικών, είναι μέλος του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑ.ΣΟ.Κ.**

Οι άρχοντες των παραθύρων

του Τάσου Παππά*

Επώθηκε από τον Λάκη Λαζόπουλο και μάλλον βρήκε πολλά ευήκοα ώτα στην κοινωνία, ότι οι δημοσιογράφοι, επειδή έλυσαν το δικό τους θέμα με το ασφαλιστικό, έκαναν αβά-ντα στην κυβέρνηση δυσφημώντας τους αγώνες των άλλων κλάδων. Η κατηγορία δεν είναι αβάσιμη. Είναι όμως ισοπεδωτική και φλερτάρει με τη θεωρία της συνωμοσίας.

Τα περί συνωμοσίας ας τα αφήσουμε, γιατί είναι ένα πολύ διαδεδομένο σπορ σ' αυτή τη χώρα και δεν είναι εύκολο να ανατρέψεις μια εμπεδωμένη αντίληψη, όσα λογικά επιχειρήματα κι αν επιστρατεύσεις. Η πολιτική σχιζοφρένεια, είναι ανίκητη. Ισοπεδωτική όμως είναι, γιατί στο λογύδιό του ο δημοφιλής ηθοποιός ταύτισε το σώμα των δημοσιογράφων με τους δέκα-είκοσι πιο προβεβλημένους, που κάνουν κάθε μέρα παιχνίδι από τα δελτία των οκτώ. Είναι ωστόσο βάσιμη η κατηγορία, γιατί όντως αυτοί οι δέκα-είκοσι μεγαλοδημοσιογράφοι της τηλεόρασης, σε περιόδους κοινωνικής έντασης, λειτουργούν ως οργανικοί διανοούμενοι της κυρίαρχης ιδεολογίας, με όντως εξαιρετικά αποτελέσματα, λόγω της επιρροής που ασκούν σ' ένα κοινό που έχει συνηθίσει να ενημερώνεται και να ψυχαγωγείται κυρίως από τη μικρή οθόνη.

►Θεωρούν τις απεργίες βίαιη παραβίαση της κανονικότητας.

►Είναι οπαδοί της τάξης και της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος.

►Βδελύσσονται τα συνδικάτα του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, χαρακτηρίζοντάς τα συνεχνίες εργατοπατέρων.

►Επιτίθενται στους εργαζόμενους των ΔΕΚΟ, αποκαλώντας τους «βολεμένους και ρετιρέ» και οργίζονται για τη συνδικαλιστική υποεκπροσώπηση των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, ξεχνώντας όμως να μας πουν πόσο δύσκολο είναι να δημιουργηθεί ένα σωματείο στις ιδιωτικές επιχειρήσεις: οι εργοδότες το ανέχονται μόνον αν είναι σφραγίδα τους, αλλιώς απολύουν όσους επιχειρήσουν να κάνουν την «αποκοτιά».

Αυτή η ομάδα, αποτελείται από δημοσιογράφους που έλκουν την καταγωγή τους από τη συντήρηση, ή έχουν συντηρητικοποιηθεί, αφού εισοδηματικά ανήκουν σε ένα ανώτερο επίπεδο συγκριτικά με τους υπόλοιπους. Είναι μέλη της άρχουσας τάξης. Με άλλα λόγια, άλλοι εξ αυτών υπηρετούν την ιδεολογία τους και άλλοι τα συμφέροντά τους κι ας υποδύονται τους προοδευτικούς. Επειδή караδοκει η ρετινιά της ισοπέδωσης και για την προεκτεθείσα περιγραφή οφείλω να πω ότι οι αιχμές δεν αφορούν το σύνολο των σχολιαστών των τηλεοπτικών δελτίων. Είμαι βέβαιος ότι οι αναγνώστες της «Μεταρρύθμισης» είναι νοήμονες και υποψιασμένοι και μπορούν να εντοπίσουν τις εξαιρέσεις.

***Ο Τάσος Παππάς είναι δημοσιογράφος.**

Παίξε, γέλασε, κλάψε: Βαλκάνια

του Ριχάρδου Σωμερίτη

Λίγο η π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, λίγο το Κόσοβο και λίγο όλα τα άλλα, τα Βαλκάνια δεν είναι τελικά για τη χώρα μας «παιξε-γέλασε», αλλά μάλλον «κλάψε». Κλάψε για τη χαμένη δυνατότητα να πρωταγωνιστήσουμε στο ευρωπαϊκό μέλλον τους.

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία δεν μας περίμεναν, προχώρησαν στην ένταξή τους στο «δυτικό συνδικάτο» (ΕΕ και ΝΑΤΟ) που τόσο περιφρονούν οι δικοί μας προοδευτικοί και ακροδεξιοί. Επισήμως, στηρίζουμε το σχέδιο ένταξης της Τουρκίας, αλλά μας ενθουσιάζει ο Σαρκοζί που την αποκαλεί Ασία. Την Αλβανία, την αντιμετωπίζουμε σαν κίνδυνο. Το Μαυροβούνιο, το αγνοούμε. Η Σλοβενία (μα είναι βαλκανική;) μας πέφτει μακριά και πάντως κεντροευρωπαϊκή. Η Κροατία είναι για τον μέσο ρωμιο πάντα υπόλογη για τους χιτλερικούς Ουστάσι - τους γερμανοτσολιάδες μας τους έχουμε ξεχάσει. Με την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τα κάναμε θάλασσα. Το Κόσοβο παραμένει για μας σερβικό. Αλλά η ομόδοξος, ανάδελφη και ρωσόφιλη Σερβία, το καμάρι μας, που αιματοκύλισε την πρώην Γιουγκοσλαβία, είναι πάντα η αγάπη μας: να λοιπόν που έχουμε βαλκανική πολιτική! Όχι όλη η Σερβία, φυσικά. Αλλά η μισή, αυτή της φασίζουσας εθνικιστικής ακροδεξιάς του Σέσελι (υπόδικου στη Χάγη) και των επιγόνων του Μιλόσεβιτς. Η άλλη μισή, που θέλει Ευρώπη και ειρήνη, είναι για μας κομμάτι ύποπτη. Μας θυμίζει τους ενδοτικούς ανθέλληνες.

Το Κόσοβο, λοιπόν. Θανάσιμος κίνδυνος. Κήρυξε ανεξαρτησία και κινδυνεύουν όλα τα κράτη που έχουν συμπαγείς μειονότητες, όπως εμείς τους Τούρκους στη Θράκη. Είναι λεία θρυαλλίδα. Δηλαδή δεν θα ήταν, αν η διεθνής κοινότητα αποφάσισε ότι το 90% του πληθυσμού του έπρεπε να έχει πάνω από το κεφάλι του τους Σέρβους, που κατάρχησαν την αυτονομία της επαρχίας, έκλεισαν τα σχολεία και το Πανεπιστήμιο, απέλυσαν όλους τους κοσοβάρους υπαλλήλους, καταπίεσαν και έσφαξαν; Και γιατί να τους έχουν πάνω από το κεφάλι τους; Μα για μερικά μοναστήρια και μια χαμένη μάχη με τους Οθωμανούς τον Μεσαίωνα.

Ελληνική λογική: φοβόμαστε τον κίνδυνο μιας «μεγάλης Αλβανίας», αλλά αντιδρούμε σε ένα ανεξάρτητο και ευρωπαϊκά ελεγχόμενο Κόσοβο που θα χώριζε τους Αλβανόφωνους. Και κάνουμε ό,τι μπορούμε για να αποσταθεροποιήσουμε τη Μακεδονία, που έχει μεγάλη αλβανική μειονότητα.

Η αλήθεια είναι ότι φοβόμαστε τα πάντα και τα αντίθετά τους. Διακομματικά. Το Εθνικό Μέτωπο των επιγόνων του «σαμαρισμού», του «η Μακεδονία είναι μία και είναι ελληνική» και του εμπάργκο, είναι αρραγές. Εθνικός Ύμνος...

Τοτέμ και Ταμπού

του Αλέξη Καλοκαιρινού

Ο Βουκουρέστι καταπλάκωσε το Ασφαλιστικό. Η πρόταση μομφής και η πρόταση δημοψηφίσματος, μοιάζουν μακρινό και ατελέσφορο παρελθόν. Ο νόμος υπογράφεται φαρδιά - πλατιά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ας προσχωρήσουμε όμως μεθοδολογικά στη συλλογιστική της αντιπολίτευσης: Τι θα γινόταν αν ο Πρόεδρος ανέπεμπε το ψηφισθέν σχέδιο νόμου; Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία θα το ξαναψηφίζε και η κυβέρνηση θα του το ξανάστελνε, με την υποχρέωση, πλέον, να το υπογράψει. Και τι θα έκανε τότε ο Πρόεδρος; Είτε θα έλεγε «Εντάξει, ένα αστέιο κάναμε για να περάσει η ώρα...», είτε θα υπέβαλε την παραίτησή του, συμπαρασύροντας, εντέλει, και την κυβέρνηση. Δηλαδή, θα πηγαίναμε σε εκλογές.

Αλλά τι ήθελε η αντιπολίτευση; Δεν θεωρούσε ότι το «αντι-ασφαλιστικό» νομοσχέδιο είναι λόγος για να πέσει η κυβέρνηση; Αν δεν το θεωρούσε, προς τι η πρόταση μομφής; Φυσικά, για το ΠΑΣΟΚ η συζήτηση δεν τίθεται σε αυτή τη βάση. Πάνω απ' όλα, «δεν παίζουμε με τους θεσμούς». Αλλά για τον Συνασπισμό; Από ένα «αντισυστημικό» κόμμα, που ευαγγελίζεται «ένα άλλο πολιτικό σύστημα», δεν θα περίμενε κανείς να αποδίδει τον ίδιο τελετουργικό σεβασμό στο τοτέμ του Προέδρου της μεταπολιτευτικής Δημοκρατίας μας. Μάλλον θα περίμενε να στρέψει το γράμμα του πολιτικού συστήματος ενάντια στο πνεύμα

Τι ήθελε η αντιπολίτευση; Δεν θεωρούσε ότι το «αντι-ασφαλιστικό» είναι λόγος για να πέσει η κυβέρνηση; Αν δεν το θεωρούσε, προς τι η πρόταση μομφής;

του, ενόψει ενός υπέρτερου -κατά τον ίδιο- πολιτικού αγαθού.

Ο Συνασπισμός έκανε ένα βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά αναδιπλώθηκε όταν τον μάλωσαν. Τελικώς, υπέβαλε τα σέβη του στο «σύστημα». Διότι ο αντισυστημισμός του εγγράφεται στο σύστημα, ιδιαίτερα τώρα που προσπαθεί να ενσωματώσει εκείνη τη «σοσιαλιστική συνιστώσα» που προσέρχεται σ' αυτόν κουβαλώντας τα ιδεολογικο-θεσμικά της ταμπού. Ο Συνασπισμός θέλει να αλλάξει το σύστημα μέσα στο οποίο μεγεθύνεται. Κατά βάθος, όμως, το σύστημα είναι γενναιόδωρο και ευρύχωρο. Η αγκαλιά του είναι πάντα ανοικτή για όσους αρχίσουν να ονειρεύονται την εξουσία.

Μετασυνεδριακά ανεπίκαιρα

του Κώστα Μποτόπουλου*

Έρασε κι αυτό το Συνέδριο. Με τη μικρή απόσταση, αλλά και πολλά γεγονότα να μας χωρίζουν, να μερικά από αυτά που θα μπορούσαν, ίσως, να φορτώσουν τη μνήμη, μήπως και προετοιμάσουν το μέλλον.

► Στο Συνέδριο δε βγήκαν μαχαίρια. Η τεράστια πλειοψηφία των συμμετεχόντων και των ομιλητών, έδειξε αυτοσυγκράτηση, αλλά και κούραση. Βλέποντας μετά τις εικόνες, μου έκανε μεγάλη εντύπωση το πόσο κλειστά ήταν τα πρόσωπα όλων μας. Ξαν να περιμέναμε κάτι, αλλά και συνάμα να ξέραμε πως δεν ήταν δυνατό να έρθει ακόμα.

► Η πολιτική δεν είχε τον πρώτο λόγο. Εφτά χιλιάδες άτομα δεν μπορούν να συζητήσουν, ούτε καν να βρεθούν, πόσο μάλλον να χαράξουν συλλογική πορεία. Αρκετά από τα μεγάλα θέματα που θα έπρεπε να μας απασχολούν, αγχίκτηκαν αλλά χάθηκαν μέσα στον αχό του συναισθήματος και της ανάγκης εκτόνωσης. Οι πολιτικοί που θα μπορούσαν να βάλουν το μαχαίρι στην πληγή και να πλύνουν το τραύμα, δε το έπραξαν -και ορθώς- σεβόμενοι τη συγκυρία, το κλίμα και τις δυνάμεις μας. Έμειναν οι μικρές οάσεις των θεματικών τραπεζιών-συζητήσεων.

► Το προγραμματικό πλαίσιο δεν ξεκαθάρισε. Γιατί, καλό είναι να επιβεβαιώνεται ότι στο

(προ)εκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ δίνονται απαντήσεις σε όλα, θα ήταν όμως ακόμα καλύτερο να θυμηθούμε ότι ακριβώς αυτό το πρόγραμμα, αποδοκιμάστηκε (ανάμεσα στ' άλλα), στις πολύ πρόσφατες εκλογές και άρα ασφαλώς χρειάζεται επανεξέταση. Δεν νομίζω δε ότι υπήρξαν πολλοί ανάμεσα στους επτά χιλιάδες που να θεώρησαν ότι αυτήν την (πολιτική) επανεξέταση, τη διεκπεραίωσε η διακήρυξη-μυθιστόρημα του συντρόφου Μίμη.

► Η ανανέωση -το μεγάλο στοίχημα- μένει ακόμη εκκρεμής. Ψυχολογικά και συμβολικά, η κίνηση του Προέδρου για το Πολιτικό Συμβούλιο, έδειξε συναίσθηση της ανάγκης κι επιγνώση αλλοδαπών εμπειριών (Αγγλία, Ισπανία). Από πλευράς μηνύματος εμπειρείχε πάλι μια γενίκευση (όλοι οι παλιοί έξω), αμφίσημη και για αρκετούς άδικη. Από πλευράς εκτέλεσης, μια εβδομάδα μετά, πιστεύω πως έμεινε στα μισά -τουλάχιστον- του δρόμου. Από πλευράς δε ουσίας, της μόνης τελικά που μετρά, είναι προφανές ότι όλοι και όλα θα κριθούν από το πολιτικό αποτέλεσμα: τις νέες ιδέες, το άνοιγμα στην κοινωνία, την αξιοποίηση των άξων, το σταμάτημα

Στο Συνέδριο δε βγήκαν μαχαίρια. Η τεράστια πλειοψηφία των συμμετεχόντων και των ομιλητών, έδειξε αυτοσυγκράτηση, αλλά και κούραση

της καθόδου και την έναρξη αποκατάστασης της αξιοπιστίας όχι μόνο του Κινήματος, αλλά και του χώρου του.

*Ο Κώστας Μποτόπουλος είναι ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ.

Ήττα του λαϊκισμού και του εθνικισμού

του Γιώργου Καριπίδη

Ο

το Βουκουρέστι, η Ελλάδα άσκησε τελικά βέτο για να αποτρέψει την είσοδο της FYROM στο NATO, χωρίς να έχει προηγουμένως επιλυθεί το ζήτημα του οριστικού της ονόματος. Παρά ταύτα, οι αντιδράσεις των εταίρων μας ήταν ήπιες. Στη Σύνοδο Κορυφής, η Ελλάδα δεν απομονώθηκε. Αρκετές χώρες υποστήριξαν τις ελληνικές θέσεις, οι περισσότερες κράτησαν ουδετερότητα και λίγες (συμπεριλαμβανομένων των Η.Π.Α.) αντιτάχθηκαν καθαρά. Το κοινό ανακοινωθέν είναι ικανοποιητικό για την Ελλάδα: δεν θέτει χρονοδιάγραμμα για νέα πρόσκληση της FYROM, αντιθέτως, επαναλαμβάνει ότι η ένταξή της στο NATO, μπορεί να γίνει μόνο εφόσον συμφωνηθεί μια κοινά αποδεκτή ονομασία.

Η πολιτική των Η.Π.Α. επί του θέματος, απέτυχε. Η αποτυχία των Η.Π.Α. όμως είναι ευρύτερη, αφού επίσης απορρίφθηκε η πρότασή τους για διεύρυνση του NATO με Γεωργία και Ουκρανία, ενώ ελάχιστη ήταν η ανταπόκριση στο αίτημά τους

Η ελληνική επιτυχία δεν οφείλεται στην ελληνική λεβεντιά, αλλά στο ότι η κυβέρνηση τόλμησε να δείξει σωφροσύνη και εγκατέλειψε τον αδιέξοδο ανενδοτισμό...

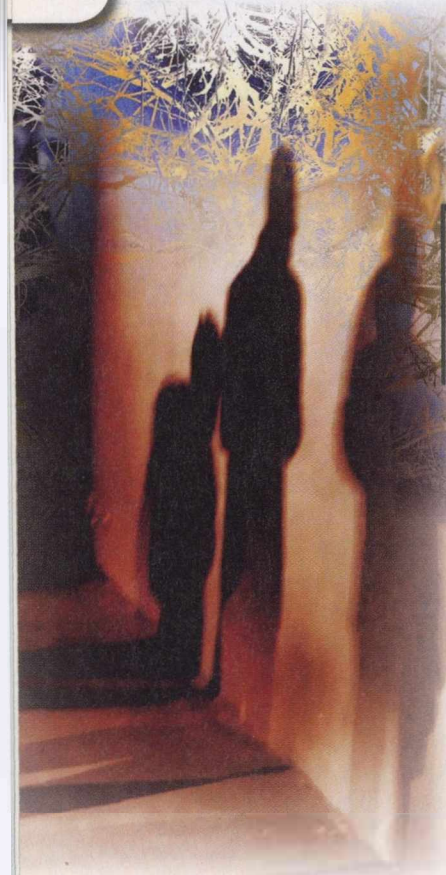
για ενίσχυση των στρατιωτικών δυνάμεων του NATO στο Αφγανιστάν. Αποδεικνύεται ότι η Ευρώπη έχει συναίσθηση των συμφερόντων της.

Η ελληνική επιτυχία, δεν οφείλεται ούτε στο αρραγές εσωτερικό μέτωπο, ούτε στην ελληνική λεβεντιά. Όταν το Συμβούλιο Πολιτικών Αρχηγών αποφάσισε ότι «Η Μακεδονία είναι μία και είναι ελληνική» και απέρριψε κάθε σύνθετη ονομασία που εμπειρείχε τη λέξη «Μακεδονία» ή παράγωγό της, και τότε το εσωτερικό μέτωπο ήταν αρραγές (δυστυχώς) και η ελληνική λεβεντιά αμείωτη. Όμως, η πολιτική αυτή αποδείχθηκε αδιέξοδη και οδήγησε στην αναγνώριση της γείτονος με το συνταγματικό της όνομα από τουλάχιστον 120 χώρες.

Η ελληνική επιτυχία δεν οφείλεται κυρίως στο ότι η κυβέρνηση τόλμησε να ασκήσει βέτο. Οφείλεται κυρίως στο ότι η κυβέρνηση τόλμησε να δείξει σωφροσύνη (πράγμα που δεν έκαναν οι προηγούμενες κυβερνήσεις, τόσο του ΠΑ.ΣΟ.Κ., όσο και της Ν.Δ.). Εγκατέλειψε τον αδιέξοδο ανενδοτισμό, παρέκαμψε την απόφαση του συμβουλίου πολιτικών αρχηγών και πρότεινε -έστω και αργά- το συμβιβασμό μιας σύνθετης ονομασίας που περιλαμβάνει το όνομα «Μακεδονία» μ' έναν σαφή προσδιορισμό (γεωγραφικό ή ιστορικό) για όλες ανεξαιρέτα τις χρήσεις.

Επειδή η Ελλάδα πρότεινε αυτόν τον συμβιβασμό, γι' αυτό και πέτυχε να μεταθέσει την ευθύνη της αδιαλλαξίας στα Σκόπια, γι' αυτό έπεισε για τις καλές προθέσεις της, γι' αυτό μπόρεσε να ασκήσει το βέτο χωρίς να απομονωθεί από τους ευρωπαίους συμμάχους της.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ακριβώς μια τέτοια σύνθετη ονομασία, μας πρότειναν πριν από 15 χρόνια, ο ίδιος ο Ο.Η.Ε. (μεσολαβητές Βανς και Όουεν) και η Ευρώπη (πακέτο Πινέρο) - και εμείς, ανοήτως απορρίψαμε. Δεν πρέπει να το ξεχνάμε επειδή το ζήτημα δεν λύθηκε ακόμη. Θαλυθεί όταν ο συμβιβασμός γίνει κοινά αποδεκτός και όταν αποκαταστήσουμε σχέσεις φιλίας και εμπιστοσύνης με τους γείτονες.

Κράτος ναυαγοσώστης...

του Κώστα Χλωμούδη*

Ιστορική συμβολή των Άνταμ Σμιθ και Ρικάρντο, στις μέρες μας φαίνεται να επαναπροσδιορίζεται... Και οι οικονομολόγοι της «νεοκλασικής» σχολής νιώθουν το θεωρητικό τους στερέωμα να τρίζει, βλέποντας το «αόρατο χέρι» της αγοράς να αδυνατεί να ρυθμίσει και επειγόντως να καλείται ξανά το κράτος για άμεση επιδιόρθωση.

Ξαφνικά, οι υπέρμαχοι της ελευθερίας των αγορών, βάζουν μπρος το κράτος να τις σώσει. Δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό, αλλά έχει ιδιαίτερη βαρύτητα σήμερα.

Φέρνει στην επιφάνεια το βαθμό της ιδεολογικής κρίσης που αντιμετωπίζει πλέον η νεοφιλελεύθερη «ορθοδοξία», αναγκάζοντας ακόμα και τους πιο φανατικούς υποστηρικτές και θιασώτες της (όπως οι Ρεπουμπλικάνοι στις ΗΠΑ και ο πρόεδρος της Fed, Μπεν Μπερνάνκε), να πράττουν τα ανάποδα από αυτά που υποστηρίζουν. Να αφήνουν, δηλαδή, στην άκρη τις νεοφιλελεύθερες ιδεοληψίες, για να ανοίξουν την «προστατευτική αγκαλιά» του κράτους όταν σφίγγουν τα πράγματα στις οικονομίες, ψηφίζοντας τον Τζ. Μ. Κέινς (θεωρητικός της κρατικής παρέμβασης), την ώρα που πίνουν νερό στο όνομα του Μ. Φρίντμαν (θεωρητικός των ελεύθερων αγορών).

Η «Wall Street Journal» παραδέχτηκε ότι τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν αυτό το διάστημα, «συγκλόνισαν τον αμερικανικό καπιταλισμό». Ως γνωστόν, η «WSJ» δεν είναι το «όργανο» της Κ.Ε. του «Αριστερού Ρεύματος» του ΣΥΝ, αλλά η μεγαλύτερη σε κυκλοφορία οικονομική εφημερίδα στον κόσμο.

«Πριν από ενάμιση αιώνα...», γράφει ο Τζ. Μπράντφορντ Ντελόνγκ, πρώην αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών των κυβερνήσεων Κλίντον, καθηγητής στο Μπέρκλεϊ σήμερα, «... ο Μαρξ είχε προβλέψει ότι ο σύγχρονος καπιταλισμός, όπως εξελισσόταν, θα αποδεικνυόταν ανίκανος να παράγει μίαν αποδεκτή κατανομή του εισοδήματος, και έκτοτε, οι οικονομολόγοι του λεγόμενου κυρίου ρεύματος, κέρδιζαν το ψωμί και το βούτυρό τους αντικρούοντάς τον με διάφορα επιχειρήματα.» Οι αρχικά μεγάλες ανισότητες στην πορεία της καπιταλιστικής ανάπτυξης θα περιορίζονταν, δίδασκε το κύριο ρεύμα της οικονομικής σκέψης.

Ο παραπάνω προβληματισμός, δεν συνιστά ιδιοτροπία ενός Αμερικανού πανεπιστημιακού, έστω πρώην υπουργού. Η ανάλυση της όξυνσης των εισοδηματικών ανισοτήτων στις ανεπτυγμένες οικονομίες τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, που δημοσιεύθηκε στην περσινή έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, αποτυπώνει μίαν ευρύτερη ανησυχία για την προοπτική του συστήματος. Καίρια ερωτήματα τίθενται άλλωστε από πολλές πλευρές, με αφορμή την τωρινή πιστωτική κρίση. Είναι η τρίτη που ξέσπασε στις ΗΠΑ τα είκοσι τελευταία

χρόνια και δείχνει ότι η απορρύθμιση δεν απέδωσε, έγραψε συνοψίζοντας τα συμπεράσματά του από τις τελευταίες συζητήσεις στο Νταβός ο βραβευμένος με Νόμπελ Τζόζεφ Στίγκλιτς. Οι ακαλίνωτες αγορές, μπορεί να παράγουν μεγάλες έξτρα αμοιβές για διευθύνοντες συμβούλους, δεν οδηγούν όμως σαν αόρατο χέρι στην κοινωνική ευημερία. Ώσπου να πετύχουμε μια καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στις αγορές

και τις κυβερνήσεις, ο κόσμος θα εξακολουθήσει να πληρώνει υψηλό τίμημα, καταλήγει.

Έχουμε λοιπόν τα ακόλουθα:

► Χρεοκοπία της Bear Stearns και το «σχέδιο σωτηρίας» της, από τη Fed και την κυβέρνηση Μπους (με την JPMorgan σε ρόλο «ναυαγοσωστικού»).

► Πριν από περίπου ένα μήνα, την απόφαση της Βρετανικής κυβέρνησης να κρατικοποιήσει τη χρεοκοπημένη Northern Rock, στο Λονδρέζικο Σίτι. Η κυβέρνηση του Γκόρντον Μπράουν, ύστερα από άκαρπες προσπάθειες δύο μηνών να πουλήσει την προβληματική στεγαστική τράπεζα Northern Rock (την πέμπτη μεγαλύτερη στεγαστική τράπεζα της Βρετανίας) σε ιδιώτες, αποφάσισε να προχωρήσει στην εθνικοποίησή της.

Η παρέμβασή της Fed το συγκεκριμένο Σαββατοκύριακο, ήταν στην ουσία ευθεία «κρατικοποίηση» της Bear Stearns. Μπορεί να μην το είπε ανοικτά, όπως έπραξε η βρετανική κυβέρνηση στην περίπτωση της Northern Rock. Αλλά το αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Η Fed δήλωσε εγγυήτρια του μη ρευστοποιήσιμου ενεργητικού της Bear Stearns (40 δις δολ.), που είναι τίγκα στα «δομημένα ομόλογα» (στη χώρα μας αυτά τα μάθαμε και πάλι με εμπλεκόμενη την JPMorgan).

Να επισημάνουμε και άλλες επανακρατικοποιήσεις επιχειρήσεων (Αγγλία). Δεν είναι η πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια που οι βρετανικές κυβερνήσεις αναγκάζονται να προβούν σε εθνικοποιήσεις, λόγω της αποτυχίας του ιδιωτικού τομέα. Το 2002, η τότε κυβέρνηση του Τόνι Μπλερ προχώρησε σε επανεθνικοποίηση της χρεοκοπημένης σιδηροδρομικής εταιρείας Railtrack και το 2004, σε εθνικοποίηση της επίσης προβληματικής εταιρείας κοινής ωφέλειας British Energy.

Οι εξελίξεις αυτές, έχουν θέσει σε αμφισβήτηση το οικονομικό δόγμα του νεοφιλελευθερισμού. Για τη σωτηρία του συστήματος, απαιτούνται κεφάλαια και οι υπέρμαχοι της αρχής της αυτορρύθμισης της αγοράς, δεν βλέπουν διαθέσιμες να αναληφθεί ρίσκο. Πολλά, φαίνεται πως άρχισαν να εγκαταλείπονται και ζητείται πάλι η κρατική παρέμβαση...

*Ο Κώστας Χλωμούδης είναι πανεπιστημιακός.

Ο Μάρτιος ήταν μήνας εκλογών και επετείων, πολέμων και διπλωματίας. Ένας ακόμα μήνας στον οποίο η πολιτική και οι θεσμοί έκαναν κύκλους, χωρίς η ζωή να γίνει αναγκαστικά καλύτερη.

Κλαγγές και ψίθυροι

Σειρήνες. Πέντε χρόνια έκλεισαν στις 20 Μαρτίου από τον «πόλεμο» στο Ιράκ και η τραγωδία δεν θα μπορούσε να είναι εμφανέστερη: πάνω από 100.000 Ιρακινοί και πάνω από 4.000 Αμερικανοί νεκροί (55 θύματα την ημέρα και το μέτρημα συνεχίζεται), 4 εκατομμύρια πρόσφυγες και μια χώρα κλινικά νεκρή. Αντί για προπύργιο της Αραβικής δημοκρατίας, όπως την ονειρεύονταν οι κατακτητές της, υποδέχεται στο κόκκινο χαλί (2 Μαρτίου) το χθεσινό εκθρόνιστο Πρόεδρο του Ιράν και της Αντιαμερικανικής Διεθνούς, Αχμεντινεζάνι. Εκτεταμένες ταραχές στο Θιβέτ (από τις 14 Μαρτίου), με αφορμή όχι απολύτως ειρηνικές εκδηλώσεις μοναχών στην επείγιο της εξορίας του Δαλάι Λάμα και αιματηρή «απάντηση» μιας Κίνας που βλέπει αίφνης να ανοίγει θέμα Ολυμπιακών Αγώνων από τη διεθνή κοινότητα (πρωτοτοστατούντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και πλήρως απούσας της πατρίδας του ολυμπισμού). Παραλίγο σύρραξη στη Λατινική Αμερική, με το διπλωματικό επεισόδιο μεταξύ Κολομβίας από τη μία πλευρά και Ισημερινού - Βενεζουέλας από την άλλη. Η πρώτη θεώρηση «αμυντική πράξη» να σκοτώσει το νούμερο δύο των ανταρτών της FARC στο έδαφος του Ισημερινού (1 Μαρτίου), οι δεύτερες μίλησαν για «εχθρική ενέργεια» και μετακίνησαν στρατούς στα σύνορα. Τελικά, η συμφιλίωση επιτεύχθηκε στον Άγιο Δομίνικο (7 Μαρτίου), με κοινή παραδοχή ότι ο αγώνας των Λατίνων στρέφεται κατά του μεγάλου αμερικανού αδελφού.

Τύμπανα. Νίκη των σοσιαλιστών του PSOE στην Ισπανία (9 Μαρτίου), σε μια εκλογική αναμέτρηση που είδε και τα δύο μεγάλα κόμματα να αυξάνουν τη δύναμη τους, αλλά τη διαφορά να παραμένει ίδια (43-40%). Ο δικομματισμός έφτασε σε ύψη ρεκόρ και ο επανεκλεγμένος Πρωθυπουργός Θαπατέρο θα πρέπει να ερμηνεύσει -με πράξεις- γιατί στις κάλπες επιδοκιμάστηκαν δύο εκ διαμέτρου αντίθετες στρατηγικές, ο δικός του «ήρεμος προοδευτικός ρεαλισμός», αλλά και η «λυσσαλέα αντίδραση σε όλα» του δεξιού αντιπάλου του, Ραχόι. Πρόοδος των σοσιαλιστών και υποχώρηση (όχι όμως Βατερλό) της κυβερνητικής Δεξιάς και στις δημοτικές εκλογές στη Γαλλία (9 και 16 Μαρτίου), που για να μετατραπεί όμως σε νίκη, θα πρέπει να ανατρέψει το στρατηγικό πλεονέκτημα του μόνο προσωρινά πληγωμένου Σαρκοζί. Ένας άλλος νικητής, ο νέος Πρωθυπουργός του Πακιστάν Γιουσούφ Γκιλάνι, έδωσε ισχυρό σήμα με την πρώτη του ενέργεια (25 Μαρτίου): ελευθερώνοντας τους «αντάρτες δικαστές» που είχαν αντισταθεί στον Μουσάραφ, έδειξε στον Πρόεδρο ότι τα πράγματα όντως άλλαξαν μετά τις εκλογές. Αντιθέτως, προσωρινή μόνο φαίνεται η αναστολή για τη γενναία, πλην αδιέξοδη Χίλαρι, μετά την επικράτησή της στις προεκλογικές αναμετρήσεις στο Τέξας και το Οχάιο (4 Μαρτίου). Εδώ, το ερώτημα είναι πότε -και πώς- δύο τόσο δυνατοί υποψήφιοι των Δημοκρατικών, θα σταματήσουν να καθιστούν από κοινού ολοένα και πιο υπολογίσιμο τον Ρεπουμπλικανό αντίπαλό τους.

Καμπάνες. Τρία σήματα κινδύνου, σε τρία διαφορετικά μέτωπα, από τρεις εξίσου αξιόπιστες διεθνείς πηγές. Μια ομάδα ανθρωπιστικών οργανώσεων από πολλές χώρες, μιλά για «τη χειρότερη για τον πληθυσμό κατάσταση από το 1967» στη Λαβίδα της Γάζας (6 Μαρτίου). Έκθεση του ΟΟΣΑ (5 Μαρτίου), προειδοποιεί ότι «αν δεν κάνουμε σύντομα κάτι (για την κλιματική αλλαγή), η εικόνα του πλανήτη μας το 2030 δεν θα είναι καθόλου ωραία». Και η άλλοτε πανίσχυρη, αλλά νυν τρικυμισμένη FED των Ηνωμένων Πολιτειών, κάνει πρώτη φορά ανοικτά λόγο για τον «κίνδυνο παγκόσμιας ύφεσης» (18 Μαρτίου). Κι ύστερα, ήρθε, όπως πάντα, η άνοιξη.

Θεομογράφος

& Ο ΝΕΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΣΜΟΣ το κριτήριο της προοδευτικότητας

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ “ΑΡΙΣΤΕΡΟ”; ΤΙ ΣΥΓΚΡΟΤΕΙ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ; ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΣΜΟΣ Ή ΤΟΝ ΤΟΝΟ ΘΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΔΙΝΕΙ Η ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΗ; Ο ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ, Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ, Η ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ, Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΕΡΒΕΝΗΣ, Ο ΑΛΕΞΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ, Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΙΤΖΗΣ, Ο ΜΑΚΗΣ ΚΟΨΙΔΗΣ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΑΝΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ “ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ”.

ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

(μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ.)

Ριζοσπαστισμός, η επανάσταση της γνώσης

Ο Ριζοσπαστισμός είναι τρόπος πολιτικής σκέψης και κοινωνικής δράσης που επιδιώκει ριζικές και άμεσες αλλαγές στους κοινωνικούς θεσμούς.

Σήμερα, η συντριπτική πλειοψηφία των νέων, εκφράζει την απαισιοδοξία της για τις μελλοντικές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Αυτή η διαπίστωση, δεν περνάει απαρατήρητη. Μια γενιά που βλέπει δυσοίωνα το μέλλον της, θα αντιδράσει. Η κατεύθυνση των αντιδράσεων δεν είναι δεδομένη. Η κρίση εμπιστοσύνης της νεολαίας προς το σύστημα, είναι κομμάτι του συνολικού πολιτικού και κοινωνικού ζητήματος στην Ελλάδα.

Ο ριζοσπαστισμός κάθε εποχής είναι η απάντηση στην κρίση. Ριζοσπαστισμός, με θετικό και όχι αρνητικό πρόσημο. Ενταγμένος στην κοινωνία των πολιτών με εφαρμογή της ανεκτικότητας, της αποδοχής του άλλου. Για παράδειγμα, σε μια κοινωνία με υψηλή ανεργία, δεν θα πρέπει να στραφούμε σε πολιτικές ενάντια στους οικονομικούς μετανάστες, με τη δικαιολογία ότι αυτή η κοινωνική ομάδα ενισχύει το πρόβλημα.

Πρέπει να υπάρχει θετικός προσανατολισμός στο ριζοσπαστισμό. Η διαμαρτυρία και η άρνηση να προσαρμόζονται σε ουσιαστικές παρεμβάσεις που δε θίγουν τη δημοκρατία.

Η πιο γνήσια παραγωγή αμφισβήτησης απέναντι σε κατεστημένες νοοτροπίες, γίνεται στα πανεπιστήμια, γιατί εκεί είναι ο χώρος χειραφέτησης της νέας γενιάς. Άλλωστε, η νέα γενιά αποτελεί τον κύριο μοχλό δράσης. Σήμερα, όμως, αυτή ακριβώς η παραγωγή αμφισβήτησης, δείχνει σημάδια παρακμής. Δημιουργείται μια σταδιακή αποξένωση του πανεπιστημίου από την κοινωνία, με ευθύνη όλων των συντελεστών της ακαδημαϊκής κοινότητας, που αναπτύσσουν συντεχνιακές συμπεριφορές και λογικές υπεράσπισης των κεκτημένων, χωρίς όμως να αντιλαμβάνονται το τελικό αποτέλεσμα.

Η ΠΙΟ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ κίνηση σήμερα, είναι η ανατροπή του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλες του τις βαθμίδες. Ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο γεννά ανέργους, έχει αγκυλώσεις, υπηρετεί κατεστημένες νοοτροπίες. Τα πανεπιστήμια συνεχίζουν τη λειτουργία, έρμαιο των εσωτερικών πληγών τους. Κομματισμός, κακοδιαχείριση, εσωστρέφεια, στρεβλή ανάπτυξη, αδιαφορία, έλλειψη χρηματοδότησης, δημιουργούν το πλαίσιο απαξίωσης των ελληνικών ιδρυμάτων.

Λύσεις αποτελούν:

1. Η αξιολόγηση σε όλα τα επίπεδα, με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας και απόδοσης των Πανεπιστημίων.
2. Η άρση της μονιμότητας της πρώτης βαθμίδας των μελών ΔΕΠ, ανατρέποντας έτσι επετηρίδες χρόνων και απελευθερώνοντας παράλληλα νέες δημιουργικές δυνάμεις, αναβαθμίζοντας την έρευνα και τη διδασκαλία.
3. Η πραγματική και πλήρης αυτοδιοίκηση.
4. Η λογοδοσία στην τοπική κοινωνία και οι θεσμοί διαφάνειας.
5. Το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο πρέπει να παρέχει σύγχρονα προγράμματα σπουδών με αναφορά στην αγορά εργασίας, να ενισχύει την διεπιστημονικότητα, να ανταμείβει την αριστεία. Να πάψουμε να είμαστε δέσμιοι της μετριότητας.

Ταυτόχρονα, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση απαιτείται συνολική μεταμόρφωση των συγγραμμάτων και δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών. Απαιτείται μια επανάσταση που στόχο θα έχει να δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα δίκαιο, που θα σέβεται τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών. Ένα σχολείο που θα απευθύνεται στις ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά.

Πρέπει να θεωρήσουμε αναγκαία την αλλαγή των τρόπων οργάνωσης των θεσμών, όχι μόνο με κατάργηση «κεκτημένων», αλλά με νέους τρόπους ενίσχυσης της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης. Δεν μπορούμε να λαϊκίζουμε με το αίτημα «σίτιση για όλους», όταν δεν υπάρχουν εκπαιδευτικές υποδομές και εγκαταστάσεις παραγωγής και διάχυσης της έρευνας. Το αίτημα αυτό αποπροσανατολίζει, διαμορφώνει «βολεμένες» νοοτροπίες. Το αίτημα για δωρεάν σίτιση, θα πρέπει να γίνεται δεκτό για όσους πληρούν ορισμένα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ να μην αποτελούν είλωτες του συστήματος. Το πανεπιστήμιο τού αύριο να ανοίγει νέους δρόμους. Και αυτό, γιατί ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα της εποχής μας είναι ότι δεν παράγει ευκαιρίες για τη νέα γενιά. Θέλουμε ανθρώπους χειραφετημένους, να αρπάξουν αυτές τις ευκαιρίες και μέσα από μια νέα συλλογικότητα να περιορίσουν το φάσμα της ανεργίας.

Τα πανεπιστήμια, δεν πρέπει να αποτελέσουν τα σύγχρονα underground, αποκομμένα από την κοινωνία και τις εξελίξεις, από όπου βγαίνοντας ο νέος, τότε μόνο θα αντιληφθεί ότι βρίσκεται σε μια άλλη εποχή, με διαφορετικές απαιτήσεις από αυτές που προετοιμάστηκε. Τις χρονομηχανές τις στήνουν για τη γενιά μας αυτοί που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τη σύγχρονη πραγματικότητα, αυτοί που πουλάνε προστατευτισμό για να αγοράσουν ψήφο διαμαρτυρίας...

Ο πυρήνας της ριζοσπαστικής σκέψης των νέων πρέπει να είναι η αναδιανομή της γνώσης. Η γνώση, είναι η ελπίδα και η δύναμη που θα προετοιμάσει τη γενιά μας για συγκρούσεις αναγκαίες με ό,τι είναι υπεύθυνο για τις συνθήκες ανελευθερίας, αναξιοκρατίας και καθημερινής υποβάθμισης που βιώνουμε σήμερα.

ΑΛΕΞΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

(μέλος Συντακτικής Επιτροπής “Μεταρρύθμισης”)

Ριζοσπαστισμός ή εκσυγχρονισμός;

Πριν αντιμετωπίσει κάποιος το ερώτημα γύρω από το τι θα συνιστούσε σήμερα «ριζοσπαστισμός» για την ελληνική κοινωνία και οικονομία, χρειάζεται να αναρωτηθεί για τους αφετηριακούς όρους του ερωτήματος. Πώς μπορούμε να μιλάμε για ριζοσπαστισμό, σε μια χώρα που ανήκει μεν πλέον στον αναπτυσσόμενο κόσμο, αλλά εμφανίζει διαρθρωτικές υστερήσεις στην οικονομία και αποκλίνουσες από το δυτικό κόσμο ιδεολογικές δεσπόζουσες στην κοινωνία; Το προκαταρκτικό αυτό ερώτημα μας επαναφέρει στο δίπολο (που δεν συνιστά απαραίτητως και δίλημμα): Ριζοσπαστισμός ή εκσυγχρονισμός;

Το πρόσφατο παρελθόν μας είναι τέτοιο, ώστε ο δεύτερος όρος και όχι ο πρώτος, να παραπέμπει σε μια συγκεκριμένη πολιτική πρακτική. Η απάντηση μπορεί να ακολουθήσει δύο δρόμους: Είτε να θεωρήσουμε ότι ο εκσυγχρονισμός αναπαράγει με διαφορά φάσεως προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πιο «παραδειγματικές» χώρες και συνεπώς ριζοσπαστισμό θα συνιστούσε η παράκαμψη του εκσυγχρονισμού. Είτε να θεωρήσουμε ότι, με δεδομένες τις ελληνικές προκείμενες, ο εκσυγχρονισμός παραμένει μια ανολοκλήρωτη ατζέντα, που μπορεί να υπηρετηθεί με ριζοσπαστικές πρακτικές, που στο παρελθόν αποφεύχθηκαν από μια συγκεκριμένη πολιτική στοχοθεσία. Υιοθετώντας τη δεύτερη απάντηση, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ένας ριζοσπαστικός εκσυγχρονισμός, είναι δυνατός.

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ αυτής της δεύτερης συλλογιστικής, είναι δύσκολο να μη δει κανείς ως κεντρικό ζήτημα τη διπλή και μεταβατική σχέση της πολιτικής εξουσίας με το κράτος και του κράτους με την κοινωνία και την οικονομία. Στην Ελλάδα, το κράτος εξακολουθεί να κυριαρχείται από την πολιτική εξουσία, η οικονομία να προσδιορίζεται αντιφατικά, αφενός από την εξάρτηση από το «πολιτικοποιημένο» κράτος και αφετέρου, από την επιλεκτική ανομική απόσυρσή του - και η κοινωνία να προσβλέπει στο κράτος, όπως αυτό προσωποποιείται από την εγχώρια πολιτική τάξη. Το ιστορικό αποτέλεσμα είναι μια κοινωνία κατακερματισμένη σε ομάδες συμφερόντων που διατηρούν ιδιότροπες σχέσεις με την πολιτική εξουσία, κατά τρόπο που περιορίζει την ορατότητά τους τόσο, ώστε όχι μόνο η (ούτως ή άλλως συζητήσιμη) έννοια του γενικού συμφέροντος να καθίσταται άνευ αντικειμένου, αλλά και το περιεχόμενο του ειδικού συμφέροντος να προσδιορίζεται από τα αντανάκλαστα ενός ενστικτώδους συντηρητισμού.

Στην Ελλάδα, μια συγκεντρωτική πολιτική τάξη χειραγωγεί μια πολυκερματισμένη κοινωνία σε κάθε της εκδήλωση. Ο εκφυλισμός του συνδικαλισμού στον τόπο μας, είναι χαρακτηριστική συνέπεια του φαινομένου αυτού. Και σημάδι της γενικότερης παθογένειας είναι η μικρή, εντέλει, περιπέτεια της λεγόμενης «ασφαλιστικής μεταρρύθμισης», όχι μόνο ως προς το περιεχόμενό της, αλλά κυρίως ως προς την αδυναμία όλων των ενδιαφερομένων πλευρών να προσέλθουν σε μια ουσιαστική και οργανωμένη συζήτηση, που θα υπερέβαινε τα εσκαμμένα (ή αλλιώς, τα «κεκτημένα»).

ΑΜΕΤΡΗΤΟΙ ΜΙΚΡΟΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΙ συνθέτουν έναν ογκώδη και αμετακίνητο συνολικό κοινωνικό συντηρητισμό. Είναι προφανές ότι η αναιρέσή του, απαιτεί την αναδιευθέτηση της δημόσιας σφαίρας. Και ότι χωρίς αυτήν, επιμέρους στοχοθεσίες (όπως η «οικονομία της γνώσης»), είναι καταδικασμένες να αποτύχουν. Είναι επίσης προφανές ότι ένα παρόμοιο σχέδιο ριζοσπαστικού εκσυγχρονισμού, μπορεί να υπηρετηθεί μόνο στο πλαίσιο μιας προοδευτικής διακυβέρνησης. Είναι πιθανό μια τέτοια ιδέα, να είναι συμβατή με την αντίληψη περί πολιτικής του σημερινού ηγέτη της μόνης (επί του παρόντος) πολιτικής παράταξης που πληροί (τουλάχιστον, τυπικά) τις ως άνω προδιαγραφές. Είναι κρίμα που ο ίδιος αυτός ηγέτης εμφανίζει υποκειμενική αδυναμία να υπηρετήσει μια πολιτική που υποκειμενικά φαίνεται να ενστερνίζεται.

MARIA DAMANAKHI
(Βουλευτής ΠΑΣΟΚ, Β' Αθηνas)

Νέος Ριζοσπαστισμός και Κεντροαριστερά

Από όλες τις μετρήσεις της κοινής γνώμης προκύπτει με σαφήνεια πως το δικομματικό σύστημα πολιτικής εξουσίας που κυριάρχησε μετά τη μεταπολίτευση, εμφανίζεται πλέον ανίκανο να αναπαραχθεί, τουλάχιστον με τους όρους της προηγούμενης περιόδου. Τα ευρήματα οδηγούν στο συμπέρασμα πως το φαινόμενο δεν είναι κατά βάση συγκυριακό. Παρουσιάζει σταθερότητα και διάρκεια. Πρόκειται λοιπόν για δομική κρίση, που αναφέρεται στους όρους πολιτικής εκπροσώπησης της ελληνικής κοινωνίας. Είναι βεβαίως αποτέλεσμα της υπαρκτής και εκτεταμένης απογοήτευσης των πολιτών από τα κόμματα-διαχειριστές της εξουσίας, αλλά συνδέεται ευθέως και με βαθύτερες αλλαγές που έχουν εν τω μεταξύ συντελεσθεί στο κοινωνικό επίπεδο.

Προφανώς δεν αποτελεί σύμπτωση πως κατά τη διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου έχει ανανεωθεί κατά το ήμισυ σχεδόν η ηλικιακή και κοινωνική σύνθεση του εκλογικού σώματος. Οι νεότερες γενιές διαμορφώνουν με τον δικό τους, διαφορετικό τρόπο, την εκλογική και πολιτική τους συμπεριφορά. Για τους νεότερους πολίτες-ψηφοφόρους, τα ιστορικά βιώματα και τα ιδεολογικά πρότυπα των παλαιότερων δεν λένε πολλά. Στην κρίση τους, οι έννοιες της Δεξιάς και της Αριστεράς δεν σχηματίζονται με τα αντίστοιχα ιστορικά τους φορτία, ή με -εκ των προτέρων- αρνητικά ή θετικά ιδεολογικά πρόσημα. Διαμορφώνονται από την εντελώς πρόσφατη παρουσία και πρακτική των πολιτικών δυνάμεων που τις εκπροσωπούν και κυρίως, από τα κυβερνητικά πεπραγμένα τους. Αναδεικνύεται έτσι ένας νέος πολιτικός πραγματισμός, που χαρακτηρίζεται από την αποϊδεολογικοποίηση των αιτημάτων και την αναζήτηση πρακτικών και ρεαλιστικών λύσεων για τη βελτίωση της καθημερινότητας και των προσδοκιών για το αύριο.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ, ΑΛΛΩΣΤΕ, υπάρχουν σοβαρές αλλαγές στη διαστρωμάτωση της ελληνικής κοινωνίας. Τα μεσαία στρώματα πιέζονται προς τα κάτω. Σε μεγάλα τμήματα της κοινωνίας -και ιδιαίτερα στη νεολαία- έχουν περιοριστεί οι προσδοκίες για το μέλλον. Η γενιά των 700 ευρώ δεν διακρίνει εύκολα τους λόγους για τους οποίους χρειάζεται να επιλέξει ένα από τα δύο κυβερνητικά κόμματα. Της φαίνεται πιο λογικό να απορρίψει γενικώς, διότι δεν μπορεί να διακρίνει φως στο τούνελ, με βάση τις εμπειρίες της. Βρίσκεται σε εξέλιξη, λοιπόν, μια έντονη κοινωνική κρίση, που προκαλεί έκρηξη της εισοδηματικής, επαγγελματικής και ψυχολογικής ανασφάλειας των πολιτών. Οι αλλαγές που καταγράφονται στην ελληνική κοινωνία, συνοδεύονται από αύξηση της αίσθησης του φόβου, καθώς και από έντονη απαισιοδοξία. Αυτές οι διαπιστώσεις δεν προοιωνίζονται προοδευτικές εξελίξεις.

Ωστόσο, από τα ίδια αυτά τα δεδομένα, τροφοδοτείται ένας νέος ριζοσπαστισμός, κυρίως στις νεότερες ηλικίες. Μπορεί να απορρίπτονται συλλήβδην όλες οι δοκιμασμένες λύσεις, αλλά αναζητούνται μετ' επιτάσεως αλλαγές και ανατροπές. Αλλαγές, που να καλύπτουν δύο προϋποθέσεις: Να είναι πρακτικές και ουσιαστικές -όχι για το θεαθήναι- ώστε να πείθουν πως είναι πραγματοποιήσιμες. Και να είναι αξιόπιστες, δηλαδή αυτοί που τις επικαλούνται, θα πρέπει να υπερβούν τη δικαιολογημένη δυσπιστία των πολιτών και να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους, να αποκτήσουν αξιοπιστία ότι μπορούν να εγγυηθούν την πραγματοποίησή τους.

Υποστηρίζω πως αυτός ο νέος ριζοσπαστισμός που αναδύεται, διαμορφώνει και τις συνθήκες για βαθύτερη κοινωνική πόλωση, με έντονες διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στην κεντροδεξιά και την κεντροαριστερά, με ταυτόχρονη συρρίκνωση του μεσαίου χώρου. Αυτή η εξέλιξη, είναι αποτέλεσμα της όξυνσης των προβλημάτων, που προέρ-

(...η πολιτική συμμαχιών είναι αναγκαία για την κατάκτηση πολιτικής ηγεμονίας. Πολύ περισσότερο όταν η συγκυρία για να περάσουμε από τον δικομματισμό στο διπολισμό, είναι κατάλληλη)

χεται από την έκρηξη της κοινωνικής ανισότητας και τη χρόνια καθυστέρηση της πολιτικής ζωής, που για πολλά χρόνια απέφυγε να προωθήσει ουσιαστικές λύσεις, εξ' αιτίας του φόβου του πολιτικού κόστους.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, εμφανίζεται αυτό που ορισμένοι αποκαλούν «κοινωνική στροφή προς τα Αριστερά». Δεν υιοθετώ αυτή την άποψη. Τη θεωρώ αβασάνιστη. Αυτή τη στιγμή, υπάρχει απλώς ρευστότητα. Όμως, στο νέο υπό διαμόρφωση πολιτικό περιβάλλον, όπως προκύπτει και από τις δημοσκοπήσεις, το άθροισμα ΝΔ και ΛΑΟΣ είναι σταθερά μειοψηφικό. Η κοινωνική πλειοψηφία ανήκει στην ευρύτερη Αριστερά. Μια Αριστερά όμως με ουσιαστικές διαφορές και ακόμη μεγαλύτερη δυσκολία επικοινωνίας, κυρίως εξ' αιτίας κομματικών σκοπιμοτήτων.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΩ ΟΤΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ έχουμε χρέος να την υπερβούμε. Και τουλάχιστον το ΠΑΣΟΚ, ως πυλώνας του κεντροαριστερού χώρου, έχει ακόμα παραπάνω αυτή την ευθύνη. Ασφαλώς πρώτη προτεραιότητα είναι η μάχη απέναντι στις δικές του αδυναμίες: η αποσαφήνιση των πολιτικών του προτάσεων, η υπέρβαση των αμφισημιών σε κρίσιμα ζητήματα, όπως είναι τα όρια δημοσίου - ιδιωτικού ή κρατικού - κοινωνικού τομέα, η σύνθεση της αναδιανομής με την ενίσχυση της ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας. Επαναπροσδιορισμό χρειάζονται επίσης οι σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με την κοινωνία, τα συνδικάτα, την αυτοδιοίκηση, τα κινήματα των πολιτών. Μαζί όμως με αυτά, η πολιτική συμμαχιών είναι αναγκαία για την κατάκτηση πολιτικής ηγεμονίας. Πολύ περισσότερο όταν η συγκυρία για να περάσουμε από τον δικομματισμό στο διπολισμό, είναι κατάλληλη. Οι πολίτες -πρώτη φορά κατά πλειοψηφία- αντιμετωπίζουν το θέμα θετικά. Το ζητούμενο λοιπόν, αλλά και το κριτήριο της προοδευτικότητας, δεν μπορεί να είναι στενά το ψηφοσυλλεκτικό ταμείο του κομματικού μαγαζιού, αλλά ποιος πολιτικός πόλος θα καταφέρει να πρωταγωνιστήσει στην εξυγίανση και την ανασύνθεση του πολιτικού σκηνικού. Οφείλουμε όλοι και όλες να αντιληφθούμε πως ο μεγάλος κίνδυνος δεν είναι το τέλος του δικομματισμού και ο μετασχηματισμός του σε διπολισμό, αλλά η επιβίωση του δικομματισμού με πολιτική κυριαρχία της Δεξιάς. Εάν επιτρέψουμε να συμβεί, θα κλείσει ένα ακόμα παράθυρο για εξελίξεις με κοινωνική προοπτική.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ
(Βουλευτής ΠΑΣΟΚ Αιτωλοακαρνανίας)

Πηγές πλούτου για την κοινωνία και τους πολίτες

Η διατήρηση και η διαρκής βελτίωση του επιπέδου ευημερίας ενός λαού και των επί μέρους ανθρώπων του, μπορεί να συμπυκνώσει την έννοια της προοδευτικής στόχευσης μιας σύγχρονης κοινωνίας. Ιδιαίτερα σήμερα, που τα δείγματα μιας παγκόσμιας ύφεσης γίνονται όλο και πιο πυκνά και τίποτα πια δεν φαίνεται να είναι σταθερό και διασφαλισμένο. Είναι πολύ σημαντικό να διατίθεται από ένα σύγχρονο κράτος η πρόνοια για να αντιμετωπισθεί ο κυνισμός και ο κερδοσκοπισμός των ευκαιριακών κεφαλαίων. Η μεγάλη σύγκρουση ανάμεσα στην ιδιωτική οικονομία και τις κρατικές δυνατότητες, έχει γείρει υπέρ της πρώτης. Αυτό λοιπόν που είναι αναγκαίο, είναι να διατηρηθούν τα αποθέματα που διατίθενται στη φάση αυτή, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι επαπειλούμενες καταρρεύσεις. Για παράδειγμα, ένα ασφαλίστικο σύστημα, περισσότερο καθορίζεται στο βάθος χρόνου από τις εισροές που θα τύχει να έχει, παρά από τις εκροές και όποια εξοικονόμηση γίνει σε αυτές, δεδομένου μάλιστα ότι οι εξοικονομήσεις στοχεύουν, όπως στη δική μας περίπτωση, ευαίσθητες ομάδες.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ, ΛΟΙΠΟΝ, είναι να νοιαστεί κανείς για νέες πηγές πλούτου για τη χώρα και τους πολίτες της. Το μεγάλο θέμα είναι να οργανώσεις σε τροχιά αποδοτικότητας τις δυνατότητες των ανθρώπων σου, των επιστημόνων και των ερευνητών. Χώρα που δεν επενδύει στη δημιουργία νέου πλούτου, θα παραμερίζεται διαρκώς. Γίνεται λοιπόν σαφές ότι βασικός στόχος της πολιτικής, είναι να εμπνεύσει τη δη-

(Χώρα που δεν επενδύει στη δημιουργία νέου πλούτου, θα παραμερίζεται διαρκώς)

μιουργία νέων πραγματικών επενδύσεων. Όπου, πραγματικό είναι αυτό που μετράται από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, σε αντίθεση με τις επενδύσεις μεταβατικών κεφαλαίων, που, αφού πάρουν την υπεραξία, μετακομίζουν. Από τη στιγμή που διαθέτεις τον πλούτο ως χώρα, έχει μεγαλύτερο νόημα ο τρόπος που θα τον διαθέσεις για την παιδεία, την υγεία, την κοινωνική προστασία.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΡΒΕΝΗΣ
(μέλος Συντακτικής Επιτροπής "Μεταρρύθμισης")

Οι συνεργασίες και η Αριστερά

... **Κ**αι ξαφνικά, μας προέκυψαν οι συνεργασίες ως μείζον πολιτικό πρόταγμα για την ανακατάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από την δημοκρατική παράταξη. Και αυτό, με ταυτόχρονη επίκληση της αδήριτης ανάγκης για μια γενναία αριστερή στροφή, το περιεχόμενο της οποίας δεν προσδιορίζεται -για ευνόητους λόγους. Το ψάρεμα σε θολά νερά είναι αποτελεσματικό διαχρονικά στη χώρα μας, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τη συλλογή ψήφων, πραγματικών ή -προσφάτως- και δημοσκοπικών. Το πρόσφατο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, αποτέλεσε το χώρο στον οποίο και οι δύο παραπάνω πολιτικές είχαν την τιμητική τους, αφού το πρώην κυβερνητικό και νυν κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν φαίνεται να έχει να προσφέρει κάτι πιο ενδιαφέρον, όπως, πολιτικές για μια προοδευτική διακυβέρνηση, για παράδειγμα... Έτσι, καταναλώνει τη φαιά (;) ουσία του σε κόλπα προσέγγισης της πολύφερνης νύφης, που προσφάτως απέκτησε και περιουσία δια των δημοσκοπήσεων. Το ενδιαφέρον, στην περίπτωση αυτή, είναι ότι η νύφη κάνει τη δύσκολη, αφού δεν αναγνωρίζει στο γαμπρό ότι είναι της «κοινωνικής τάξης» που της αξίζει. Μια χαρά μονόπρακτο!

Θυμάστε εκείνο το υπέροχο έργο του Κάρπεντερ «Ζουν ανάμεσα μας», όπου ο ήρωας της ταινίας χρησιμοποιούσε ειδικά γυαλιά για να αναγνωρίζει τους εξωγήινους; Κάπως έτσι φαντάστηκε ο κ. Τσίπρας τον εαυτό του, ως ο μοναδικός πολιτικός που μπορεί να ξεχωρίζει και να ονοματίζει τους αριστερούς αυτής της χώρας. Ποτέ άλλοτε, σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα, ένας νέος άνθρωπος δεν εκστόμισε τόσα πολλά, παλιά πράγματα. Υπενθυμίζω ότι αν τα παλιά στην εποχή τους είχαν έστω κάποια αξία, ακόμη κι αν απέτυχαν παταγωδώς, σήμερα επαναλαμβάνονται είτε ως φάρσα, είτε ως ανοησία. Η τύχη, βέβαια, είναι με το μέρος του, γιατί οι νεοέλληνες στην πλειοψηφία τους, ούτε διαβάζουν, ούτε ακούν, ούτε σκέφτονται. Συνήθως και όχι πάντα, μόνο βλέπουν. Έτσι, η εικόνα αποτελεί την «ουσία» και η ουσία κάπου χάνεται στο δρόμο.

(Το πρόβλημα δεν βρίσκεται δυστυχώς ούτε στο ΠΑΣΟΚ, ούτε στο Συνασπισμό. Βρίσκεται στους πολίτες αυτής της χώρας που βιώνουν τα καθημερινά αδιέξοδα...)

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ δεν βρίσκεται δυστυχώς ούτε στο ΠΑΣΟΚ, ούτε στο Συνασπισμό. Το πολύ-πολύ αρκετοί από τους πρώτους να βρεθούν χωρίς δουλειά, που θα τη βρουν μερικοί από τους δεύτερους, που η αλήθεια είναι πως την ψάχνουν από χρόνια. Βρίσκεται στους πολίτες αυτής της χώρας που ζουν καθημερινά το αδιέξοδο της ελλειπούς ανάπτυξης και την απειλή της περιθωριοποίησής τους από το διεθνές κοινωνικό γίγνεσθαι. Και κυρίως σ' αυτούς που αντιλαμβάνονται πως Αριστερά, δεν είναι οι κάθε είδους ανοησίες που εκστομίζονται καθημερινά, αυτάρεσκα και αυτοαναφορικά, χωρίς περιεχόμενο, αλλά πολιτικές που να καλυτερεύουν τη ζωή τους και να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για να ζήσουν σε συνθήκες κοινωνικής και προσωπικής ασφάλειας, για να αναπτύξουν τις δημιουργικές τους ικανότητες.

Στ' αλήθεια, τι γοήτευσε τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ από αυτά που καθημερινά δηλώνονται από τον πρόεδρο του Συνασπισμού; Δεν είναι εκείνος, που με ζηλευτό ναρκισσισμό, μαζί με τον αποχωρήσαντα πρόεδρο του ίδιου κόμματος, πανηγυρίζει για τη συμβολή του στο κίνημα που ανέτρεψε την, έστω λειψή, εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κ. Γιαννάκου και έτσι τα παιδιά των Ελλήνων συνεχίζουν να απολαμβάνουν την «δωρεάν και υψηλού επιπέδου» ανώτατη εκπαίδευση των «αριστερών» της ΠΟΣΔΕΠ; Δεν είναι εκείνος που θαυμάζει τον «επαναστάτη» Κάστρο που αποχώρησε «νικητής», αφήνοντας πίσω του μια χώρα που δεν παράγει τίποτα και ένα λαό που ύστερα από 60 χρόνια «σοσιαλισμού» και καταπίεσης, δεν έχει καμία αισιοδοξία για το μέλλον του; Δεν είναι αυτός που στην ίδια δήλωσή, μας είπε πως καλή η δημοκρατία για τον σοσιαλισμό, αλλά αν είσαι περικυκλωμένος από τον ιμπεριαλισμό (sic), δεν είναι και απαραίτητη; Θα τρίζουν τα κόκαλα του Ν. Πουλαντζά! Ένα άλλο δε στέλεχος, της ίδιας ηλικίας και του ίδιου κόμματος, μας δήλωσε με ύφος επαναστάτη των αρχών του προηγούμενου αιώνα ότι... «Για να είσαι υπέρ των φτωχών, πρέπει να είσαι εναντίων των πλουσίων!». Μωρέ τι μας λες! Μόνο που δεν μας είπε τι θα μοιράσει στους φτωχούς. Αυτές και άλλες «αριστερές» πομφόλυγες ακούμε από αυτούς με τους οποίους θέλει να συνεργαστεί ο κ. Παπανδρέου. Μα δεν κατάλαβε ότι ο Συνασπισμός δεν έχει καμία σχέση με τις ιδέες της Ανανεωτικής Αριστεράς; Ότι έχει καταληφθεί από νεοσταλινικούς, που το όνειρό τους παραμένει όχι η μεγάλη Ανανεωτική Αριστερά, αλλά το μεγάλο ΚΚΕ; Και οφείλω να ομολογήσω ότι ως προς αυτό, είναι

(Δυστυχώς, μια ακόμα φορά, η Ανανεωτική Αριστερά, αντί να οργανώσει ένα δημόσιο διάλογο με την κοινωνία, αναζητεί ακαθόριστες αριστερές στροφές...)

έντιμοι. Απευθύνονται μόνο στην κ. Παπαρήγα, γιατί εκεί αισθάνονται άνετα.

Αλλά γιατί, στ' αλήθεια, μας ενδιαφέρουν όλα αυτά; Γιατί δυστυχώς, μια ακόμα φορά, η Ανανεωτική Αριστερά, η ελληνική σοσιαλδημοκρατία -ή ό,τι έχει απομείνει από αυτήν- αντί να οργανώσει ένα δημόσιο διάλογο με την κοινωνία, αντί να ενσωματώσει στο διάλογο αυτό ό,τι έχει απομείνει από την πολιτικά φιλελεύθερη προοδευτική διανοήση και τα δυναμικά στρώματα της κοινωνίας μας, με σκοπό την άρθρωση ενός σχεδίου διεξόδου από την πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική κρίση, αναζητεί ακαθόριστες αριστερές στροφές και συνεργασίες με κόμματα που ακόμα αναρωτιούνται για τη χρησιμότητα της ευρωπαϊκής μας πορείας, ή, που αναλώνουν τη διεθνή τους παρουσία στην εξασφάλιση φτηνού πετρελαίου για την Καιοσαριανή από τον νέο «επαναστάτη-καθοδηγητή» Τσάβες.

Η ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ, οφείλει να συμφωνήσει με το ηγετικό δίδυμο του ΣΥΡΙΖΑ πως πράγματι, οι δύο χώροι, είναι σε απέναντι όχθες και ότι όσο κι αν ακούγεται περίεργο, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να συνεργαστεί με τους φορείς του πιο επικίνδυνου λαϊκισμού. Αυτό όμως θα έχει αξία μόνο αν τα στελέχη του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν θα ανταγωνίζονται με τον «αφού δεν μπορώ να σκεφθώ, τρέχω» κ. Τσίπρα, για το ποιος θα παρεμποδίσει περισσότερες συνεδριάσεις του ΔΣ της ΔΕΗ, ή των δικαστικών οργάνων των Πανεπιστημίων, αλλά να διαμορφώσουν μια σύγχρονη και κοινωνικά δίκαιη αντίληψη για το ποιος είναι ο ρόλος του κράτους στην οικονομία, ή, πώς θα οργανωθεί ένα υψηλής ποιότητας και δίκαιης πρόσβασης πανεπιστήμιο. Θα έχει αξία, όταν, αποκτώντας την πολιτική αυτονομία όχι μόνο από τα ΜΜΕ αλλά και από τους κρατικοδίαιτους συνδικαλιστές, θα διατυπώσει άποψη για το τι μπορεί να σημαίνει στην εποχή μας «εργασία» και συνακόλουθα, πώς μπορεί να οργανώσει την απασχόληση, ώστε να μειώσει την πραγματική ανεργία με όλες τις μορφές που αυτή εμφανίζεται και να αποτρέψει να πάρει μόνιμα χαρακτηριστικά η αμοιβή των 700 ευρώ.

Δεν είμαι καθόλου βέβαιος ότι η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ μπορεί να ακολουθήσει μια τέτοια πορεία. Επειδή όμως η ελπίδα πεθαίνει τελευταία, η ανασυγκρότηση της σοσιαλδημοκρατικής Αριστεράς δεν ακολουθεί κάποιο συγκεκριμένο δρόμο. Για δείτε την Ισπανία του Θαπατέρο!

ΜΑΚΗΣ ΚΟΨΙΔΗΣ
(Ανένταχτος της Αριστεράς)

Ο λαός θέλει,
οι ηγεσίες δεν μπορούν...

Με όποιο μεθοδολογικό εργαλείο -μαρξιστικό ή μη- αναλυθεί η πολιτική κατάσταση, ένα συμπέρασμα προκύπτει. Η ελληνική πραγματικότητα διαπερνάται από μία αντίθεση: Ο λαός θέλει, οι ηγεσίες δεν μπορούν. Οι πολίτες απαιτούν θετικές λύσεις στα προβλήματα, που αντί να λύνονται, επιδεινώνονται. Η δυστοκία των ηγεσιών είναι διάχυτη. Η κοινωνία είναι μπροστά από τα κόμματα. Αυτή η αντίθεση, αποτελεί και το πολιτικό υπόβαθρο της πολύπλευρης κρίσης.

Το λαϊκό αισθητήριο αντιλαμβάνεται την αδυναμία των κομματικών ηγεσιών να απαντήσουν αξιόπιστα:

- Της ΝΔ, να βαθαινει την κρίση.
- Του ΠΑΣΟΚ, να δυσκολεύεται να διατυπώσει αξιόπιστη εναλλακτική λύση.
- Του ΚΚΕ, να προτάσσει τη «λαϊκή εξουσία» που παραπέμπει στον «υπαρκτό».
- Η πλειοψηφία της κοινωνίας αναζητά μεγάλες αλλαγές και υπερβάσεις. Υπερβάσεις που ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να κάνει στην έκταση που απαιτείται, παρά την άνοδό του, που θα συνεχιστεί. Άνοδος που οφείλεται στην κακή κατάσταση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ και όχι σε κάποια ελκτική, αξιόπιστη πρότασή του. Απλώς, «βρίσκει και τα κάνει». Η στρατηγική του περιορίζεται να αλλάξει συσχετισμούς στο χώρο της αντιπολίτευσης, να γίνει ΠΑΣΟΚ στη θέση του ΠΑΣΟΚ... και μετά, από θέσεις ηγεμονίας, να το καλέσει σε συμμαχία για κυβέρνηση, με πυρήνα τον ΣΥΡΙΖΑ. Στα πλαίσια αυτά, θεαματική εκλογική καταγραφή επιδιώκει το δίδυμο Αλαβάνου-Τσίπρα στις ευρωεκλογές. Εν τω μεταξύ, ανενόχλητη η ΝΔ θα εμπεδώνει την κυριαρχία της. Στρατηγική-δώρο στον Κ. Καραμανλή.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ ότι η αντίθεση πάντα λύνεται. Το διακύβευμα είναι σε ποια πολιτική κατεύθυνση. Αν θεωρήσουμε δεδομένη τη σημερινή γεωγραφία και διάταξη των πολιτικών δυνάμεων -που σε περιόδους κρίσης, κάθε άλλο παρά δεδομένη είναι- υπέρβαση υπέρ του λαού μπορεί να προκύψει από το ΠΑΣΟΚ. Το κρίσιμο μέγεθος είναι αν θα μπορέσει να εκφράσει όχι μόνο τα λαϊκά, αλλά κυρίως τα μεσαία στρώματα, που η πολιτική συμπεριφορά τους αποτελεί βαρόμετρο. Αν θα μπορέσει να εκμεταλλευτεί την αδυναμία της ΝΔ να διεισδύσει στα στρώματα αυτά, επειδή η κυβερνητική πολιτική τα συνθλίβει. Προϋπόθεση είναι να μην παγιδευτεί στη στρατηγική Αλαβάνου, να εγκαταλείψει τις «αριστερές στροφές» και τις τακτικές που το κάνουν ουρά του ΣΥΡΙΖΑ ευνοώντας τη λεηλασία, να οριοθετηθεί πολιτικά από αυτόν ώστε να ανακτήσει την πολιτική ηγεμονία.

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

(Μέλος Συντακτικής Επιτροπής "Μεταρρύθμισης")

Η Δεξιά, η Αριστερά και η... πρόοδος

Τι είναι σήμερα πρόοδος και τι συντήρηση, τι είναι δηλαδή αυτό που πάει τα πράγματα μπροστά και τι εκείνο που τα οδηγεί προς τα πίσω, είναι σαφές ότι κρίνεται στην πράξη. Και συνήθως, εκ του αποτελέσματος... Ένα χρόνο λοιπόν με-

τά τη «μητέρα των πολιτικών συγκρούσεων», το πεδίο της Παιδείας, οι πολιτικές που εκφράστηκαν τότε, μπορούν σήμερα να αξιολογηθούν με την ασφάλεια της απόστασης και την ψυχραιμία της εκ των υστέρων ματιάς.

Η Δεξιά, με τη ρομφαία του μεταρρυθμιστή, ήρθε στην εξουσία με πρόταγμα μια «εκπαιδευτική μεταρρύθμιση» που την εννοούσε ως συρρίκνωση της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με ταυτόχρονο άνοιγμά της στον ιδιωτικό τομέα. Η πολιτική της τροποποίησης του άρθρου 16 του Συντάγματος, προκειμένου να επιτραπεί η αναγνώριση των ήδη λειτουργούντων -εκτός επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος- κολλεγίων, ως ιδιωτικών πανεπιστημίων, υποστηρίχθηκε με μια σειρά κυβερνητικές παρεμβάσεις. Η αντιμετώπιση της εκπαίδευσης ως του «σύγχρονου πύθου των Δαναΐδων» από τον ίδιο τον πρωθυπουργό και η θεσμοθέτηση του ψευδεπιγράφου αξιοκρατικού μέτρου της βαθμολογικής βάσης, σ' ένα σύστημα μάλιστα κατατακτικών και όχι διαπιστωτικών της γνωστικής επάρκειας εξετάσεων, εξασφάλισαν την αναίμακτη συρρίκνωση, κυρίως των περιφερειακών δημόσιων ιδρυμάτων. Η πλάσματική αύξηση του δείκτη της κατά κεφαλήν ετήσιας δαπάνης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ήταν η πρώτη συνέπεια της μείωσης

ση, επιδίωξε και την απόλυτη κηδεμόνευση του πανεπιστημίου.

Αν η πολιτική αυτή με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος υπήρξε καταφανώς συντηρητική, με κριτήριο τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα των πανεπιστημίων υπήρξε εξόχως οπισθοδρομική. Καθώς είναι σήμερα διεθνώς αποδεκτό ότι το πανεπιστήμιο, εκτός των σημαντικών επενδύσεων που χρειάζεται για να ανταποκριθεί στις αυξημένες δαπάνες της έρευνας και της διδασκαλίας, προϋποθέτει επιπλέον την αυτοδιοίκηση ως ελάχιστη απαίτηση για την αποδοτική και αποτελεσματική του λειτουργία. Με δεδομένη λοιπόν μια νεοφιλελεύθερη πολιτική και ταυτόχρονα οπισθοδρομική ακαδημαϊκά εκπαιδευτική πολιτική από πλευράς Δεξιάς, ενδιαφέρον έχει ποια ήταν η «προοδευτικού» χαρακτήρα συμβολή της Αριστεράς. Η οποία, σε αντίδραση στην απόπειρα συρρίκνωσης και ιδιωτικοποίησης των πανεπιστημίων, υποστήριξε τον εκ διαμέτρου αντίθετο, κρατικό χαρακτήρα τους. Προβάλλοντας ουσιαστικά το σύνθημα της συντήρησης της υπάρχουσας κατάστασης, το μόνο που πραγματικά διεκδίκησε, ήταν η αύξηση της χρηματοδότησης. Δίνοντας όμως εύκολα και δυστυχώς πειστικά επιχειρήματα στην κυβέρνηση, σχετικά με την οικονομική σκοπιμότητα της συντήρησης ενός καταφανώς μη αποδοτικού συστήματος.

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ, διχασμένο ανάμεσα στο νεοφιλελεύθερο αίτημα της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων αφενός και το κρατικιστικό της συντήρησης της υπάρχουσας κατάστασης από την άλλη, θρυμματίστηκε ανάμεσα σε δύο ακραίες, όσο και συντηρητικές θέσεις. Αδυνατώντας να αξιοποιήσει τη συγκυρία για να υψώσει διαχωριστικές γραμμές, τόσο με το εκ δεξιών του αίτημα της ιδιωτικοποίησης, όσο και με το εξ αριστερών του, της δι-

(Το ΠΑΣΟΚ, έχασε μια εξαιρετική ευκαιρία να αρθρώσει έναν πραγματικά προοδευτικό πολιτικό λόγο, υποστηρίζοντας μια κοινωνικά δίκαιη και ακαδημαϊκά αναγκαία μεταρρύθμιση...)

του φοιτητικού πληθυσμού. Τη στιγμή μάλιστα που οι πραγματικές δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν από το 3,6 στο 2,8% του ΑΕΠ. Η αύξηση της πελατείας των κολλεγίων λόγω του αποκλεισμού χιλιάδων νέων από τα δημόσια ιδρύματα, ολοκλήρωσε την επιτυχία της πολιτικής της ιδιωτικοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης.

Ο ΚΑΤ' ΕΠΙΦΑΣΗ «ΝΕΟΣ» ΝΟΜΟΣ – ΠΛΑΙΣΙΟ που ήρθε στη συνέχεια, αποκάλυψε μια ακόμη πλευρά της δεξιάς εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Που εκτός από τη συρρίκνω-

σή της του κρατισμού. Έχασε έτσι άλλη μια εξαιρετική ευκαιρία να αρθρώσει έναν πραγματικά προοδευτικό πολιτικό λόγο, υποστηρίζοντας μια κοινωνικά δίκαιη και ακαδημαϊκά αναγκαία μεταρρύθμιση. Μεταρρύθμιση, που θα βάδιζε στην κατεύθυνση της αναβάθμισης της ποιότητας των δημόσιων ιδρυμάτων και της προώθησης του αιτήματος της απεξάρτησής τους από τον έλεγχο τόσο του κράτους, όσο και των κομμάτων. Αναδεικνύοντας ανάμεσα στο κράτος και την αγορά τον «τρίτο» δρόμο του κοινωνικού και ταυτόχρονα αυτοδιοικούμενου πανεπιστημίου, ως το γνήσια προοδευτικό αίτημα της σύγχρονης σοσιαλδημοκρατίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΙΤΖΗΣ

(Εκπρόσωπος Τύπου του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ)

Νέα ριζοσπαστικοποίηση και ιστορική κίνηση

Προπαθώντας να κατανοήσουμε τι συμβαίνει γύρω μας, το πρώτο που διαπιστώνουμε είναι ότι έχει πυκνώσει ο ιστορικός χρόνος. Μέσα σε λίγα χρόνια, έχουμε περάσει από την αποθέωση των ιδεολογημάτων του καπιταλισμού, σε μια έντονη και ριζική αμφισβήτησή τους. Είναι ελάχιστοι πλέον εκείνοι και εκείνες που πιστεύουν ότι ο τρόπος οργάνωσης και ανάπτυξης των σύγχρονων κοινωνιών, μπορεί να αποφύγει την καταστροφή, πόσο μάλλον να οδηγήσει σε καλύτερες μέρες.

Αυτή η συνειδητοποίηση και η ριζοσπαστικοποίηση που επιφέρει, παράγεται υπόγεια, τόσο εξαιτίας των τρομακτικών προβλημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο (περιβάλλον, φτώχεια, πόλεμοι), όσο και από μια πολύ σημαντική αλλά αδιόρατη διεργασία, την οποία θα ήθελα να αναδείξω εδώ.

Όταν κάποια νέα προσέγγιση των πραγμάτων, ή ένα νέο επιστημονικό παράδειγμα κάνει την εμφάνισή του, συνήθως δεν καταφέρνει στην αρχή να επιβληθεί και περνά μια περίοδος κατά την οποία βρίσκεται υπό την κυριαρχία της προηγούμενης κατάστασης. Για παράδειγμα, όταν ο Γαλιλαίος υποστήριξε ότι η Γη γυρίζει γύρω από τον Ήλιο και όχι το αντίθετο, η θεώρηση αυτή ηττήθηκε πολύ εύκολα και πέρασαν 100 χρόνια μέχρι να επικρατήσει. Εκείνη την περίοδο, ακούγονταν και λέγονταν πράγματα γι' αυτήν, παρόμοια με αυτά που ακούμε σήμερα για τον σοσιαλιστικό τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας (για μια κοινωνία δηλαδή που παράγει αυτά που της χρειάζονται, χωρίς την απαίτηση κάποιος να κερδίζει από αυτή τη διαδικασία).

Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, μέσα από μια πληθώρα διεργασιών -και πάντοτε υπό την κυριαρχία του προηγούμενου παραδείγματος- τα πράγματα άλλαξαν.

Υπάρχουν λοιπόν βραχείες ιστορικές περιόδους, όπου το βέλος της κίνησης των πραγμάτων κοιτάει προς τα πίσω. Κατά τις περιόδους αυτές, το παλιό εμφανίζεται ως καινούργιο και το καινούργιο ως παλιό.

Σε μια τέτοια περίοδο ζούμε κι εμείς. Η θεώρηση ότι δεν χρειάζεται μια εκμεταλλευτική σχέση (και άρα το κέρδος) για την παραγωγή των αγαθών που χρειαζόμαστε, έχει ήδη εμφανιστεί, υποχωρήσει και λοιδορηθεί ως ξεπερασμένη, αλλά ταυτόχρονα έχει αρχίσει να διαχέεται στις ζωές των ανθρώπων, παρόλο που βρίσκεται υπό την κυριαρχία των ιδεολογημάτων του καπιταλισμού. Το δίκαιο εμπόριο, το ελεύθερο λογισμικό, οι συνεταιριστικές φάρμες, κ.λπ., αποτελούν ενδεικτικά πηγμένα αυτής της διάχυσης.

Η ΝΕΑ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ, λοιπόν, ή η νέα πολιτικοποίηση που παρατηρείται, έχει και αυτή την ιστορική διάσταση. Είναι ευκολότερο σήμερα, από ό,τι παλιότερα, να κατανοήσει κάποιος ότι η απαίτηση κέρδους για την παραγωγή ενός αγαθού είναι τόσο παράλογη, όσο το να δίνουμε παιχνίδια σε ένα παιδί για να φάει το φαγητό του. Η δε καταστροφή και δυστυχία που παράγεται από μια τέτοια λογική, την καθιστά πια αδιανόητη σε εκτεταμένα τμήματα του πληθυσμού. Όλο και περισσότεροι, ιδίως μετά τις πυρκαγιές του καλοκαιριού, αντιλαμβάνονται ότι χρειάζεται ριζική αλλαγή των πραγμάτων και όχι απλώς καλύτερη διαχείριση της υπάρχουσας πορείας. Και αυτή η συνειδητοποίηση, προκύπτει σήμερα αβίαστα και φυσιολογικά.

Το πώς οφείλουμε να κινηθούμε για να υπηρετήσουμε αυτή την κίνηση, είναι μια άλλη ιστορία. Το πρώτο βήμα, όμως, είναι να συνειδητοποιήσουμε την αντικειμενική υπεροχή των σοσιαλιστικών ιδεών, έναντι των ιδεολογημάτων της αγοράς και του καπιταλισμού. **Μ**

(Όλο και περισσότεροι, ιδίως μετά τις πυρκαγιές του καλοκαιριού, αντιλαμβάνονται ότι χρειάζεται ριζική αλλαγή των πραγμάτων και όχι απλώς καλύτερη διαχείριση της υπάρχουσας πορείας)

Ο Λεωνίδας Κύρκος για τη συνεργασία ΠΑΣΟΚ- ΣΥΝ

“ Η πραγματικότητα θα μας φασκελώσει! ”

Ο Λεωνίδας Κύρκος, ηγέτης και κατ' εξοχήν εμπνευστής της κουλτούρας της Ανανεωτικής Αριστεράς, εισήγαγε και εμπέδωσε ορισμένα καινοτόμα, ρηξικέλευθα και πρωτοποριακά στοιχεία στον πολιτικό δημόσιο διάλογο, στη σκέψη και την ανάλυση της Αριστεράς.

«Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής (αφηγείται ο ίδιος ο Λ. Κύρκος στο βιβλίο του «Στιγμές από την προσωπική μου ζωή», εκδ. ΕΣΤΙΑ), σε μια από τις συνομιλίες μας, μου είχε πει: Θα αποτύχεις. Είσαι σε λάθος χρόνο, σε λάθος χώρα, σε λάθος κόμμα».

Πέτυχε ή απέτυχε ο Λεωνίδας Κύρκος; Είναι ερώτημα φιλοσοφικής αναζήτησης, που τίθεται για τον καθένα και την καθεμιά μας. Γι' αυτό και η «Μεταρρύθμιση» τον αναζητήσε.

Ποια θεωρείτε σήμερα ότι υπήρξε διαχρονικά η συνεισφορά της Ανανεωτικής Αριστεράς στην πολιτική ζωή του τόπου;

Θα τα πω κωδικά, για να μην μακρηγορήσουμε. Κατάρχας ήταν η ανεξαρτησία απέναντι στη Σοβιετική Ένωση - που ήταν το καινοτόμο και το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της κουλτούρας μας - σε συνδυασμό με τη χάραξη ενός εθνικού δρόμου για τον σοσιαλισμό. Επίσης, η κατάργηση της δικτατορίας του προλεταριάτου, ο νέος διεθνισμός και η άρση του σχίσματος με τη σοσιαλδημοκρατία, ήταν οι παρεπόμενες αντιλήψεις που κυοφορήσαμε επώδυνα, αλλά δημιουργικά, πιστεύω. Φυσικά, με αυτή τη βάση εκκίνησης, η Ανανεωτική Αριστερά υιοθέτησε μια δημοκρατική κομματική λειτουργία (το ανοιχτό συνέδριο ήταν μια ριζοσπαστική καινοτομία της εποχής εκείνης για την Ελλάδα), αλλά προχώρησε και στην οικοδόμηση μιας νέας σχέσης των πολιτικών δυνάμεων, αποδίδοντας έμφαση στα σημεία σύγκλισης. Άνοιξε την ατζέντα του πολιτικού διαλόγου προβάλλοντας θέματα περιβάλλοντος, στήρι-

ξε τη συμμετοχή στα νέα κινήματα (των εργαζομένων, των γυναικών, της νεολαίας, των οικολόγων) και μίλησε για την αυτονομία των μαζικών κινήμάτων. Τώρα που τα ξανασκέφτομαι, νομίζω πως εξίσου βασική ήταν η κουλτούρα που διαμόρφωσε - κατανόησης της συνθετότητας των προβλημάτων, αναζήτησης των αποχρώσεων, εξοικείωσης με την τεκμηρίωση. Ήταν μια κουλτούρα ανοιχτή και ανεκτική.

Σήμερα, πώς θα ορίζατε το «προοδευτικό»;

Στην εποχή μας θα έλεγα ότι προοδευτικό είναι ό,τι βρίσκεται σε αντίθεση με κάθε μορφή αποξένωσης - με άλλα λόγια, κάθε τι που ενισχύει τη συλλογικότητα, που εξετάζει την αναπτυξιακή προοπτική σε συνάρτηση με την κοινωνική συνοχή, που διευρύνει τις δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών στην πολιτική, που αναδεικνύει τις κοινωνικές επιπτώσεις των σύγχρονων τάσεων και που αναζητά τα όρια των νέων σχέσεων (του πολίτη, του καταναλωτή, του συμπολίτη, του δήμου, του κράτους).

Κάθε προοδευτικό είναι αριστερό;

Εξαρτάται από το τι ορίζουμε ως «αριστερό». Αν, ως πούμε, με τον όρο αυτό παραπέμπουμε στη δικτατορία του προλεταριάτου, όχι, δεν υπάρχει τίποτα πιο αντιδραστικό από αυτό.

Κι επειδή μιλήσατε για την άρση του σχίσματος με τη σοσιαλδημοκρατία, τι λέτε σήμερα για μια ενδεχόμενη συνεργασία ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ;

Το έχω ξαναπεί: εύχομαι να βρεθεί μια κοινή πορεία. Οι συνθήκες έχουν ωριμάσει - οι υποκειμενικές συνθήκες παρουσιάζουν έλλειμμα ωριμότητας. Η πραγματικότητα όμως πιέζει και μας φασκελώνει.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΟΥΛΙΔΟΥ

Προς τιμήν του Λεωνίδα

Μια ομάδα ανθρώπων που προέρχεται από την Ανανεωτική Αριστερά, αποφάσισε να οργανώσει κάτι, που πολλοί το σκέφτονταν, το συζητούσαν και τελικά έμενε στα λόγια. Να τιμήσουν την ιστορική συμβολή του Λεωνίδα Κύρκου στην πολιτική ζωή του τόπου. Την Πέμπτη, 17 Απριλίου, στις 18.30, στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, λοιπόν, σύσσωμη η πολιτική ηγεσία θα τιμήσει τον παλαίμαχο αλλά και νεανικό ηγέτη της Ανανεωτικής Αριστεράς. Θα είναι εκεί και θα μιλήσουν: ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής, ο πρόεδρος της Βουλής Δημ. Σιούφας, ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλος, οι πρώην πρωθυπουργοί Κ. Σημίτης, Κ. Μητσοτάκης και Τζ. Τζαννετάκης, ο πρώην Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Γ. Βασιλείου, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, ο επικεφαλής της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ Αλ.Αλαβάνος και ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλ. Τσίπρας. Την κεντρική ομιλία για το ρόλο, τις ιδέες, την έμπνευση και τις αναλύσεις του Λεωνίδα, που τροφοδότησαν τον προβληματισμό και τη στάση της Αριστεράς, θα κάνει ο καθηγητής Γιάννης Βούλγαρης.

Εξουσία και Τύπος

ΓΡΑΦΟΥΝ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΤΥΠΑΣ (“ΕΘΝΟΣ”), ΦΟΙΒΟΣ ΚΑΡΖΗΣ (“ΑΘΗΝΑ 984”) ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΟΔΡΑΣ (“ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ”)

Η ασφυκτική ελευθερία των ΜΜΕ

ΤΟ ΠΙΟ συνηθισμένο πρόβλημα του Τύπου, είναι οι καταπιεστικές παρεμβάσεις του κράτους και της διοίκησης. Το δικό μας πρόβλημα, είναι η καταπιεστική απουσία κάθε είδους παρέμβασης για την υπεράσπιση στοιχειωδών προϋποθέσεων άσκησης του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας.

Η απουσία παρέμβασης δεν είναι ουδέτερη. Αποτελεί, στην ουσία, παράπλευρη συνέπεια της εκχώρησης του δημόσιου χώρου της πληροφόρησης και της ενημέρωσης, στο ζεύγμα ιδιωτικής επιχειρηματικής δράσης και κρατικής εξουσίας. Για να λειτουργήσει το σχήμα, χρειάζονται δύο προϋποθέσεις, που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα κυρίως με την απελευθέρωση των ραδιοηλεκτρονικών μέσων, στα τέλη της δεκαετίας του '80.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ, είναι η απουσία καθαρού θεσμικού πλαισίου. Εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες, ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της οικονομίας, τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, λειτουργεί χωρίς κανονιστική βάση. Έλληνες και ξένοι επενδυτές βάζουν χρήματα σε εταιρίες των οποίων η βασική δραστηριότητα διεξάγεται χωρίς οριστική άδεια. Αυτό, πρακτικά, σημαίνει αφενός ότι αναγνωρίζουν μια «ιδιαιτερότητα»

στην ελληνική αγορά και αφετέρου ότι έχουν εμπιστοσύνη στο προβάδισμα ισχύος των μετόχων των μέσων ενημέρωσης, έναντι της πολιτικής εξουσίας που θα (έπρεπε να έχει) αδειοδοτήσει τους σταθμούς. Η θεσμική ρευστότητα εξυπηρετεί αμοιβαία τους πόλους του ζεύγματος: η πολιτική εξουσία αισθάνεται ότι έχει ένα μοχλό πίεσης προς τους ιδιοκτήτες των ΜΜΕ, οι ιδιοκτήτες αποδέχονται την ανταλλαγή ως αντιστάθμισμα της πλήρους ασυδοσίας τους ως προς τη χρήση του μέσου. Στο συγκεκριμένο μοντέλο, η δημοσιογραφία και οι δημοσιογράφοι παραμένουν εντελώς απροστάτευτοι. Η βασική δικλείδα που θα εγκαθιστούσε ένα καθαρό θεσμικό σχήμα, δεν θα μπορούσε βέβαια παρά να αφορά την εγκατάσταση ενός κοινωνικά διαφανούς και πρακτικά ανθεκτικού φίλτρου στη σχέση ιδιοκτητή/επενδυτή και δημοσιογράφου/εργαζομένου. Χωρίς εγγυήσεις, ο δημοσιογράφος -και μάλιστα το διευθυντικό στέλεχος- δεν είναι υπόλογος σε μια διοίκηση σε σχέση με την θεαματικότητα ή τα οικονομικά αποτελέσματα. Δεν είναι καν εντεταλμένος να κινείται με ένα γενικό πολιτικό ή ιδεολογικό προσανατολισμό. Αντίθετα, είναι υποχρεωμένος να αποδέχεται την ανάμειξη μετόχου ή μετόχων στην καθημερινή διαχείριση της ειδησεογραφίας, είτε για την προσωπική τους προβολή, συχνά εξόφθαλμη και χονδροειδή, είτε για την προσαρμογή στις δεδομένες σχέσεις τους με παράγοντες της πολιτικής εξουσίας. Η απουσία μιας δημόσιας ραδιοηλεκτρο-

του Φοίβου Καρζί

“ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑ ΘΕΣΜΩΝ, ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΙΩΝΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ Η ΝΑΡΚΟΘΕΤΗΣΗ ΟΣΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ”

σης που να τηρεί τις στοιχειώδεις προδιαγραφές αποσύνδεσης από την κυβερνητική παρέμβαση, επιτείνει το αδιέξοδο, καθώς απαλλάσσει τα ιδιωτικά μέσα από μια σύγκριση στην οποία υπόκεινται στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Τα δημοσία ΜΜΕ, που θα μπορούσαν να είναι ένα πιεστικό υπόδειγμα, έχουν αποσυρθεί, καθησυχάζοντας κυβέρνηση και ιδιώτες. Είναι απορίας άξιο, βέβαια, πώς αποδέχεται και η ίδια η δημοσιογραφική κοινότητα το εντελώς παράδοξο γεγονός ότι ουδέποτε η ΕΡΤ, ή το ΑΠΕ, ή άλλα δημόσια μέσα, προκήρυξαν ανοιχτό διαγωνισμό για την κάλυψη μιας συντακτικής θέσης. Προκηρύσσονται, βέβαια, οι αντίστοιχες θέσεις προέδρων, αλλά η έκβαση της διαδικασίας ποτέ δεν έχει οδηγήσει σε κάτι διαφορετικό από την κυβερνητική επιλογή.

Πέρα από την απουσία θεσμών, προϋπόθεση για τη διαιώνιση της κατάστασης είναι και η ναρκοθέτηση όσων υπάρχουν. Το ΕΣΡ δραστηριοποιείται τόσο, ώστε να νομιμοποιείται η γενικευμένη ανομία. Εδώ δεν μας λείπουν οι θεσμοί. Αντίθετα: χρειαζόμαστε λιγότερη θεσμική ευλάβεια και περισσότερη «αυθαιρεσία», με την έννοια της διακριτικής ευχέρειας των θεσμικών παραγόντων (π.χ. του προέδρου του ΕΣΡ) να παρεμβαίνουν κατά την απόλυτη κρίση τους. Η έκταση της παρέμβασης θα πρέπει να είναι η ευρύτερη δυνατή - αρχίζοντας από την επάρκεια της ειδησεογραφικής κάλυψης και φτάνοντας ακόμη και στην προνομιακή μεταχείριση προσώπων που συνδέονται με την επιχείρηση η οποία λειτουργεί πάνω σε ένα δημόσιο αγαθό, όπως οι ραδιοηλεκτρονικές συχνότητες. Για όποιον θέλει ιδιόκτητα Μέσα, η λύση είναι απλή και η τεχνολογία την παρέχει: web TV, καλωδιακή τηλεόραση, δορυφορικά κανάλια επί πληρωμή.

Η ΕΚΧΩΡΗΣΗ τέτοιας διακριτικής ευχέρειας, πηγαίνει πέρα από τη λογική της συγκρότησης του ελληνικού διοικητικού πλαισίου. Αν, όμως, στα έντυπα μέσα, η ελευθεροτυπία είναι εγγύηση δημοκρατίας, στα ηλεκτρονικά μέσα, η δυνατότητα αυθαιρεσίας ενός οργάνου υποκειμένου σε δημόσιο έλεγχο, είναι μικρότερο κακό από την εγγύηση της ελευθερίας, όχι για τους λειτουργούς, αλλά για τους μετόχους των ΜΜΕ. ≡

Το στοίχημα του κριτικού λόγου

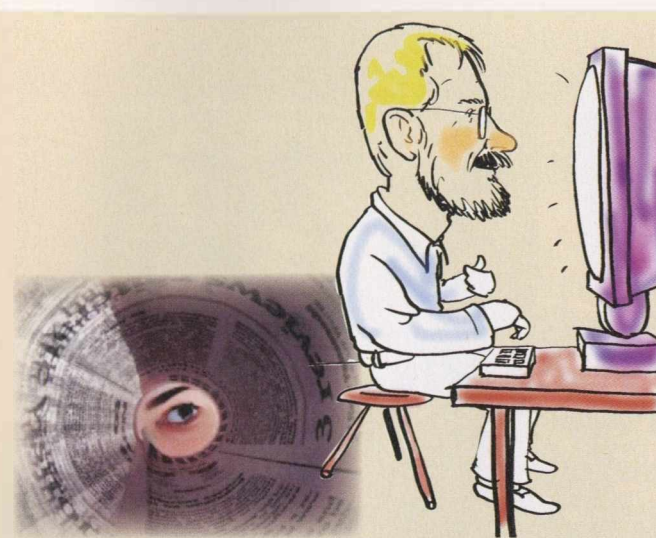

του Δημήτρη Τσιόδρα

Το γεγονός και μόνο ότι ο δημοσιογράφος είναι ο «διαμεσολαβητής» ανάμεσα στην «είδηση» και τον πολίτη, δηλώνει ότι κατέχει κάποιου είδους εξουσία. Λόγω της «διαμεσολάβησης», αλλά και της δυνατότητας να έχει βήμα από το οποίο ασκεί κριτική, ο δημοσιογράφος διαδραματίζει ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Τα πράγματα θα ήταν απλά, αν η αξιολόγηση της είδησης ή η κριτική, γινόταν με μοναδικό γνώμονα την οπτική (πολιτική, ιδεολογική, κοινωνική) του εκδότη ή του δημοσιογράφου, ή έστω με εμπορικά κριτήρια και στόχο την προσέλκυση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου τμήματος του κοινού (αναγνωστών, τηλεθεατών, ακροατών). Δυστυχώς, είναι γνωστό ότι πολύ συχνά μεσολαβούν άλλα φίλτρα. Το πλέον γνωστό, είναι η περιβόητη διαπλοκή. Η χρησιμοποίηση των ΜΜΕ από κάποιους εκ των ιδιοκτητών τους, για την εξυπηρέτηση των ευρύτερων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους και την ανάληψη «μπίζνες», από τους εκπροσώπους της πολιτικής εξουσίας. Αλλά και επιχειρηματίες των ΜΜΕ που δεν έχουν άλλου είδους δραστηριότητες, μπορεί να «χειρίζονται» τις ειδήσεις, προκειμένου να φανούν χρήσιμοι στην εκάστοτε κυβέρνηση και να εξασφαλίζουν μεγαλύτερο κομμάτι κρατικής διαφήμισης. Αν μελετήσουμε άλλωστε τους πίνακες, βλέπουμε χαμηλής κυκλοφορίας εφημερίδες να παίρνουν πολύ μεγαλύτερο κομμάτι της πίτας από αυτό που θα τους αναλογούσε, αν η κρατική διαφήμιση δινόταν με αντικειμενικά κριτήρια. Στο παιχνίδι του χειρισμού των ειδήσεων, μπαίνει και σημαντικό τμήμα των δημοσιογράφων. Και δεν το κάνει μόνο υλοποιώντας τις εντολές της ιδιοκτησίας. Μπορεί να το κάνει επειδή υπηρετεί κομματικά συμφέροντα (το είδος του «κομματικού δημοσιογράφου» δεν είναι καθόλου σπάνιο στη χώρα μας), άρα λειτουργεί κυρίως ως προπαγανδιστής. Άλλοι δημοσιογράφοι, βρίσκονται στην υπηρεσία επιχειρηματιών.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ της διαπλοκής δημοσιογράφων - πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, είναι η μια όψη του θέματος. Η άλλη, που είναι εξίσου σημαντική (ίσως σημαντικότερη), είναι η χρησιμοποίηση της δύναμης που έχουν τα ΜΜΕ

“ **Η ΡΟΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΑΝΑΡΧΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΙΓΙΣΤΙΚΗ, ΠΟΥ ΤΕΛΙΚΑ ΜΕΝΟΥΝ ΜΟΝΟ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗΣΕΙΣ, ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΤΙΚΩΝ, ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ, ΟΛΑ ΣΤΟ ΜΠΛΕΝΤΕΡ ΚΙ Ο,ΤΙ ΜΕΙΝΕΙ** ”

για την προβολή στερεοτύπων και την καλλιέργεια εντυπώσεων, προκειμένου να προσελκύσουν όσο το δυνατόν ευρύτερο ακροατήριο. Απουσιάζει η ουσιαστική κριτική ματιά, η ανάλυση σε βάθος, η προβολή κρίσιμων αποχρώσεων. Ειδικά στην τηλεόραση. «Ο τηλεοπτικός χρόνος είναι αμελικτός» είναι μια φράση-κλισέ που ακούμε συχνά. Στην τηλεόραση

“ **Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ BLOGS ΔΙΝΕΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΕ ΟΠΟΙΟΝ ΤΟ ΕΠΙΘΥΜΕΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΙΝΑΙ: ΠΟΣΟΙ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΙ ΝΑ ΠΟΥΝ;** ”

(με εξαίρεση ελάχιστες εκπομπές), δεν μπορείς να συζητήσεις. Υπάρχει χώρος μόνο για συνθήματα και κραυγές. Η ροή των πληροφοριών είναι τόσο άναρχη και ταυτόχρονα καταιγιστική, που στο τέλος μένουν μόνο εντυπώσεις. Ειδήσεις, διαφημίσεις απορρυπαντικών, καταγγελίες, όλα στο μπλέντερ κι ό,τι μένει. Στις εφημερίδες, τα πράγματα είναι σαφώς καλύτερα. Υπάρχει χώρος για ανάλυση και κριτική. Επίσης, τα τελευταία χρόνια, βήμα μπορεί να έχει σχεδόν ο καθένας. Το μονοπώλιο των δημοσιογράφων στη δημοσίευση ειδήσεων, σπάει. Η εμφάνιση των blogs δίνει τη δυνατότητα σε όποιον το επιθυμεί να συμμετέχει στη δημόσια συζήτηση. Το ερώτημα είναι: Πόσοι έχουν κάτι να πουν; Και από τους δημοσιογράφους των παραδοσιακών μέσων και από τους bloggers. Γιατί, το κυρίαρχο στοιχείο είναι ο λόγος. Είτε ο γραπτός σε σελίδα εφημερίδας και σε ιστολόγιο, είτε ο προφορικός σε τηλεόραση και ραδιόφωνο.

Ο ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ (επειδή δεν έχει σημασία αν το κουτσομπολιό γίνεται στην TV, στην εφημερίδα ή στο Ίντερνετ), ο κριτικός λόγος (από οποιαδήποτε σκοπιά), ο λόγος που δεν υπηρετεί σκοπιμότητες πέραν της αναζήτησης της αλήθειας. Ο λόγος, που όσο οι επιχειρήσεις ΜΜΕ συγκεντρώνονται όλο και σε λιγότερα χέρια και η κριτική σκέψη εξασθενεί, θα γίνεται όλο και πιο δυσεύρετος. ≡

Free Internet

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

www.metarithmisi.gr

username: metarithmisi

password: metarithmisi

αρ. κλήσης: 8018001206

Η χρέωση μέσω 801.800.1206 είναι αστική χρέωση ΟΤΕ προς Δίκτυο Altec Telecoms, 0,0342€/λ (στην τιμή συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α. 19%)

Οδηγίες:
(Για Windows XP Ελληνική Έκδοση)

1. Επιλέξτε Έναρξη > Ρυθμίσεις > Συνδέσεις Δικτύου > Δημιουργία Νέας Σύνδεσης. Ενεργοποιήστε την επιλογή "Σύνδεση στο Internet".
2. Ενεργοποιήστε την επιλογή "Μη αυτόματη εγκατάσταση της σύνδεσης".
3. Ενεργοποιήστε την επιλογή "Σύνδεση μέσω τηλεφώνου με χρήση modem". Επιλέξτε το modem (αν δεν το έχετε ήδη επιλέξει).
4. Στο πεδίο "Όνομα υπηρεσίας παροχής Internet" συμπληρώστε "Metarithmisi Free Internet".
5. Στο πεδίο "Αριθμός τηλεφώνου" γράψτε "8018001206".
6. Στο πεδίο που εμφανίζεται πληκτρολογήστε Όνομα Χρήστη metarithmisi και κωδικό πρόσβασης metarithmisi. Επιλέγετε την "Προσθήκη Συντάμευσης στην Επιφάνεια Εργασίας" και πατήστε Τέλος.

Πλέον είστε έτοιμοι να μπείτε στο Internet, κάνοντας κλικ στο εικονίδιο που έχετε δημιουργήσει στην Επιφάνεια Εργασίας.

Σημείωση:

Σε περίπτωση ύπαρξης διαφορετικού τύπου λειτουργικού συστήματος (π.χ. Windows 98, Me, 2000 κλπ) ή ύπαρξης προβλήματος κατά τη διαδικασία, καλέστε στην Τεχνική Υποστήριξη 801.11.10000.

AltecTelecoms

του Γιάννη Αντύπα

Αληθινά ψέματα...

Εν αρχή είναι η πολιτική. Οι πολιτικοί είναι αυτοί που δίνουν το τέμπο. Όταν μπορούν. Γιατί όταν δεν μπορούν -ή δεν θέλουν- ανακαλύπτουν τα συμφέροντα και τα μέσα ενημέρωσης. Τα οποία -όπως λένε- δεν τους αφήνουν να κάνουν τη δουλειά τους, διαστρεβλώνουν το μήνυμά τους... και άλλα, εξόχως ενδιαφέροντα. Οι αιτιάσεις αυτές μπορούν να ενταχθούν σε μια ιδιαίτερη κατηγορία: τα αληθινά ψέματα.

Πράγματι, τα συμφέροντα κοιτούν τα συμφέροντά τους. Αυτή είναι η δουλειά τους. Και τα ΜΜΕ συμφέροντα εξυπηρετούν. Πότε των αφεντικών τους, πότε κάποιων κομμάτων, πότε της κοινής γνώμης. Συμβαίνει και το τελευταίο, η προσωπική μου γνώμη, μάλιστα, είναι ότι συμβαίνει συχνά. Και ίσως αυτό είναι που ενοχλεί τα κόμματα. Τα οποία προτιμούν να συμβαίνει το πρώτο, ή το δεύτερο. Γιατί τότε, χρειάζεται να πιάσουν έναν ή... κανέναν για να περάσουν τη γραμμή τους.

ΤΑ ΜΜΕ ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ και ελέγχουν την εξουσία ταυτόχρονα. Αλλά δεν τη δημιουργούν. Δεν είναι αυτά που διαμορφώνουν τις τάσεις. Δεν είναι αυτά που γεννούν τις νέες ιδέες. Δεν παράγουν λύσεις. Επιχειρούν να το πράξουν μονάχα όταν οι πολιτικοί δεν κάνουν τη δουλειά τους, όταν αντιλαμβάνονται το κενό, οπότε -σύμφωνα με τους νόμους της φύσης- σπεύδουν να το καλύψουν.

Από το 1993 μέχρι το 2004, η ΝΔ κατηγορούσε τα ΜΜΕ για ό,τι κακό της συνέβαινε. Το εξής ένα, δηλαδή: δεν μπορούσε να κερδίσει εκλογές. Το αυτό συμβαίνει τώρα και με το ΠΑΣΟΚ. Του φταίνει τα μέσα ενημέρωσης. Φταίνει τα μέσα ενημέ-

ρωσης που δεν του βγήκε η ανανέωση του Γ. Παπανδρέου. Φταίνει τα μέσα ενημέρωσης που γύρισαν στα σπίτια τους ο Μάνος και ο Ανδριανόπουλος. Φταίνει τα μέσα ενημέρωσης που το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, σε τέσσερα χρόνια, έχει κάνει τρία συνέδρια, πέντε συνδιασκέψεις, έχει αλλάξει πέντε πολιτικά συμβούλια, τέσσερις γραμματείες, πέντε εκπροσώπους Τύπου και έχει ανακυκλώσει και καταναλώσει εκατοντάδες στελέχη σε διάφορους ρόλους;

Μήπως είναι άδικη η κριτική; Μήπως τα μέσα ενημέρωσης είναι το εύκολο θύμα; Ένας ιδανικός ύποπτος;

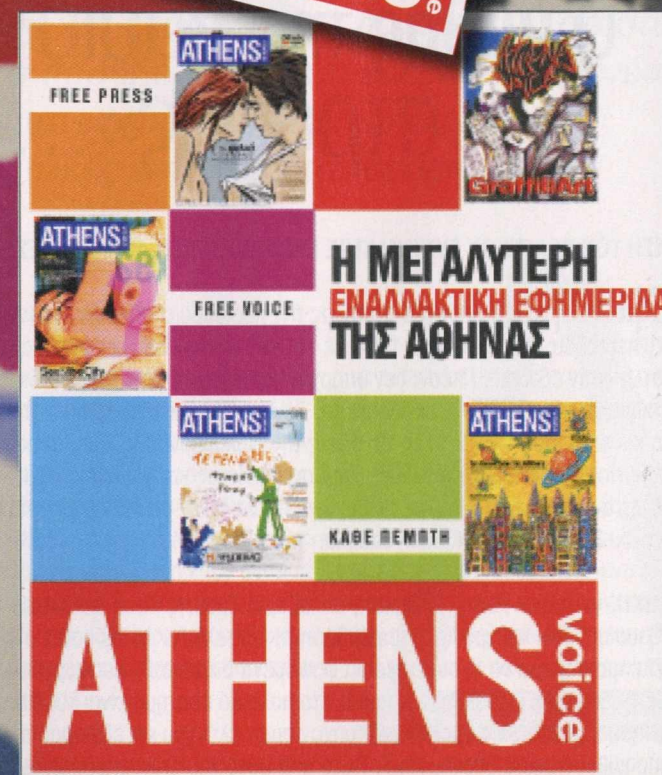
Τα μέσα ενημέρωσης φταίνει που ο προϋπολογισμός πάει από το κακό στο χειρότερο; Τα μέσα ενημέρωσης φταίνει που η κυβέρνηση της ΝΔ αποδείχθηκε ότι δεν ήταν ούτε σεμνή, ούτε ταπεινή; Τα «παράθυρα» φταίνει για τις υποκλοπές, τους Πακιστανούς, τα ομόλογα, τους κουμπάρους, το σκάνδαλο Ζαχόπουλου και τόσες άλλες υποθέσεις που συντάραξαν την κοινή γνώμη;

ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΥ Α. ΤΣΙΠΡΑ, τού φταίνει τώρα τα ΜΜΕ. Αυτά που τον αποθέωσαν, που τον υποδέχτηκαν σαν Μεσσία, του φταίνει γιατί τόλμησαν να πουν ότι ο ΣΥΝ δεν έχει πρόγραμμα και στρατηγική διακυβέρνησης.

Η πολιτική ζωή δεν είναι πάρτι. Κυβέρνηση, αντιπολίτευση και ΜΜΕ πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους και μόνο τη δουλειά τους. Αν ο καθένας εκπληρώνει το ρόλο του, τα πράγματα θα είναι πολύ πιο εύκολα. Πιο απλά. Τα ψέματα θα μείνουν πίσω και οι αλήθειες θα έρθουν στην επιφάνεια... ≡

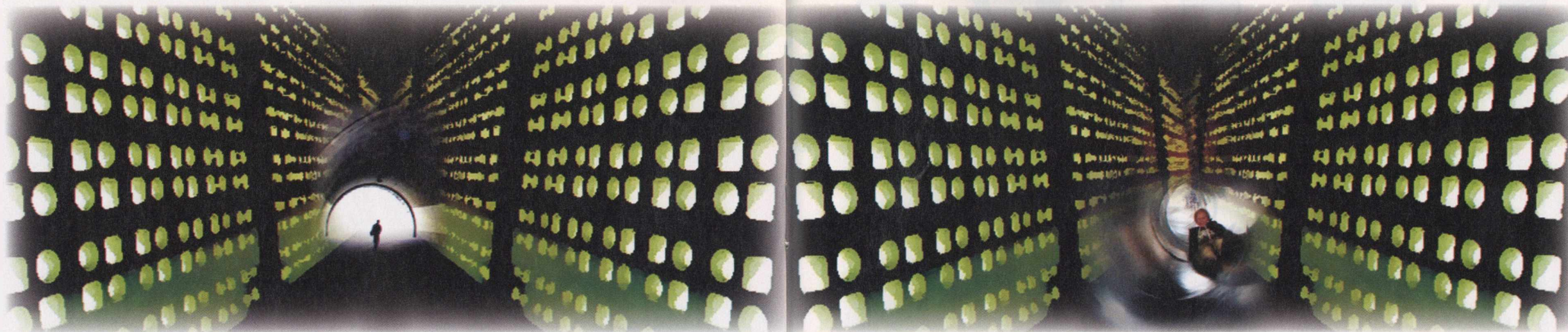
“ **ΦΤΑΙΝΕ ΤΑ ΜΜΕ ΠΟΥ Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΚΟ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ, Ή ΠΟΥ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΝΔ ΑΠΟΔΕΙΧΘΗΚΕ ΟΤΙ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΣΕΜΝΗ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΗ;** ”

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
ATHENSvoice

ATHENSvoice

ATHENS

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ Ο μύθος της «αριστερής στροφής»...

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΚΡΙΣΗ ΔΟΜΙΚΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ, ΑΞΙΑΚΗ.

Δομική, γιατί σφραγίζει το τέλος της περιόδου σταθεροποίησης του δημοκρατικού πολιτεύματος, περιόδου που αρχίζει το 1981 με τη νίκη του ΠΑΣΟΚ και την ομαλή εναλλαγή των πολιτικών κομμάτων στην εξουσία. Πλέον, δεν υπάρχει πρόταγμα προστασίας και διατήρησης του δημοκρατικού πολιτεύματος, αφού θεωρείται δεδομένο. Το διακύβευμα είναι η ποιότητα της δημοκρατίας, η εμβάθυνση και επέκτασή της σε όλες τις όψεις της διακυβέρνησης. Εκεί εστιάζεται το πρώτο έλλειμμα: η χαμηλής ποιότητας δημοκρατία, με σύγχυση δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας, με εμπλοκή των ΜΜΕ στους μηχανισμούς εξουσίας, με χειραγώγηση των ΜΜΕ από επιχειρηματικά συμφέροντα, με γκρίζες ζώνες που θολώνουν την καθαρή διάκριση των εξουσιών.

ΘΕΣΜΙΚΗ, γιατί δεν κατοχυρώθηκε η ελευθερία δράσης και η αυτονομία των μηχανισμών ελέγχου της εξουσίας. Εδώ και χρόνια, η παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στη δικαστική ήταν σαφής, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουμε ακραία φαινόμενα δικαστικών λειτουργιών - ενεργούμενων της εκτελεστικής εξουσίας. Παράλληλα, η κρίση στο πολιτικό σύστημα είναι και μια κρίση του συστήματος διακυβέρνησης, με απουσία αμφίδρομων μηχανισμών ελέγχου και εξισορρόπησης των επί μέρους ενοτήτων του κυβερνητικού συστήματος. Αυτό από μόνο του επιτρέπει φαινόμενα διαφθοράς, αδιαφάνειας και συσκότιση ανοιχτών δημοκρατικών διαδικασιών.

ΑΞΙΑΚΗ... Η αρχή του νέου αιώνα χαρακτηρίζεται από βαθιά κρίση των μεγάλων ιδεολογιών. Υπάρχει σύγχυση μεταξύ της συντήρησης και της προόδου, που συχνά μεταφράζεται απλώς και μόνο σε διαφορά ικανότητας διαχείρισης του συστήματος. Όλα αυτά, σε ένα πλαίσιο μεγάλων συστημικών αλλαγών σε διεθνές επίπεδο, που καθιστούν τις νέες προκλήσεις -τρομοκρατία, μετανάστευση, περιβαλλοντικές απειλές- δύσκολα αντιμετωπίσιμες σε εθνικό επίπεδο. Αξίες, που κινητοποίησαν τη σοσιαλιστική αριστερά για χρόνια, δεν αγγίζουν σε μεγάλο βαθμό τη νεολαία, τους κοινωνικά αποκλεισμένους, αυτούς που το σύστημα περιθωριοποιεί και αποβάλλει.

Η κρίση του ελληνικού πολιτικού συστήματος δεν είναι όμως αποκομμένη από τις διεργασίες στην ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία. Η σοσιαλδημοκρατία βρίσκεται σε σημαντική κρίση σε όλες τις βόρειες χώρες, ενώ διατηρεί σχετικά τις δυνάμεις της στο νότο. Όμως, ακόμη και εκεί, τα προβλήματα είναι σημαντικά. Αφορούν την απουσία ηγεσίας που θα μπορούσε να διαμορφώσει ένα νέο, σύγχρονο, οραματικό λόγο. Αφορούν την έλλειψη καθαρού λόγου, που αφήνει το μήνυμα να χάνεται σε γενικόπτες και

Το βασικό πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ δεν είναι ότι απευθύνθηκε στο «μεσαίο χώρο» και έχασε, όπως λέγεται, τις αριστερές αναφορές του. Το πρόβλημα είναι η έλλειψη ενός νέου πολιτικού προτάγματος, ικανού να ενοποιεί και να νοηματοδοτεί πολιτικές επιλογές και θέσεις

θολό τοπίο (με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τη Γαλλία). Αφορούν, κατά βάση, το τέλος του μοντέλου του κράτους πρόνοιας, που έδειξε τα όριά του και την αδυναμία εξεύρεσης εναλλακτικού μοντέλου που να αντιστοιχεί στη σημερινή κοινωνία. Από την άλλη, η ευρωπαϊκή κοινωνία είναι κοινωνία των 2/3, με προϊούσα την περιθωριοποίηση μεγάλων ομάδων πολιτών. Είναι κοινωνία μεταναστευτική, όπου η πολυπολιτισμικότητα δημιουργεί νέες προκλήσεις. Είναι κοινωνία όπου το αίτημα της ασφάλειας αποτελεί το αποδεκτό άλλοθι για τη γενικευμένη παραβίαση κάθε έννοιας ιδιωτικού χώρου. Είναι, εν τέλει, μια κοινωνία, όπου η κουλτούρα του φόβου είναι κυρίαρχη. Γι' αυτήν την κοινωνία, η σοσιαλδημοκρατία δεν έχει βρει ακόμη ολοκληρωμένες, καθαρές, συνεκτικές απαντήσεις και εναλλακτικές προτάσεις.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ στην Ελλάδα δεν είναι το ίδιο το δογματικό σύστημα, όπως συχνά παρουσιάζεται. Εκείνο που βρίσκεται σε κρίση, είναι μια γερασμένη πολιτική, που αναπαράγει πελατειακές σχέσεις, διαφθορά και συνενοχή, κουρασμένος και μη πειστικός πολιτικός λόγος, κουρασμένες λογικές. Και κυρίως, είναι η έλλειψη ενός καμβά πάνω στον οποίο θα συντεθούν οι επί μέρους θέσεις και πολιτικές. Ο δογματισμός δεν είναι καλός ή κακός. Είναι μια πραγματικότητα, που σε λιγότερο ή περισσότερο ακραία μορφή χαρακτηρίζει τα περισσότερα ευρωπαϊκά συστήματα. Αντίθετα, αυτό που παρατηρείται είναι ότι τα μεγάλα κόμματα δεν μπορούν να δώσουν πολιτική έκφραση σε κοινωνικές πλειοψηφίες, που έως τώρα ασφυκτούν στα όριά τους.

Βασικό πρόβλημα δεν είναι ότι το ΠΑΣΟΚ απευθύνθηκε στο μεσαίο χώρο και έχασε τις αριστερές αναφορές του. Πρόβλημα σήμερα είναι η έλλειψη νέου πολιτικού προτάγματος, που ενο-

ποιεί και νοηματοδοτεί πολιτικές επιλογές και θέσεις. Πρόταγμα που να είναι σύγχρονο, να μπορεί να εμπνεύσει, να κινητοποιήσει και να ανταποκρίνεται στην εξέλιξη της κοινωνίας και τις ανάγκες της.

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ είναι ότι η ελληνική κοινωνία, όπως και όλες οι ευρωπαϊκές, εξελίσσεται γρηγορότερα από το πολιτικό σύστημα. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν δυναμικές, αντιθέσεις και συγκρούσεις, στις οποίες τα πολιτικά κόμματα δεν αντέδρασαν με την ταχύτητα και την αμεσότητα που έπρεπε.

Όμως, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι η διάκριση συντήρησης-προόδου είναι σήμερα πιο καθαρή από ποτέ. Σημασία έχει σε ποιον τομέα οι αντιφάσεις του συστήματος συσσωρεύονται και εκδηλώνονται με το σαφέστερο τρόπο. Σήμερα, ο χώρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί το προνομιακό πεδίο διάκρισης αριστεράς και δεξιάς, όπως αυτά εξειδικεύονται σε όλους τους τομείς: ασφάλεια, υγεία, εργασία και εκπαίδευση.

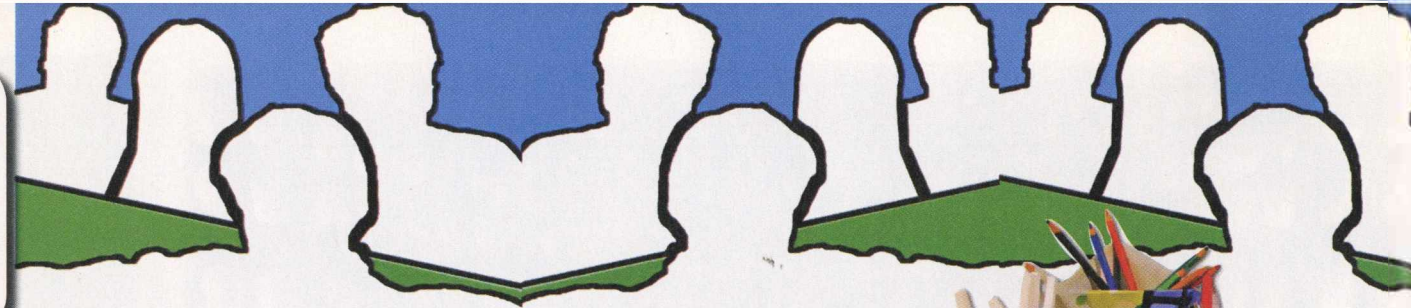
Εκεί πρέπει να αναζητηθεί το πλαίσιο που θα συνδέσει δράσεις και πολιτικές. Για να ξεπεραστεί η ολοκληρωτική απαξίωση της πολιτικής και των πολιτικών, η αίσθηση συναλλαγής και συνενοχής.

Το ΠΑΣΟΚ, καλείται να δώσει νέο νόημα στην ίδια την έννοια της αριστερής πολιτικής. Ενώνοντας την ελληνική κοινωνία πίσω από νέους στόχους, χτυπώντας τη συντήρηση, εξασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή. **Μ**

της **Μαριλένας Κοππά***

*Η **Μαριλένα Κοππά** είναι ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ

Αναζητώντας ΝΕΟ πρόσωπο

Το ΠΑΣΟΚ περνά τις ...καλύτερες μέρες: Όχι όμως τις δικές του, αλλά της Νέας Δημοκρατίας.

Η ήττα της 16ης Σεπτεμβρίου, το αποδιοργάνωσε. Η εκλογή της 11ης Νοεμβρίου, το σοκάρισε. Και η ...12η το ζάλισε για τα καλά. Η Νέα Δημοκρατία έχει χάσει το μέτρημα των σκανδάλων της, αλλά ποτέ το προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις.

Η αναποφασιστικότητα -άλλοι θα πουν για σωφροσύνη- του Β. Βενιζέλου, που ανέβαλε επ' αόριστον τον όμιλό του και τη διαγραφή του, έδωσε χρόνο στον Γ. Παπανδρέου να μελετήσει τα γκάλοπ, που έδειξαν ότι υπάρχουν και -πολύ- χειρότερα για το μέλλον.

της Φώφης Γιωτάκη*

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ, υποσχέθηκε τις δικές του, καλύτερες μετασυνεδριακές ημέρες, αλλά η πραγματικότητα παραμένει σκληρή για την αξιωματική αντιπολίτευση. Το ΠΑΣΟΚ, πρώτη φορά μετά από 34 χρόνια, δείχνει να μη μπορεί να ατενίσει το μέλλον χωρίς ...πιστοποιητικό από την αριστερά - που το '81 την «έστειλε» αδιάβαστη στην εσωστρέφεια. Ήρθε η ώρα για το κρύο πιάτο της εκδίκησης; Αν ναι, θα το σερβίρει στο ΠΑΣΟΚ, ο ΣΥΡΙΖΑ;

Ο Δαβίδ και ο Γολιάθ ήταν μια εξαίρεση από αυτές που συνήθως επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Ο Γ. Παπανδρέου έχει να επιλέξει ανάμεσα σε πρωτοβουλίες που θα επαναφέρουν το ΠΑΣΟΚ ισχυρό, ως κεντροαριστερό κόμμα εξουσίας, στο προσκήνιο - και σε αστοχίες, που θα δανείσουν τον μεσαίο χώρο

(Ο Γ. Παπανδρέου έχει να επιλέξει ανάμεσα σε πρωτοβουλίες για ισχυρό ΠΑΣΟΚ - και σε αστοχίες, που θα δανείσουν τον μεσαίο χώρο στον πρώτο ισχυρό ενδιαφερόμενο)

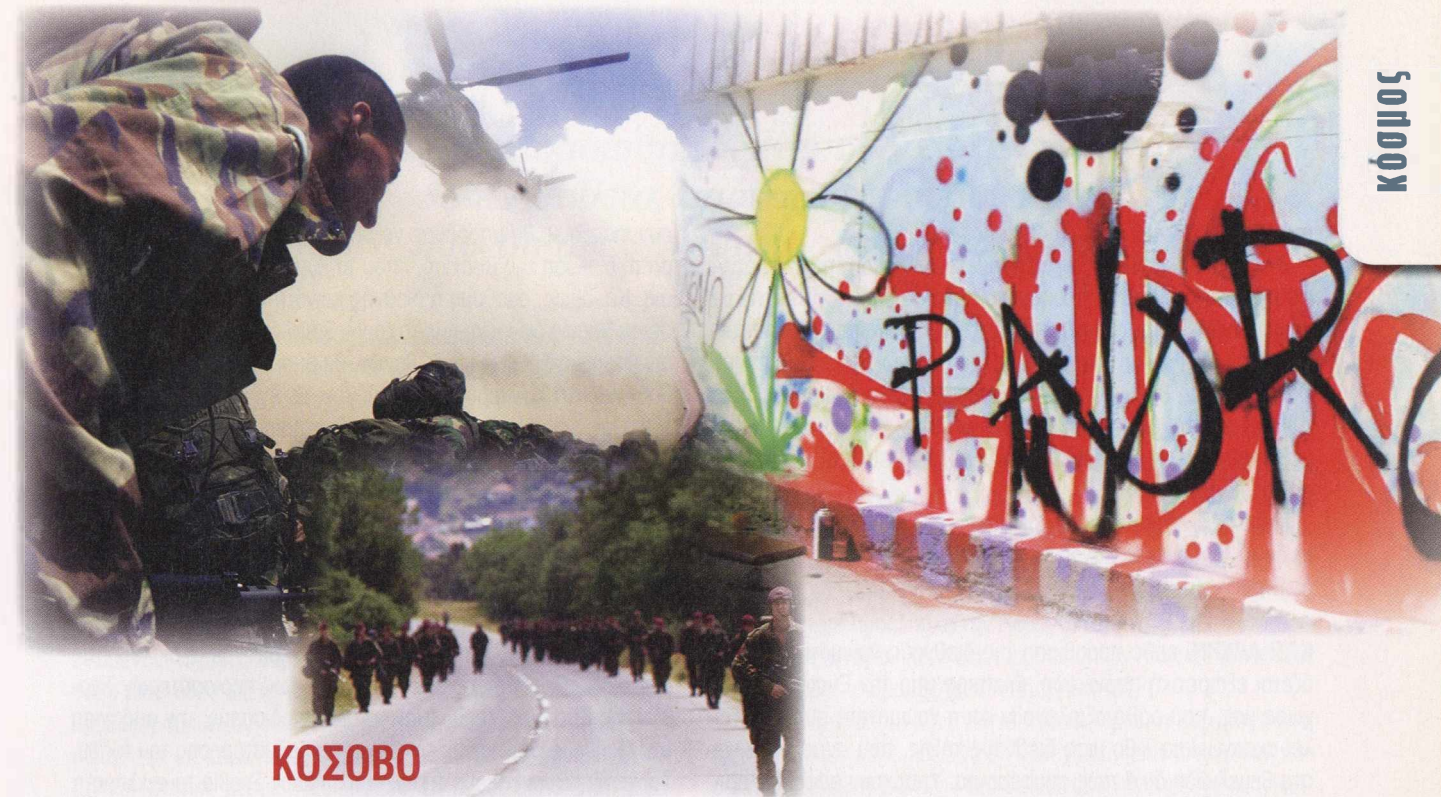
στον πρώτο ισχυρό ενδιαφερόμενο. Την ισορροπία μεταξύ των ακτιβιστικών ενεργειών και των δράσεων μιας στιβαρής εναλλακτικής πρότασης διακυβέρνησης, την εξασφαλίζει πάντα ένα τεταμένο σκοινί.

Ο Κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, ως αρχηγός, έχει αρκετές ήττες στο ενεργητικό του για να προσθέσει αβασάνιστα και άλλες. Ο πήχης, λόγω των δημοσκοπήσεων, είναι πλέον χαμηλά. Ωστόσο, οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ, συνηθισμένοι αλλιώς, τον κρατούν ψηλά και μπροστά.

Μπορεί; Αν μπορεί, θα συνεχίσει να αιφνιδιάζει θετικά -όπως με την πρόταση μομφής- τους ψηφοφόρους, που δεν θεωρούν αναγκαία την συμμετοχή τους σε συλλαλητήρια. Τις γυναίκες, που δεν προλαβαίνουν να «αντιδράσουν», γιατί πρέπει να γυρίσουν γρήγορα από τη δουλειά στο σπίτι για να βρεθούν με τα παιδιά. Τους άνδρες, που τρέχουν να προλάβουν την απαραίτητη δεύτερη δουλειά. Τους πολίτες, που αντιδρούν για το ασφαλιστικό, αλλά κυρίως περιμένουν να πληροφορηθούν αν κάτι άλλο, κάπου αλλού, «ζυμώνεται» για το μέλλον τους.

Αν αντιληφθούν ότι το «κάτι άλλο» κυοφορείται στη Χαριλάου Τρικούπη, τότε θα στρέψουν πάλι το διερευνητικό βλέμμα τους στο ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε, το κρύο πιάτο το οφείλει, καταρχάς, εδώ και μια τετραετία, το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας... **Μ**

*Η Φώφη Γιωτάκη είναι πολιτική συντάκτρια στο «Έθνος της Κυριακής».

ΚΟΣΟΒΟ

Όταν η Ευρώπη, απεμπολεί τις αξίες της...

του Ειδικού Συνεργάτη

Η ανεξαρτητοποίηση του Κοσόβου δεν είναι δημοφιλής στην Ελλάδα, συχνά και για τους λάθος λόγους. Μια εκ προοιμίου συμπάθεια προς τους «ορθόδοξους Σέρβους», οδήγησε παλαιότερα ως τη στήριξη του καθεστώτος Μιλόσεβιτς. Ωστόσο, τελευταία ακούγεται η άποψη ότι η ανεξαρτητοποίηση είναι η «λιγότερο κακή» από τις υπάρχουσες λύσεις και ότι άρα δεν έχει νόημα η εμμονή στη μη αναγνώριση. Η άποψη αυτή είναι, πιστεύω, βαθιά λαθεμένη.

Η υπό τις παρούσες συνθήκες ανεξαρτητοποίηση του Κοσόβου, αποτελεί κραυγαλέα παραβίαση κάθε έννοιας διεθνούς νομιμότητας και μονομερή μεταβολή συνόρων στην Ευρώπη, στη βάση εθνοτικών διαιρέσεων. Τόσο τα μέσα, όσο και ο σκοπός εν προκειμένω, έρχονται σε αντίθεση με θεμελιώδεις αρχές και αξίες στις οποίες στηρίζεται η συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με κρίσιμα εθνικά μας συμφέροντα. Μια τέτοια «λύση», σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί το μικρότερο κακό, αλλά αντίθετα ανοίγει τους ασκούς του Αϊόλου.

ΤΟ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΕΙΝΑΙ ΚΡΑΥΓΑΛΕΟ:

► Κατάφωρη παραβίαση της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι (αμετάβλητο συνόρων χωρίς συναίνεση), την οποία αφειδώς επικαλούμαστε σε άλλες περιπτώσεις (ανθρώπινα δικαιώματα, στρατιωτική ισορροπία, κλπ.).

► Βάναυση καταστρατήγηση των αποφάσεων του ΟΗΕ, που καθορίζουν σαφώς ότι το Κόσοβο αποτελεί μέρος της Σερβίας έως ότου υπάρξει τελική λύση του καθεστώτος του, που προφανώς δεν μπορεί να επέλθει μονομερώς και ερήμην του ΟΗΕ.

► Νομικός ακροβατισμός όταν επικαλούνται την απόφαση 1244/99, που επιβεβαιώνει την εδαφική ακεραιότητα της Σερβίας, για να νομιμοποιήσουν την παρουσία της Νατοϊκής δύναμης που θα

εγγυηθεί πλέον την ...ανεξαρτητοποίηση.

► Διπλός ακροβατισμός όταν γίνεται επίκληση της ίδιας απόφασης, που καθιερώνει προσωρινή διοίκηση υπό τον ΟΗΕ, για να νομιμοποιηθεί η αυτόκλητη παρουσία της Ευρωπαϊκής αποστολής αστυνομικών και δικαστών και μιας «Διεθνούς Διευθυντικής Ομάδας», που θα... υποκαταστήσουν τη διοίκηση του ΟΗΕ. Με την ίδια λογική, θα μπορούσε να εμφανιστεί στο Κόσοβο και κινέζικη αποστολή, διεκδικώντας να αναλάβει αυτή την κηδεμονία της επαρχίας.

Μήπως όμως η παράταση του σημερινού status quo εμπεριέχει κινδύνους που δικαιολογούν ή επιβάλλουν την παραγνώριση της διεθνούς νομιμότητας;

ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ, κάθε παραβίαση της διεθνούς νομιμότητας χρειάζεται εξαιρετική περίσκεψη, ιδιαίτερα από την Ευρώπη και τη χώρα μας, που ορθά αξιολογούν ότι η νομιμότητα αυτή αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο μιας διεθνούς τάξης, που αντιστοιχεί και στα θεμελιώδη δικά τους συμφέροντα. Υπάρχουν ασφαλώς οριακές καταστάσεις, όπως η αποτροπή γενοκτονίας, ή ο κίνδυνος πυρηνικού ολέθρου, όπου η επιλογή είναι δύσκολη. Μια τέτοια υπήρξε για πολλούς (και για τον υπογράφωντα) η περίπτωση του Κόσοβου το 1999, όταν έπρεπε να τεθεί φραγμός στην εθνοκτονική πολιτική του Μιλόσεβιτς, που είχε ήδη στοιχίσει εκατοντάδες χιλιάδες θύματα. Ανάλογη ήταν παλαιότερα και η περίπτωση της επέμβασης του Βιετνάμ κατά του καθεστώτος Πολ Πωτ στην Καμπότζη.

Ποιος είναι όμως εδώ ο υπέρτερος λόγος που δικαιολογεί τη διεθνή παρανομία; Χύνεται αίμα, ή κινδυνεύει να χυθεί αίμα με την παράταση του status quo; Ο μόνος κίνδυνος αιματοχυσίας προέρχεται από τις απειλές εκείνων που επιθυμούν την αλλαγή του status quo, όχι τη διατήρησή του. Με άλλα λόγια, παραβιάζεται η διεθνής νομιμότητα όχι για να εμποδιστούν όσοι απειλούν με βία, αλλά για να υποκύψουμε σ' αυτούς.

Μήπως όμως το Κόσοβο αποτελεί μοναδική περίπτωση (sui generis) που δικαιολογεί τη μονομερή αυτοδιάθεση;

Τα όσα επικαλούνται οι υποστηρικτές της μονομερούς ανεξαρτησίας ως «μοναδικότητες», ανευρίσκονται όλα σε πλήθος άλλων περιπτώσεων (Κύπρος, Βοσνία, Τρανσνίστρια, Αμπχαζία, Ν. Οσετία, Ιράκ). Το σημαντικότερο δε επιχείρημα, ότι, μετά τα όσα συνέβησαν προ δεκαετίας, Αλβανοί και Σέρβοι δεν μπορούν να

συνυπάρξουν, θα μπορούσε να δικαιολογήσει ακόμη περισσότερο τη διάλυση της Βοσνίας, όπου τα θύματα υπήρξαν πολλαπλάσια. Και όμως, ομόθυμη η διεθνής κοινότητα επιμένει να κρατήσει τη Βοσνία ενωμένη «με το ζόρι». Επιπλέον, τα περί αδυναμίας συνύπαρξης Σέρβων και Αλβανών, θα έπρεπε λογικά να επεκταθούν και στο εσωτερικό του Κόσοβου, με έγκριση της διαίρεσής του. Όμως οι υποστηρικτές της ανεξαρτησίας ομνύουν ταυτόχρονα στο σχέδιο Αχτισάρι, που υποτίθεται πως εγγυάται ακριβώς τη συμβίωση των δύο αυτών εθνότητων. Άραγε οι Σέρβοι μπορούν να ζήσουν υπό τον Θάτσι, αλλά οι Αλβανοί δεν μπορούν να ζήσουν υπό τον Τάντιτς;

Ακόμη λιγότερο πείθει το επιχείρημα ότι η Σερβία πρέπει να «πληρώσει» (κι άλλο) τον Μιλόσεβιτς. Πρώτον, η Σερβία πλήρωσε ήδη και μάλιστα πολύ ακριβά τον Μιλόσεβιτς, με τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, τον οριστικό ξεριζωμό των περισσότερων Σέρβων της Κροατίας, τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς, την απόσχιση του Μαυροβουνίου και με είκοσι χρόνια καχυστερήσης του τόπου. Το να πληρώνει εσάει η δημοκρατική πλέον Σερβία τα εγκλήματα του Μιλόσεβιτς και μάλιστα με παραπέρα επιβράβευση της εθνικής κατάκτησής (δηλαδή της λογικής του Μιλόσεβιτς και των ομοϊδεατών του στα Βαλκάνια, αυτής που ακριβώς προκάλεσε τις τραγωδίες), αποτελεί παράλογη πολιτική, που δεν βοηθάει ούτε τη Σερβία, ούτε την περιοχή και να αφήσουν πίσω το παρελθόν τους.

Η μονομερής ανεξαρτητοποίηση του Κόσοβου, δεν έχει συνεπώς καμία νομική ή πολιτική βάση. Αντίθετα, αποτελεί επικίνδυνο βήμα της Ευρώπης στην κατεύθυνση της άρνησης κεντρικών αρχών στις οποίες βασίζεται (διεθνής νομιμότητα, πολυπολιτισμικές κοινωνίες). Δεν πείθει όμως ούτε και ως «ρεαλιστική», αναγκαστική κίνηση:

Το να υποκύπτεις στον εκβιασμό των εθνικιστών, αποτελεί κοντόφθαλμη πολιτική. Όταν μάλιστα εσύ ο ίδιος (ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο) συνειδητά και επί έτη καλλιέργησες την προσδοκία ότι η ανεξαρτησία θα δοθεί, έξω και πέρα από την τήρηση αρχών, το επιχείρημα του «ρεαλισμού» χάνει την αθωότητά του.

Ακόμη και το 2005, διαφαινόταν η δυνατότητα μιας πορείας όπου η επίλυση του καθεστώτος του Κόσοβου θα συνδεόταν με τη διασφάλιση μιας εύνομης και δημοκρατικής διακυβέρνησης (αυτό που ως τότε αποτελούσε την επίσημη γραμμή της διεθνούς κοινότητας -standards before status) και θα συγχρονιζόταν με την πορεία ένταξης ολόκληρης της περιοχής στην ΕΕ, σε ορίζοντα

(Η μονομερής ανεξαρτητοποίηση του Κόσοβου, δεν έχει καμία νομική ή πολιτική βάση. Αντίθετα, αποτελεί επικίνδυνο βήμα της Ευρώπης στην κατεύθυνση της άρνησης βασικών αρχών της)

δεκαετίας. Η δυνατότητα αυτή υπονομεύθηκε συνειδητά από Ουάσιγκτον και Λονδίνο, με πιο απτό και συμβολικό δείγμα το διορισμό του ανεκδιήγητου Αχτισάρι.

ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ που πρυτάνευσαν στους αρχιτέκτονες της μονομερούς ανεξαρτησίας, δεν είναι τα όσα επίσημα λέγονται. Η βαλκανική τους πολιτική καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από αντι-σερβικά και αντι-ρωσικά αντανακλαστικά, από την επιθυμία διασφάλισης ενός πλήρως υποτελούς σ' αυτούς αλβανικού παράγοντα, αλλά και από αδιαφορία -αν όχι και εχθρότητα- προς το εγχείρημα μιας ενωμένης, ισχυρής Ευρώπης. Το θλιβερό είναι ότι μπροστά στο φόβο μιας νέας ρήξης με τους αγγλοσάξονες, Παρίσι, Βερολίνο και Ρώμη σύρθηκαν σε συναίνεση, εμφανίζοντας μάλιστα τη αδυναμία τους ως ευρωπαϊκή ισχύ. «Μιλάμε με μια φωνή» κομπάζουν (αν και κάποιες μεσαίες και μικρότερες χώρες χαλάνε την εικόνα). Δεν λένε όμως ότι αυτό συμβαίνει μόνο επειδή αυτή η φωνή τους, συμπίπτει με της Ουάσιγκτον.

Όπως στο Ιράκ, έτσι και στο Κόσοβο, η πολιτική που έγινε δόθηκεν για να λύσει «τον γόρδιο δεσμό», κινδυνεύει να προκαλέσει πολύ μεγαλύτερα προβλήματα από όσα υποτίθεται ότι θα λύσει:

► Στο διπλωματικό πεδίο, τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα από όσο προέλεγαν. Οι Ρώσοι, όχι μόνο δεν «εξαγοράστηκαν», αλλά πρωτοστατούν σε μια κινητοποίηση που έχει συσπειρώσει μεγάλο αριθμό κρατών στον ΟΗΕ. Και στην ΕΕ, οι αντιρρήσεις μερικών κρατών μελών απειλούν να παραλύσουν κάθε παρέμβαση.

► Στο ίδιο το Κόσοβο, η πιθανότητα της απόσχισης του βορείου τμήματος είναι πλέον μεγάλη, πράγμα που θα ανοίξει παραπέρα τους ασκούς του Αϊόλου.

► Επιπτώσεις «ντόμινο», στα Βαλκάνια και αλλού, αποτελούν ήδη πραγματικότητα. Στη Βοσνία, στο νότιο Καύκασο, ήδη ξεσπούν κρίσεις (στον τελευταίο με πιθανότητες πολέμων). Αλλού, όπως στο Πρέσεβο, τη Δημοκρατία της Μακεδονίας και τη Μολδαβία, είναι εξαιρετικά πιθανές.

► Η οικονομική ανάπτυξη του Κόσοβου, που μας έλεγαν ότι παρεμποδίζεται από την εκκρεμότητα του καθεστώτος του, θα παρεμποδιστεί ακόμη περισσότερο από την καθ' όλα προβλεψιμη μακρόχρονη διπλωματική μάχη για την αναγνώριση και από την

αυξημένη ανασφάλεια στην ίδια την επαρχία.

► Το κόστος του Κόσοβου για τη διεθνή κοινότητα και την ΕΕ θα αυξηθεί, δεν θα μειωθεί για το ορατό μέλλον.

Όμως τώρα, τι δέον γενέσθαι; Οι σειρήνες του αγγλοσαξονικού «ρεαλισμού» που μας έφεραν ως εδώ, συνιστούν φυγή προς τα μπρος. Να στιγματίσουμε και να απομονώσουμε τους Σέρβους (σε αυτό θα βόλευε να εκλεγεί ο Νικόλιτς), να τους εμφανίσουμε ως μακρύ χέρι ενός νέου μείζονος «κινδύνου» από τη Μόσχα. Να ετοιμαστούμε για στρατιωτικά μέτρα από το ΝΑΤΟ στο Κόσοβο. Να βαθύνουμε προκλητικά την παραγνώριση του ΟΗΕ. «Η ιστορία δεν γυρνάει πίσω» λένε οι εκπρόσωποι των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, όψιμοι οπαδοί του μαρξιστικού ντετερμινισμού.

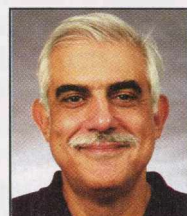
Η ιστορία μπορεί να μη γυρνάει πίσω, όμως η Ευρώπη (και η Ελλάδα) έχουν κάθε λόγο να μη συνεχίσουν μian επικίνδυνη πορεία. «Παγωμένη διένεξη» στα Βαλκάνια θα έχουμε, ούτως ή άλλως πια. Υπάρχουν δεκάδες «παγωμένες διενέξεις» στον κόσμο, που διατηρούνται επί δεκαετίες, απλούστατα επειδή δεν έχει βρεθεί συναινετική λύση (αρκεί να θυμηθούμε την Κύπρο). Θα πρέπει να γίνει σαφές ποια είναι η γενεσιουργός αιτία της διένεξης και ποιος είναι ο δρόμος για την επίλυσή της. Οι αντιδράσεις των Σέρβων σε μian απαράδεκτη πολιτική που τους επιβάλλεται, είναι φυσιολογικές, άσχετα αν η προσφυγή στη βία δεν αποτελεί λύση, πράγμα που οι περισσότεροι το γνωρίζουν. Αν το «ανεξάρτητο» Κόσοβο αποδειχθεί ανυπόμονο και συνεχίσει να εκβιάζει με απειλή βίας, θα πρέπει αυτό να «συνετισθεί» και όχι οι Σέρβοι. Θα πρέπει βαθμιαία να επιστρέψουμε στη νομιμότητα και στις αρχές μας, στην επίλυση των διαφορών στο πλαίσιο του ΟΗΕ, με συμφωνία και βάσει αρχών. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η αντίσταση στην υιοθέτηση του αμερικανικής έμπνευσης μονομερισμού, θα πρέπει να αυξηθεί και όχι να μειωθεί.

Για την Ελλάδα, όλα αυτά δεν μπορούν παρά να σημαίνουν μη αναγνώριση του Κόσοβου, σαφή πολιτική τοποθέτηση, ενεργό εναντίωση σε κάθε προσπάθεια κλιμάκωσης και φυγής προς τα μπρος. Και φυσικά, όχι υποταγή του μείζονος, της ειρήνης και σταθερότητας στα Βαλκάνια, στο έλασσον, το εθνικό πείσμα για το όνομα της Μακεδονίας, ούτε παζάρι της αναγνώρισης έναντι μιας στήριξης στο «σκοπιανό». **M**

Κοινωνικό συμβόλαιο για την αναβάθμιση

του Γιάννη Καλογήρου

Το ελληνικό Πανεπιστήμιο βρίσκεται σε ένα κρίσιμο για την πορεία και το ρόλο του σταυροδρόμι. Έπειτα από μια αντιφατική, άνιση, αλλά συνολικά ανοδική πορεία, το πανεπιστημιακό σύστημα στη χώρα μας, τα τελευταία χρόνια, δείχνει να έχει απωλέσει -τουλάχιστον ως σύστημα και κατά μέσο όρο- την ενδογενή δυναμική του και να απειλείται από μια ισχυρή πίεση για μετατόπιση της έμφασης: από την εκπαιδευτική διαδικασία και τη μάθηση στην εξέταση, από τη γνώση στο «χαρτί» - στον τίτλο που πιστοποιεί τη γνώση. Η τάση αυτή είναι το αποτέλεσμα ενός συνδυασμού εξωτερικής κοινωνικής πίεσης και ανασφάλειας των νέων για το μέλλον τους, αλλά και ενδοπανεπιστημιακών συσχετισμών και νοοτροπιών, όπως επίσης και ενός ορισμένου κλίματος που κυριαρχεί στη λειτουργία των οργάνων διοίκησης των πανεπιστημίων.

Η πίεση αυτή, έχοντας ως πολλαπλασιαστή τη μαζικοποίηση του πανεπιστημιακού θεσμού, εκφράζεται με αιτήματα για «εκπαιδευτικές ελαφρύνσεις», «εξεταστικές διευκολύνσεις» και ευρύτερα, για μια «θεσμική χαλάρωση» στη λειτουργία του πανεπιστημίου. Ευνόητο είναι ότι έτσι υπονομεύεται η ίδια η ποιότητα της μαζικής πια και στη χώρα μας ανώτατης εκπαίδευσης – όταν η μαζικότητα εξ ορισμού απαιτεί ρητούς κανόνες, θεσμοθετημένες διαδικασίες και σαφή πρότυπα, που να διασφαλίζουν καταρχήν ένα ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο ποιότητας. Η πίεση αυτή, τέλος, διαχέεται στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα, δημιουργεί την «κουλούρα της ευκολίας» και τελικά, διαβρώνει την εκπαιδευτική λειτουργία, ευνοώντας τη μετάλλαξη του πανεπιστημιακού θεσμού σε ένα μηχανισμό απονομής χαρτιών/τίτλων.

Είναι προφανές ότι η πίεση στη μετατόπιση της έμφασης, αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για τον πανεπιστημιακό θεσμό στη χώρα μας, καθώς φαίνεται να αγγίζει ακόμη και τμήματα του ελληνικού πανεπιστημιακού συστήματος που διακρίνονται για τη δυναμική τους και τη μακρά τους παράδοση. Μια τέτοια εξέλιξη, θα οδηγήσει στη γνωστή ελληνική πρακτική της παράκαμψης, με αποτέλεσμα το ελληνικό πανεπιστήμιο να χάσει πολλούς δυναμικούς και ικανούς νέους σπουδαστές, που θα επιλέξουν «σπουδές στο εξωτερικό» από την αρχή.

Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η συγκεκριμένη διαπίστωση δεν πρέπει αντίστροφα να υποτιμήσει μian άλλη πραγματικότητα: πως υπάρχουν πολλοί πανεπιστημιακοί και αρκετές ακαδημαϊκές μονάδες (εργαστήρια, το-

(Η κοινωνία πρέπει να αποτιμήσει ουσιαστικά τα γράμματα και όχι απλώς τα πτυχία και να υποστηρίξει την επένδυση στη γνώση)

μείς, τμήματα) που παράγουν σημαντικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο, όπως επίσης υπάρχουν πανεπιστημιακά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και ερευνητικές ομάδες, που έχουν σημαντική παρουσία στη διεθνή ερευνητική κοινότητα, σε συνθήκες μάλιστα πολύ δυσμενέστερες από τις ανάλογες των ξένων συναδέλφων τους. Αυτή η παράτηρηση οδηγεί εξάλλου στην αποκάλυψη μιας άλλης μεγάλης αντίφασης, που προέρχεται από τη διαπίστωση πως το ελληνικό πανεπιστημιακό σύστημα, ποτέ άλλοτε δεν διέθετε τόσο ικανό έμφυχο δυναμικό (ιδίως μεταξύ των νεότερων γενιών), όσο και αξιόλογες υποδομές.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της εκτίμησης, απορρέει από τη σημαντική παρουσία ελληνικών ιδρυμάτων στις ανταγωνιστικά χρηματοδοτούμενες ερευνητικές συνεργασίες στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαίσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Έρευνα, κατά την περίοδο «1983-1998», όπου στις 50 πρώτες θέσεις καταγράφονται 4 ελληνικές συμμετοχές. Με πρώτο το CNRS, το Ε.Μ.Π. είναι τέταρτο, το ΑΠΘ τριακοστό πέμπτο, το ΙΤΕ Κρήτης τεσσαρακοστό ένατο και το Πανεπιστήμιο Πάτρας πεντηκοστό. Ανάλογα μεγάλη, αλλά κυρίως κεντρική παρουσία ως προς τον ρόλο που διαδραματίζουν, έχουν ελληνικά ιδρύματα στην περιοχή των τεχνολογιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, όπου κατά την περίοδο «1994-2006», στις είκοσι πρώτες θέσεις, εμφανίζονται το ΕΜΠ στην τρίτη και το ΙΤΕ στη δέκατη έκτη.

Μια άλλη σημαντική ελληνική τεχνολογική επιτυχία, προέρχεται από την έγκαιρη ανάπτυξη του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας, το οποίο διασύνδεσε και δικτύωσε ηλεκτρονικά -με υπερυψηλές ταχύτητες και με τη δυνατότητα πρόσβασης σε προηγμένες τηλεματικές υπηρεσίες- όλα τα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και ΤΕΙ μεταξύ τους, αλλά επίσης διασύνδεσε (μέσω αυτού του ελληνικού δικτύου) τα αντίστοιχα ιδρύματα της ΝΑ Ευρώπης με το διευρωπαϊκό δίκτυο.

Αξιοσημείωτο είναι τέλος το γεγονός ότι η Ελλάδα, διαθέτοντας μian άξια υποψηφιότητα, αυτήν του καθηγητή του ΕΜΠ, Β. Μάγκλαρη, κέρδισε από το 2004 την προεδρία της Ένωσης των ακαδημαϊκών και ερευνητικών δικτύων των ευρωπαϊκών χωρών. Ανάλογες ερευνητικές επιτυχίες εμφανίζονται και σε άλλες επιστημονικές περιοχές, όπως π.χ. στο χώρο της μοριακής βιολογίας και βιοτεχνολογίας, από τον οποίο προέρχεται και ο Πρόεδρος του νεοσύστατου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, πρ. καθηγητής των Πανεπιστημίων Κρήτης και Αθηνών, Φώτης Καφάτος.

ΜΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΑ, η συνολική εικόνα είναι καλύτερη από τη μίζερη αποτύπωση της κρατού-

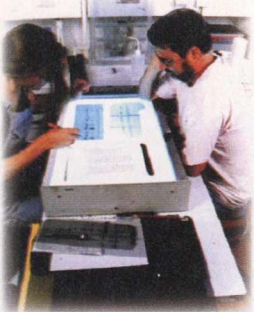
σας δημόσιας εικόνας, αλλά ασφαλώς είναι πιο σύνθετη, ενώ αποτυπώνει και μεγάλες ανισότητες – τόσο ανάμεσα στα ιδρύματα ή τα τμήματα, όσο και στο εσωτερικό των επιστημονικών περιοχών.

Ενόσω λοιπόν το ελληνικό πανεπιστήμιο, με τις αντιφάσεις και τις αδυναμίες του, αναζητά το στίγμα του, το ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο (στο οποίο εντάσσεται οργανικά και το ελληνικό) αντιμετωπίζει μια στρατηγική πρόκληση. Πρόκληση που συνοψίζεται στην ανάγκη για συγκερασμό της μαζικότητας με την αριστεία, σε συνθήκες δημοσιονομικών περιορισμών αλλά και ισχυρού ανταγωνισμού, ο οποίος τροφοδοτείται από τη λειτουργία της παγκοσμιοποίησης. Σε ένα διεθνές περιβάλλον, όπου νέα υποκείμενα διεκδικούν σημαντικό ρόλο (π.χ. Κίνα, Ινδία, Βραζιλία, Ρωσία, αλλά και πολύ μικρότερες οικονομίες της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης και της Ασίας), η γνώση μαζί με τις δραστηριότητες που συνδέονται με την παραγωγή, τη διάχυση και τη χρήση της - που ήταν, ήδη από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης, σημαντική για την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη – αποκτά πλέον όλο και μεγαλύτερη στρατηγική σημασία, ενώ το ειδικό βάρος της στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, σταθερά αυξάνει. Στις συνθήκες αυτές, η πίεση για αριστεία και ισχυρή παρουσία του πανεπιστημιακού θεσμού (και στην εκπαιδευτική και στην ερευνητική του διάσταση) στο πεδίο του διεθνούς ανταγωνισμού, είναι ιδιαίτερα σημαντική.

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΟΙΠΟΝ, εκ των πραγμάτων, εξελίσσεται σε ένα θεσμό-κλειδί για την οικονομία και την κοινωνία της γνώσης. Η δημιουργική πρόκληση που έχει μπροστά του το ελληνικό πανεπιστήμιο είναι: Να αναβαθμίσει την παρουσία του στον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας και εκπαίδευσης και ταυτόχρονα να επαναπροσδιορίσει το ρόλο του, τη θέση του και την αποστολή του στην ελληνική οικονομία και κοινωνία. Στόχος του, να δώσει τη δική του ιδιαίτερη και καθοριστική συμβολή στην αναζωογόνηση του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας, προς μια οικονομία και μια κοινωνία που θα αξιοποιεί τη γνώση και την τεχνολογία σε όλες τους τις εκφάνσεις. Άλλωστε, το ελληνικό πανεπιστημιακό σύστημα έχει παίξει έναν αντίστοιχο ηγετικό ρόλο, σε άλλες συνθήκες και σε άλλες φάσεις της ιστορίας του νεοελληνικού κράτους.

Η ανάθεση μιας τέτοιας αποστολής στο ελληνικό πανεπιστημιακό σύστημα, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης εθνικής στρατηγικής για την αξιοποίηση της γνώσης, απαιτεί, εκτός από πρόσθετους πόρους -σε συνδυασμό με ένα διαφανές και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισής τους- και ορισμένες άλλες

(Χρειάζεται νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την αναβάθμιση του ρόλου της εκπαίδευσης, της έρευνας και της μάθησης, στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας)

προϋποθέσεις. Ας τις ορίσουμε:

- τη διάθεση της κοινωνίας να αποτιμήσει ουσιαστικά τα γράμματα και όχι απλώς τα χαρτιά (πτυχία) και να υποστηρίξει ενεργά την επένδυση στη γνώση και το ανθρώπινο δυναμικό,
- την αλλαγή του κλίματος, της περιφρέουσας ατμόσφαιρας και της νοοτροπίας που κυριαρχεί στο εκπαιδευτικό σύστημα και ευρύτερα στην κοινωνία, σχετικά με τη μάθηση και τη γνώση,
- την ενεργό παρουσία της πανεπιστημιακής και ευρύτερα της ερευνητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας, σε ένα εγχείρημα μεγάλης κλίμακας και στρατηγικής για τη χώρα μας εμβέλειας.

ΕΦΟΣΟΝ ΣΥΝΤΡΕΞΟΥΝ αυτές οι προϋποθέσεις, θα μπορούσαμε να εξετάσουμε ορισμένες προτάσεις, που υποστηρίζουν:

- τη θέσπιση κινήτρων (και στην εξέλιξή τους) για τους πανεπιστημιακούς που συμβάλλουν στην αναβάθμιση και τον μετασχηματισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μέσω της εισαγωγής διδακτικών καινοτομιών που ευνοούν την αλληλεπίδραση και την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών,
- την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών και διαδικτυακών υποδομών στην εκπαιδευτική διαδικασία, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του ψηφιακού περιεχομένου των μαθημάτων και τη συνεισφορά των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη του αποθέματος της δημοσίας διαθέσιμης γνώσης,
- τη γενίκευση και την ουσιαστικοποίηση του θεσμού της πρακτικής άσκησης ως οργανικού μέρους των σπουδών,
- την εισαγωγή στο πρόγραμμα σπουδών μαθημάτων και εξειδικευμένων σεμιναρίων που υποστηρίζουν την καλλιέργεια συμπληρωματικών δεξιοτήτων και γνώσεων (π.χ. διοικητικών

και κοινωνικο-οικονομικών, επικοινωνίας, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων), ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου, που αναβαθμίζουν την ικανότητα των σπουδαστών για ευρύτερη και διαχρονική θεώρηση των πραγμάτων, για καλύτερη κατανόηση του περιβάλλοντος στο οποίο θα κληθούν να δραστηριοποιηθούν, για την εξοικειωσή τους με ένα σύγχρονο τρόπο εργασίας,

► την ετήσια σταδιακή αύξηση των δαπανών για την έρευνα (ως ποσοστού στο ΑΕΠ) κατά 0.1%, με πρόσθετη σταθερή ροή εθνικών πόρων, σε συνδυασμό με τη συστηματική προσέλκυση ιδιωτικών πόρων (για χορηγίες, υποτροφίες κ.λπ.),

► την καθιέρωση ενός μόνιμου - χρηματοδοτούμενου από εθνικούς πόρους - προγράμματος έρευνας, με τακτικές προκηρύξεις και τέσσερις άξονες: βασική έρευνα, αξιοποίηση αποτελεσμάτων έρευνας, έρευνα σε περιοχές που δεν προσελκύουν άμεσα πόρους και υποστήριξη νέων ερευνητών,

► τη λειτουργική ενοποίηση του ερευνητικού χώρου, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση της κινητικότητας και της απόλυτης ισότητας (π.χ. ως προς την επίβλεψη διδακτορικών διατριβών) ανάμεσα στους ερευνητές των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων,

► τη μεσοπρόθεσμη (3-5 ετών) στήριξη ερευνητικών ομάδων, μέσω μιας διαδικασίας αξιολόγησης,

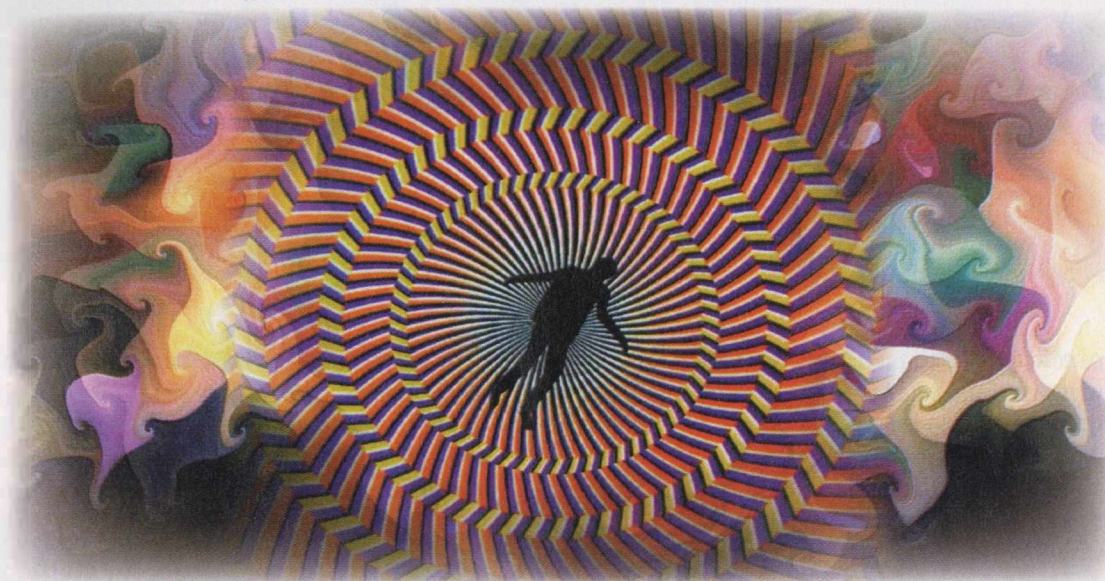
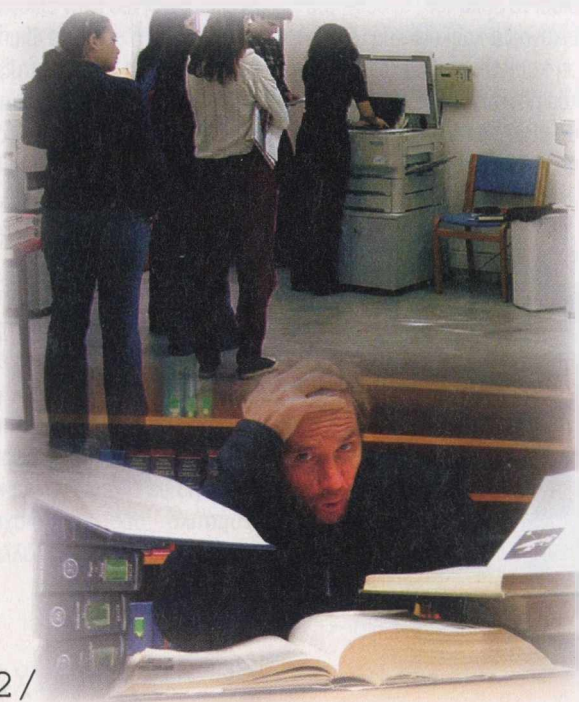
► τη διασύνδεση της ερευνητικής-καινοτομικής δραστηριότητας με τις λειτουργικές και αναπτυξιακές ανάγκες του δημόσιου τομέα (π.χ. με την καθιέρωση του ανοιχτού λογισμικού και ανοιχτών προτύπων στο δημόσιο τομέα, αντί συμφωνιών με την Microsoft),

► την υποστήριξη των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων ως φορέων μεταφοράς τεχνογνωσίας και ανάπτυξης περιφερειακών συστημάτων καινοτομίας,

► την εκπόνηση ενός μακροχρόνιου και επαρκώς χρηματοδοτούμενου σχεδίου προσέλκυσης ελλήνων και ξένων ερευνητών από τον διεθνή χώρο, για συνεργασία ορισμένου χρόνου με ελληνικές ερευνητικές ομάδες.

ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, λοιπόν, χρειάζεται ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την αναβάθμιση του ρόλου της εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της μάθησης, στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας. Αυτός είναι ο νέος μεγάλος απαιτητικός στόχος - ένα νέο εθνικό σχέδιο που πρέπει να χαραχθεί, να υιοθετηθεί και να εφαρμοστεί, ένας νέος εθνικός στόχος που απαιτεί την ίδια αφοσίωση, προσήλωση και δέσμευση που επέδειξε η πολιτική ηγεσία, οι κοινωνικές δυνάμεις, αλλά και οι πολίτες της χώρας μας για την ένταξή της στην ΟΝΕ. Αυτή είναι μια ιδιαίτερα φιλόδοξη πρόκληση για τις προοδευτικές δυνάμεις του τόπου. **Μ**

*Ο Γιάννης Καλογήρου είναι Αν. Καθηγητής Τεχνολογικής Οικονομικής και Βιομηχανικής Στρατηγικής του ΕΜΠ.

Quo Vadis Universitas?

της Ελένης Αποστολοπούλου

Ανάπαυση των πολέμιων στο χώρο της Παιδείας. Τα πνεύματα έχουν ησυχάσει, καθώς ξεθύμαναν οι ουσίες, έως ότου βέβαια αποφασίσει η κυβέρνηση να επαναφέρει το εκπαιδευτικό ζήτημα στο προσκήνιο - και νομίζω ότι θα αργήσει πολύ να συμβεί αυτό... Τώρα, λοιπόν, είναι η πιο κατάλληλη στιγμή να συζητήσουμε ξανά για τα ιδρύματα που τροφοδοτούν με νέο αίμα την επιστημονική κοινότητα. Τα πανεπιστήμια. Με νηφαλιότητα και ψυχραιμία. Με αγωνία για το μέλλον των παιδιών, της χώρας, όλων μας, σε τελευταία ανάλυση.

Ποια είναι λοιπόν η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων, σήμερα, στην παγκόσμια κοινωνία της γνώσης; Πώς νιώθει η πανεπιστημιακή κοινότητα των καθηγητών για τα ιδρύματα που υπηρετεί; Και ποιο μπορεί να είναι το καθοριστικό βήμα για να δείχνει ένας νέος το ελληνικό πτυχίο του και να νιώθει σιγουριά; Δηλαδή, όταν κάνει αίτηση για δουλειά, να μπορεί να συναγωνιστεί ισότιμα με τους αποφοίτους του Γέιλ, του Πρίνστον, του Κέμπριτζ...

Θέσαμε τον προβληματισμό αυτό σε τρεις πανεπιστημιακούς που συμμετείχαν στο Διεθνές Συνέδριο που έγινε τις τελευταίες ημέρες του Μαρτίου, στην Αθήνα, με θέμα: «Πού πηγαίνει το δημόσιο Πανεπιστήμιο; Προκλήσεις και προοπτικές, δυνατότητες και κίνδυνοι». Η ενδιαφέρουσα αυτή συζήτηση έγινε με πρωτοβουλία που πήρε το «Παρατηρητήριο Έρευνας και Διαλόγου για τα Ελληνικά Πανεπιστήμια».

Ιδού, λοιπόν, οι απαντήσεις και οι αγωνίες των ειδικών.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗΣ,
Καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης:

Στη σκιά του άγχους της ανεργίας

Το ελληνικό πανεπιστήμιο, παρ' όλα τα προβλήματά του, δίνει το παρόν στα ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά δρώμενα, χωρίς αυτό να είναι ευρύτερα γνωστό.... Πώς; Κυρίως με δύο τρόπους. Πρώτα απ' όλα, συμμετέχει -και θα έλεγα με πολύ αξιόλογο τρόπο- στα ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα. Αυτό σημαίνει ότι κάθε πρόγραμμα χρηματοδοτείται βάσει της αξίας του, δεν υπάρχει κάποιου είδους κρατική ανάμειξη - και αν κοιτάξει κανείς τις στατιστικές, η Ελλάδα είναι πολύ πάνω από το μέσο όρο του πληθυσμού της, ή των πανεπιστημίων της.

Ο δεύτερος τρόπος είναι ότι αναπτύσσεται σιγά-σιγά η κινητικότητα των φοιτητών, όπως προβλέπεται και από τις ευ-

ρωπαϊκές συνθήκες. Δηλαδή, οι ανταλλαγές φοιτητών, τα κοινά προγράμματα σπουδών, λειτουργούν πολύ καλά και έχουν μια διαρκή πρόοδο.

Μου λέτε λοιπόν ότι όλα είναι υπέροχα;

Καθόλου. Λέω το ανάποδο... Για να καταλάβετε, αυτό που πρέπει να σκέφτεται κανείς δεν είναι τα καλά και άρα να επαναπαύεται. Αυτά που σας προσφέρουν είναι αναμφισβήτητα. Ας σκεφτούμε όμως τι θα μπορούσε να έχει γίνει. Τότε θα καταλάβουμε το μεγάλο χάσμα. Τι θα μπορούσε λοιπόν να γίνει; Ουσιαστική βελτίωση, πρώτα απ' όλα, των σπουδών. Τα προγράμματα θέλουν αναμόρφωση, καθώς τα γνωστά προβλήματα των καταλήψεων, των συγκρούσεων – που δεν τα σχολιάζω αυτή τη στιγμή – δημιουργούν ένα πανεπιστήμιο που είναι σε μια διαρκή εκκρεμότητα.

Άλλο ένα μεγάλο και σοβαρότατο πρόβλημα για τα νέα παιδιά είναι το άγχος που έχουν για την αναζήτηση δουλειάς, το άγχος της ανεργίας που είναι πολύ δύσκολο αντιμετωπίσιμο. Το άγχος στην αναζήτηση του μέλλοντος, που είναι απόλυτο δικαίωμά τους, πιστεύω ότι βρίσκεται στη ρίζα πολλών προβλημάτων της ελληνικής παιδείας.

Πώς είναι η κατάσταση στα περιφερειακά πανεπιστήμια;

Τα καθημερινά προβλήματα και οι ελλείψεις, είναι οξυμέλι στα πανεπιστήμια του κέντρου. Στην περιφέρεια, τα πράγματα είναι πιο ήπια. Κι εδώ υπάρχει ένας άλλος παράγοντας, της απόλυτης ανορθολογικότητας του συστήματος. Τα κεντρικά πανεπιστήμια, για χίλιους λόγους που δεν θα αναλύσουμε τώρα, συγκεντρώνουν αυτή τη στιγμή τον μεγαλύτερο και ίσως ποιοτικά, τουλάχιστον βάσει των εξετάσεων, τον καλύτερο αριθμό των φοιτητών. Αυτό τους δημιουργεί ασφυξία. Εν μέρει, λοιπόν, τα υπαρκτά προβλήματα στα κεντρικά ιδρύματα προκύπτουν λόγω υπερπληθυσμού, εν μέρει είναι απόρροια κακής διοίκησης. Ξέρετε, πολλές φορές είναι εύκολο να τα λύσει κανείς, αρκεί να νοιάζεται λιγάκι... Τρίτος παράγοντας, είναι το πρόβλημα της χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση των ελληνικών πανεπιστημίων, είναι ένα άλλο, πικρό κεφάλαιο και πρέπει να χυθεί πολύ μελάνι, άλλη μια φορά, για να το αναλύσουμε...

(Τα πανεπιστήμιά μας είναι μετέωρα ανάμεσα στο καλό και στο πάρα πολύ μέτριο... Θα είμαστε μετέωροι για πολλά χρόνια, γιατί δε βλέπω μεγάλες δυνάμεις αλλαγής)

Αν θα μιλήσουμε για ευρωπαϊκή ποιότητα με βαθμίδες Α, Β, Γ, σε ποια από αυτές θα κατατάσσατε τα ελληνικά πανεπιστήμια;

Είναι δύσκολη αυτή η κατάταξη... Θα έλεγα ότι αυτή τη στιγμή τα πανεπιστήμιά μας είναι μετέωρα ανάμεσα στο καλό και στο πάρα πολύ μέτριο. Ελπίδες βέβαια, υπάρχουν. Αλλά θα είμαστε οπωσδήποτε για πολλά χρόνια μετέωροι, γιατί δε βλέπω μεγάλες δυνάμεις αλλαγής. Εξάλλου, οι τελευταίες συγκρούσεις για το νόμο, κούρασαν τα πανεπιστήμια, κούρασαν τους φοιτητές, κούρασαν ίσως και την πολιτική ηγεσία, που αυτή τη στιγμή δεν θέλει να αγγίξει τίποτα... Είμαι όμως υποχρεωμένος να είμαι αισιόδοξος, γιατί αυτή είναι η ζωή μου. Πιστεύω λοιπόν ότι το μετέωρο, κάποια στιγμή θα μετατραπεί σε καλό.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΣΑΒΒΑΚΗΣ,
Καθηγητής Μοριακής Γενετικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης

Το αίτημα της αυτονομίας

Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν τα Πανεπιστήμια επιτελούν το σκοπό τους μέσα στην ελληνική κοινωνία, αν δηλαδή είναι δύναμη παραγωγής νέων επιστημόνων, χώρος που ικανοποιεί το αίτημα της κοινωνίας μας για παραγωγή και διεύρυνση της γνώσης. Αυτό είναι το ερώτημα. Η ελπίδα, βεβαίως, υπάρχει, αλλά πρέπει να γίνουν σημαντικές αλλαγές για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Ο λάθος δρόμος στην ελληνική πραγματικότητα είναι ότι έχουμε πανεπιστήμια μόνο ενός είδους. Αυτά, δηλαδή, στα οποία ορίζονται οι λεπτομέρειες της λειτουργίας τους, της διοίκησης και της διακυβέρνησής τους, με κεντρικό και γενικό τρόπο. Θα πρέπει να γίνουν αλλαγές τέτοιες που να επιτρέψουν τη διαφοροποίηση. Τη λειτουργία πανεπιστημίων με διαφορετική έμφαση, να μπορούν να έχουν πραγματική αυτοδιοίκηση και αυτονομία. Με το υπάρχον νομικό πλαίσιο, αυτό δεν είναι δυνατόν να συμβεί και δεν υπάρχουν πολλές ελπίδες για την αναβάθμιση.

(Η διεθνής συνεργασία στην έρευνα, έχει αλλάξει καθοριστικά τα νορβηγικά πανεπιστήμια τα τελευταία χρόνια. Έτσι, προκύπτουν έρευνες πιο αξιόπιστες, με διεθνές κύρος)

σή τους. Προϋπόθεση είναι η αλλαγή του πλαισίου λειτουργίας και διοίκησης, αλλαγή η οποία θα επιτρέψει στα πανεπιστήμια να διαμορφώσουν τους κανόνες της εσωτερικής τους οργάνωσης, παίρνοντας υπόψη τις ανάγκες της κοινωνίας, το σκοπό τους, τις ιδιαιτερότητές τους...

Ποια νομίζετε ότι είναι η πιο σημαντική αλλαγή που πρέπει να γίνει;

Όπως στις περισσότερες χώρες του κόσμου, έτσι και εδώ, πρέπει τα πανεπιστήμια να καθορίζουν τον τρόπο διακυβέρνησής τους. Η εμπειρία μάς λέει ότι όπου υπάρχουν πετυχημένα εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία εκπληρώνουν την αποστολή τους, συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της χώρας, στην παραγωγή συνειδητοποιημένων πολιτών-επιστημόνων. Σε καμία από αυτές τις χώρες δεν υπάρχει μόνο ένα είδος πανεπιστημίου. Υπάρχουν πολλά, διαφορετικά, με άλλες εκφάνσεις, με άλλες δυναμικές. Αυτό το οποίο κάνει το νομοθετικό πλαίσιο εκεί, είναι να ορίζει γενικές ρυθμίσεις, αλλά κυρίως να τα αφήνει να αυτορυθμίζονται. Αυτό που κάνει το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι ότι καθορίζει με μεγάλες λεπτομέρειες το κάθε βήμα τους...

Υπάρχει κρατικισμός δηλαδή...

Ακριβώς! Και με αυτόν, δεν πρόκειται να πάμε πουθενά.

ASE GORNITZKA,
Επικεφαλής ερευνήτρια στο Κέντρο Ευρωπαϊκών Σπουδών ARENA του Πανεπιστημίου του Όσλο.

Έννοια - κλειδί η ποιότητα

Ποιος είναι ο κύριος στόχος της πανεπιστημιακής κοινότητας στη Νορβηγία;

Το νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει περάσει από πολλές, σημαντικές διαδικασίες μεταρρύθμισης και η λέξη-κλειδί γι' αυτές είναι η ποιότητα. Έτσι, από την πλευρά του υπουργείου, οι αλλαγές που έχουν εισαχθεί είχαν στόχο την ποιοτική αναβάθμιση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Μερικοί, βέβαια, λένε ότι

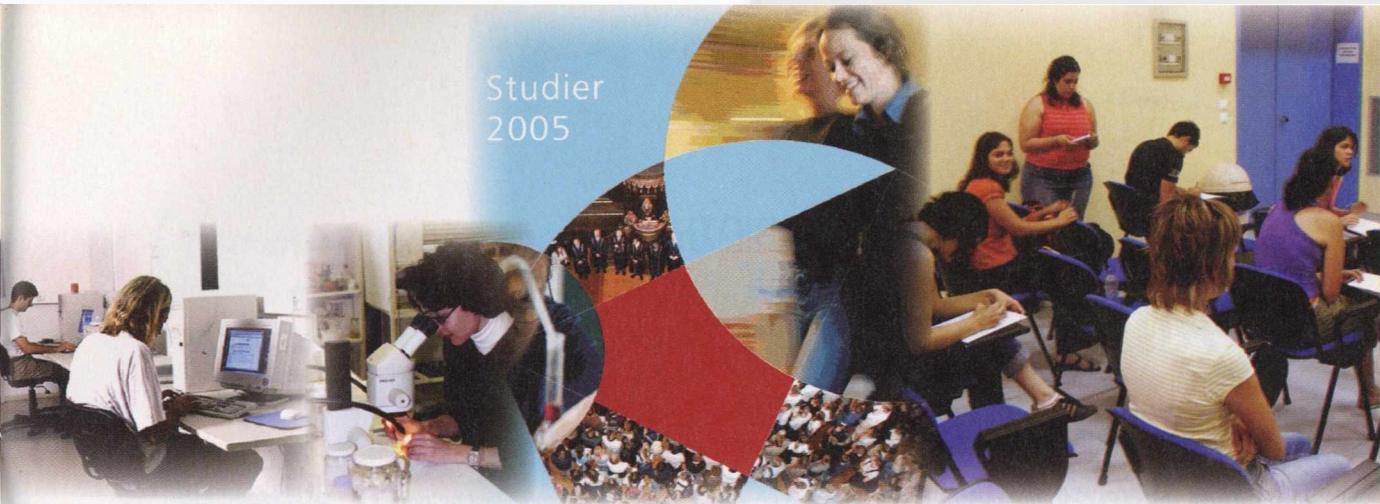
δεν ήταν ποιοτική, αλλά ποσοτική μεταρρύθμιση, αλλά έτσι κι αλλιώς οι αλλαγές που έγιναν νομίζω ότι ήταν θετικές. Μέσω αυτής της μεταρρύθμισης που έγινε το 2000, ο κεντρικός στόχος ήταν η διεθνοποίηση της νορβηγικής εκπαίδευσης. Έτσι, άλλαξε και το μοντέλο χρηματοδότησης, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου γίνεται με πολύπλευρη χρηματοδότηση και με την έξυπνη διαχείριση των ευρωπαϊκών κονδυλίων για την επέκταση των προγραμμάτων ανταλλαγής σπουδαστών. Με το νομοθετικό πλαίσιο του 2000, ξεπεράστηκαν αρκετά γραφειοκρατικά εμπόδια.

Αν συγκρίναμε τα ελληνικά με τα νορβηγικά πανεπιστήμια, τι θα λέγατε;

Με όσα γνωρίζω για τα ελληνικά πανεπιστήμια και αν πάρω υπόψη μου όσα ειπώθηκαν στο συνέδριο, θα έλεγα ότι υπάρχουν ορισμένα στοιχεία ομοιότητας... Μιλάμε για αλλαγές που πρέπει να γίνουν εδώ στην κυβερνητική πολιτική -είχαμε κι εμείς ακριβώς τις ίδιες συζητήσεις... Νομίζω όμως ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά στο επίπεδο με το οποίο τα νορβηγικά πανεπιστήμια έχουν εξελίξει επαγγελματικά, θα έλεγα, την οργάνωση και την αυτονομία στη λειτουργία τους. Εκεί μάλλον πρέπει να γίνει το μεγάλο βήμα στην Ελλάδα. Επίσης, η συζήτηση που έχετε εδώ με τους φοιτητές για τη δημοκρατική λειτουργία των πανεπιστημίων, είναι κάτι από το οποίο περάσαμε κι εμείς και η διαδικασία αυτή απέδωσε καρπούς.

Ποια θέση έχουν τα νορβηγικά πανεπιστήμια στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία της γνώσης;

Μερικά από αυτά θα έλεγα ότι ηγούνται σε ορισμένους τομείς, και κάποια είναι εντελώς εκτός... Αλλά νομίζω ότι υπάρχει μια μέγιστη μεταρρύθμιση στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η έρευνα στα νορβηγικά πανεπιστήμια. Σήμερα, οι περισσότερες έρευνες των Νορβηγών ερευνητών, γίνονται από κοινού με ξένα ιδρύματα και αυτή είναι μια θεαματική αλλαγή. Αυτό σημαίνει ότι η διεθνής συνεργασία στο βασικό επίπεδο έχει αλλάξει καθοριστικά στα πανεπιστήμιά μας τα τελευταία δέκα-δεκαπέντε χρόνια. Έτσι, προκύπτουν έρευνες πιο αξιόπιστες, με διεθνές κύρος. **Μ**

Studier
2005

ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ

Αίτημα της ΕΠΟΧΗΣ μας

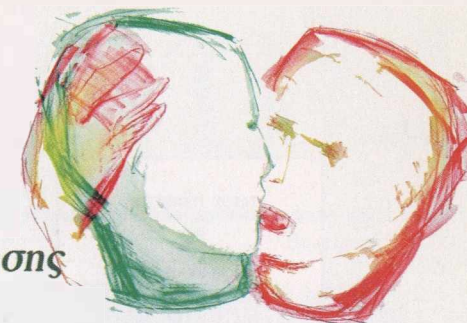
Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΗΚΕΙ, μαζί με την Ιταλία, στις τελευταίες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν προβλέπουν το σύμφωνο συμβίωσης ως μορφή με την οποία δύο άνθρωποι επιθυμούν να ενώσουν τη ζωή τους χωρίς γάμο. Η καθιέρωσή του θα δώσει διέξοδο σε όσους, για λόγους που αφορούν ιδίως τις ιδεολογικές προτιμήσεις τους, επιθυμούν να προσδώσουν στη συντροφική σχέση που τους ενώνει μονιμότερες συνέπειες. Σήμερα, η συμβίωση χωρίς νομικό δεσμό δεν εγγυάται, λ.χ., δικαιώματα διατροφής και ασφάλισης, δεν προβλέπει κληρονομικά δικαιώματα και δεν ρυθμίζει τις περιουσιακές τους σχέσεις.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με αντικειμενικές εκτιμήσεις, περισσότεροι από εκατό χιλιάδες πολίτες φαίνεται να προσβλέπουν στο σύμφωνο συμβίωσης. Σε μια ανοικτή και ελεύθερη κοινωνία, όπως η ελληνική, η καθιέρωσή του είναι προ πάντων ζήτημα αρχής. Εκτός αυτού, το ζήτημα τείνει να προσλάβει και σημαντικές ποσοτικές διαστάσεις. Οι λόγοι που οδήγησαν στη γενικευμένη υιοθέτησή του στον ευρωπαϊκό χώρο, ισχύουν ασφαλώς και σε μας. Η κοινωνία έχει ωριμάσει τις τελευταίες δεκαετίες σημαντικά και είναι, νομίζω, σε θέση να παρακολουθεί τις εξελίξεις που συντελούνται στην ευρωπαϊκή οικογένεια και να προωθεί τις αναγκαίες τομές για την πιο φιλελεύθερη οργάνωσή της.

του Γιώργου Παπαδημητρίου*

(Δεν είναι εύκολο να συνθέσουμε αξιόπιστη εικόνα, ωστόσο ορθότερη είναι η εκτίμηση ότι η κοινωνία έχει εξοικειωθεί με την ανάγκη υιοθέτησης του συμφώνου συμβίωσης)

ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Θα περίμενε κανείς ότι το θέμα αυτό θα είχε ανακινηθεί από τα τέλη της δεκαετίας του '90. Ωστόσο, η σχετική συζήτηση άρχισε με καθυστέρηση, μόλις το 2004. Με πρωτοβουλία της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, εκπονήθηκε το 2005 πρόταση νόμου για το «Σύμφωνο Συμβίωσης», με ευθύνη του αείμνηστου καθηγητή Γ. Κουμάντου και του συναδέλφου Ν. Κ. Αλιβιζάτου. Αργότερα, ο Υπουργός Δικαιοσύνης συνέστησε ομάδα εργασίας από έγκριτους νομικούς, η οποία επεξεργάστηκε και υπέβαλε το 2007 σχέδιο νόμου για το «Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης». Η βασική διαφορά μεταξύ της πρότασης που διατυπώθηκε και του σημερινού σχεδίου νόμου, είναι ότι η πρώτη, ρυθμίζει την ελεύθερη συμβίωση ανεξαρτήτως φύλου, δηλαδή τόσο μεταξύ ετερόφυλων όσο και μεταξύ ομόφυλων. Το δεύτερο, αντίθετα, περιορίζεται στην ελεύθερη συμβίωση μόνο μεταξύ ετερόφυλων συντρόφων.

Την προοπτική αυτή, στην πιο προωθημένη εκδοχή της, υιοθέτησε το 2005 το ΠΑΣΟΚ, εγκαινιάζοντας μάλιστα μια σειρά εκδηλώσεων που θα συνέβαλαν στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την καθιέρωση του συμφώνου συμβίωσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι σχετική πρόταση περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του 2007. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και ο ΣΥΡΙΖΑ. Αντίθετα, η Νέα Δημοκρατία, διαβλέποντας ότι δεν μπορεί να αγνοήσει το πρόβλημα, φαίνεται να προσανατολίζεται προς το παρόν στην υιοθέτηση του συμφώνου μόνο για ετερόφυλους συντρόφους.

Στον αντίποδα φαίνεται ότι βρίσκεται η Εκκλησία της Ελλάδος, με σημαντικές πάντως εσωτερικές διαφοροποιήσεις. Ένα μεγάλο επίσης μέρος της κοινωνίας, που εμφορείται από συντηρητικές αντιλήψεις, αντιμετωπίζει με καχυποψία την καθιέρωση του συμφώνου συμβίωσης. Αν και δεν είναι βέβαια εύκολο να συνθέσει κανείς μια αξιόπιστη εικόνα, ορθότερη είναι η εκτίμηση σύμφωνα με την οποία η κοινωνία, φαίνεται να έχει εξοικειωθεί με την ανάγκη υιοθέτησής του.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Στη σχετική συζήτηση, είναι βέβαια αναγκαίο να διευκρινίσουμε από την αρχή τη θέση του Συντάγματος για το ζήτημα. Ιδιαίτερη σημασία έχουν εν προκειμένω, το άρθρο 5 παρ. 1 που διασφαλίζει το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, το άρθρο 9 παρ. 1 που εγγυάται το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και το άρθρο 2 παρ. 1 που αναγορεύει το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας, καθώς επίσης και το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ που προβλέπει το δικαίω-

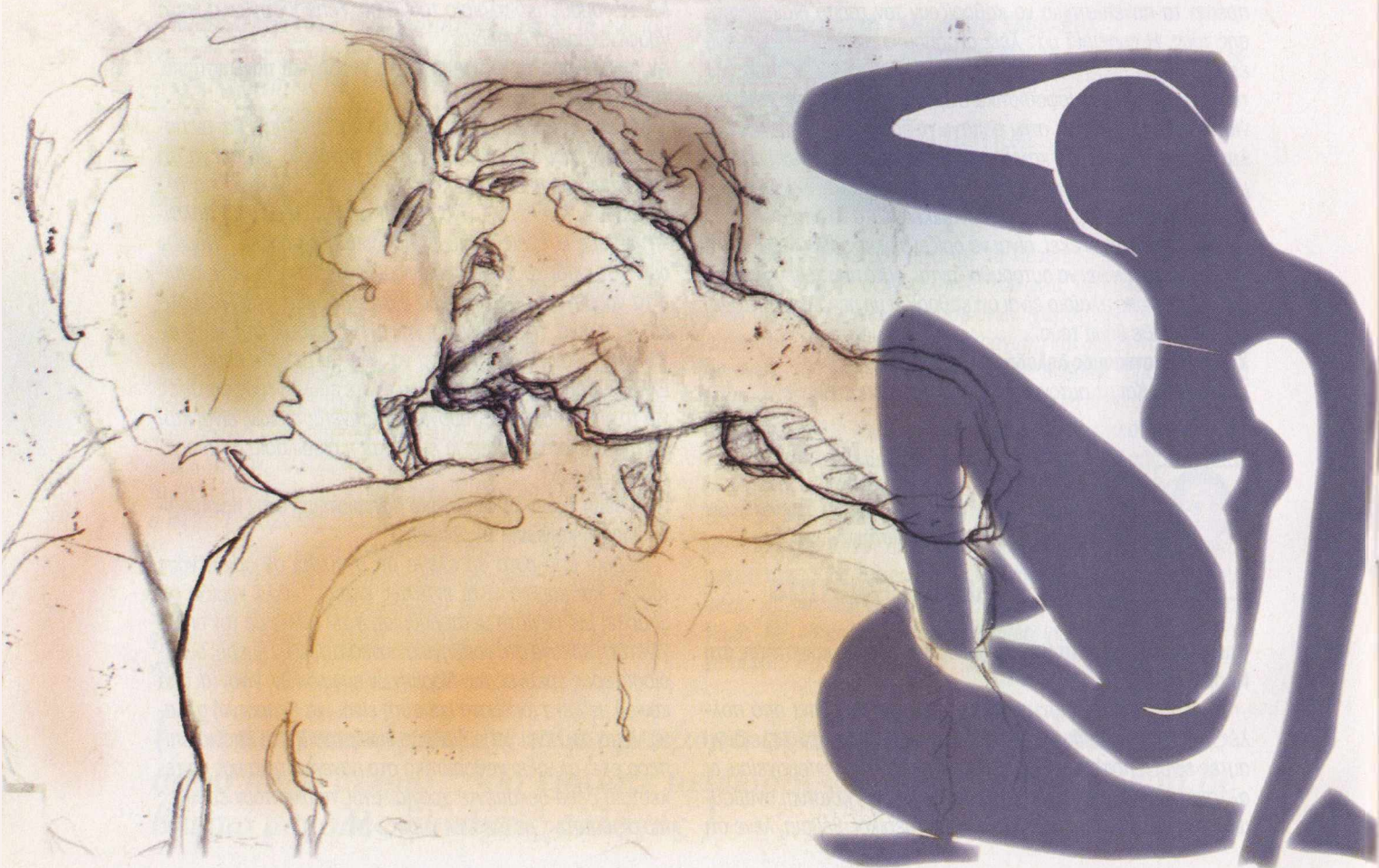
μα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή. Οι παραπάνω διατάξεις, με την ευρεία εμβέλεια και το κανονιστικό περιεχόμενό τους, όπως προκύπτει από τις εξελίξεις που συντελούνται στην κοινωνία μας, παρέχουν επαρκές έρεισμα για την καθιέρωση του συμφώνου συμβίωσης.

Ο νομοθέτης θα έπρεπε λοιπόν να υιοθετήσει το σύμφωνο τόσο για ετερόφυλους, όσο και για ομόφυλους συντρόφους που επιθυμούν να ενώσουν τη ζωή τους. Ενώ όμως στην περίπτωση των ετερόφυλων συντρόφων φαίνεται να έχει διαμορφωθεί ευρύτερη συναίνεση στην κοινωνία, αντιρρήσεις εκφράζονται για τη ρύθμιση του συμφώνου μεταξύ ομοφύλων. Όσοι ενστερνίζονται ανάλογες αντιλήψεις, παραγνωρίζουν ότι το Σύνταγμα επιβάλλει κατά την ορθότερη άποψη και σε αυτήν την περίπτωση, τη δημιουργία των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν και στους ομόφυλους συντρόφους να ασκούν τα δικαιώματα που κατοχυρώνει.

Το κύριο επιχείρημα που απομένει σε όσους αμφισβητούν τη δυνατότητα υιοθέτησης του συμφώνου συμβίωσης και για ομόφυλους, είναι ο προσδιορισμός του περιεχομένου και της λειτουργίας τους με βάση αντιλήψεις που επικρατούσαν πριν από δύο-τρεις δεκαετίες και η επίκληση της ρήτηρας των χρηστών ηθών. Και στις δύο περιπτώσεις παραγνωρίζουν όμως ότι τα παραπάνω δικαιώματα, καθώς και η έννοια των χρηστών ηθών, προσαρμόζονται διαρκώς με γνώμονα τις αλλαγές που συντελούνται στην κοινωνία. Η πραγματικότητα αυτή αποτυπώνεται με ανάγλυφο τρόπο στην εξελισσόμενη νομολογία του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου, η οποία συμπεκνώνει άλλωστε τη συνισταμένη της προστασίας των δικαιωμάτων σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη.

Με αυτές τις σκέψεις, είναι ευπρόσδεκτη η πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης να προωθήσει, έστω καθυστερημένα, την καθιέρωση του συμφώνου συμβίωσης. Το νομοσχέδιο που θα υποβάλλει στη Βουλή, θα ήταν πάντως προτιμότερο να ρυθμίζει το ζήτημα τόσο για τους ετερόφυλους, όσο και για τους ομόφυλους που επιθυμούν να ενώσουν τη ζωή τους. Στην εν λόγω λύση θα έπρεπε να προσανατολισθεί, γιατί ανταποκρίνεται περισσότερο στις επιταγές του Συντάγματός μας και της ΕΣΔΑ, αλλά και στις νέες αντιλήψεις που τείνουν να επικρατήσουν στην κοινωνία μας. Τα παραδείγματα πολλών ευρωπαϊκών χωρών βεβαιώνουν ότι διαμαρτυρίες και λοιδορίες, που -με βεβαιότητα- θα ακουστούν, θα απορροφηθούν γρήγορα, αν δείξουμε ωριμότητα και σοβαρότητα. **Μ**

*Ο Γιώργος Παπαδημητρίου είναι Καθηγητής Πανεπιστημίου, Βουλευτής Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ.

Πού θα μας βρείτε
[σημεία διανομής]

Σε επιλεγμένα σημεία και κεντρικά βιβλιοπωλεία

ΑΘΗΝΑ

ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΕΤΡΟ-ΗΣΑΠ • ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ • ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ • ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ
• ΣΥΝΤΑΓΜΑ • ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ • ΦΙΕ • ΠΑΝΟΡΜΟΥ • ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ ΟΔΕΟΝ • ΕΜΠΑΣΣΥ: Π. ΙΩΑΚΕΙΜ 5 • ΟΠΕΡΑ: ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 57
• COSMOPOLIS: (ΑΙΘ.12) Λ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ 73 • CINEΦΙΛΟΙ: (ΑΙΘ.3) ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215, ΜΑΡΟΥΣΙ
• ΑΒΑΝΑ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 234, ΜΑΡΟΥΣΙ • STARCITY: ΣΥΓΓΡΟΥ 111

ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: BOOKSTORE ΑΝΤΙΠΟΛΙΣ, ΚΗΦΙΣΙΑΣ 135 & ΛΑΜΨΑ / PRESIDENT, ΚΗΦΙΣΙΑΣ 43 • **ΓΚΑΖΙ:** ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ 138 • **ΓΛΥΦΑΔΑ:** ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 13 • **ΘΗΣΕΙΟ:** ΛΕΜΟΝΙ, ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ 22 • **ΚΕΝΤΡΟ:** ΙΑΝΟΣ, ΣΤΑΔΙΟΥ 24/ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 35 & ΤΖΩΡΤΖ / ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ & ΚΟΡΑΗ/ΚΕΔΡΟΣ, ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3/ ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ/ ΠΑΤΑΚΗΣ, ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 65/ΘΕΜΕΛΙΟ - ΣΟΛΩΝΟΣ 84/ΦΩΛΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 25/JIMMYS, ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ/ΙΝΤΕΛΛ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 46 • **ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ:** ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΑΘΗΝΑΪΔΑ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ 34 • **ΚΗΦΙΣΙΑ:** ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 10 • **ΚΟΛΛΩΝΟΣ:** ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ, ΝΑΥΠΛΙΟΥ 12 • **Ν. ΙΩΝΙΑ:** BOOKSTORE - ΑΝΤΙΠΟΛΙΣ, ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ 47 • **ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ:** ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 55 • **ΧΑΛΑΝΔΡΙ:** ΜΙΚΡΟΣ ΚΟΡΑΗΣ, ΠΑΠΑΓΟΥ 7 • **ΨΥΧΙΚΟ:** EX LIBRIS, ΣΟΛΩΜΟΥ 4-6 / DEAL'S, ΔΗΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ 10

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

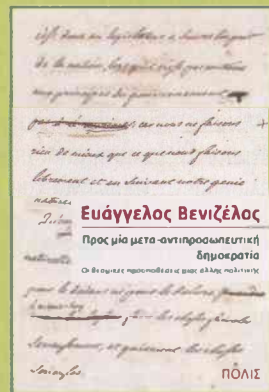
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΤΣΙΜΙΣΚΗ 87 • ΙΑΝΟΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7
• ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΠΛ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ • ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ • ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ • **ΛΑΡΙΣΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: "Η ΣΚΑΛΑ", ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ 24 • "ΚΕΡΑΜΟΣ", ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ 25 • "ΠΑΙΔΕΙΑ", Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 6 και "ΠΑΙΔΕΙΑ", ΚΑΝΑΡΗ 11 & ΚΑΤΣΩΝΗ • "ΓΝΩΣΗ", ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 37 • **ΚΑΡΔΙΤΣΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΑΙΔΕΙΑ", ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 6 • **ΤΡΙΚΑΛΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΚΗΡΘΟΡΕΣ", ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 34 • **ΤΡΙΠΟΛΗ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΩΡΑ", ΟΥΑΣΙΝΓΤΩΝ 21 • **ΗΡΑΚΛΕΙΟ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: "ΤΟ ΦΩΤΟΔΕΝΔΡΟ", ΚΟΡΑΗ 21 • "ΑΝΑΛΟΓΙΟ", ΡΟΥΣΟΥ ΧΟΥΡΔΟΥ 6 • **ΧΙΟΣ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΥΞΙΔΑ", ΑΠΛΩΤΑΡΙΑΣ 34 • **ΠΑΤΡΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΟΛΥΕΔΡΟ", ΚΑΝΑΚΑΡΗ 147 • **ΜΥΤΙΛΗΝΗ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΕΙΡΜΟΣ", ΚΑΒΕΤΣΟΥ 24 • **ΞΑΝΘΗ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ", Β. ΣΟΦΙΑΣ 8 • **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ", ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 41 • **ΛΑΜΙΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΛΥΧΝΑΡΙ", ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 2 - ΠΛ. ΛΑΟΥ • **ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "Η ΠΛΑΣΤΙΓΓΑ", ΑΚΤΗ ΠΑΠΑΓΟΥ 36 • **ΒΟΛΟΣ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ", ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ 223 • **ΑΡΤΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: Γ. ΛΕΚΟΣ, ΣΚΟΥΦΑ 95 • **ΔΡΑΜΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΕΙΡΜΟΣ", Ν. ΖΕΡΒΟΥ 6 • **ΚΟΖΑΝΗ:** ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ - ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 10 • **ΡΕΘΥΜΝΟ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΦΟΙ ΚΛΑΨΙΝΑΚΗ - ΛΕΩΦ. ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ 59 - ΛΕΩΦ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ 15 - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΓΑΛΛΟΥ • **ΠΑΡΟΣ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΕΥΡΩΚΥΚΛΑΔΕΣ" - ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΠΑΡΟΥ • **ΧΑΛΚΙΔΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΕΛΕΒΟΡΟΣ", ΑΒΑΝΤΩΝ 100 • **ΕΡΕΤΡΙΑ:** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: "ΑΚΤΙΔΑ", ΑΠΟΣΤΟΛΗ 8

“Μεταρρύθμιση” στο σπίτι σας... Γραφτείτε συνδρομητές

Η εγγραφή συνδρομής μπορεί να γίνει είτε με κατάθεση στην Εθνική τράπεζα, αρ. λογαριασμού 729-400024-20, είτε με αποστολή ταχυδρομικής επιταγής ΕΛΤΑ. Έχετε επίσης τη δυνατότητα να γραφείτε συνδρομητές:

1) μέσω των ιστοσελίδων www.metarithmisi.gr και www.diamet.gr
2) στους αριθμούς τηλεφώνου 210-7777422, 210-7777230 στα γραφεία του περιοδικού, καθημερινά 10πμ-3μμ. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΤΑΙ ότι η ετήσια συνδρομή είναι 30 ευρώ (για δέκα τεύχη), η φοιτητική 20 ευρώ, ενώ, για όσους επιθυμούν να παίρνουν το περιοδικό σε ευρωπαϊκή χώρα, 50 ευρώ.

Ο προσδευτικός χώρος αρνείται να αντιμετωπίσει τα δύσκολα προβλήματα της σύγχρονης πραγματικότητας. Εγκαταλείπει όλες τις κρίσιμες αποφάσεις στον συντηρητικό χώρο, και αυτό δεν αφορά μόνο το ασφαλιστικό. Αφορά τα περισσότερα μεγάλα ζητήματα που απαιτούν θυσίες σήμερα προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα καλύτερο μέλλον, ζητήματα όπως το περιβάλλον, η ενέργεια, η υγεία, η εκπαίδευση. Το αποτέλεσμα είναι η κοινωνία να βγαίνει χαμένη. Γιατί, για τις λύσεις στα πεδία αυτά, οι μεν συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις προσφεύγουν στην αγορά, ο δε προσδευτικός χώρος στην αδράνεια. Και στις δύο περιπτώσεις, το αποτέλεσμα για την κοινωνία είναι απογοητευτικό.

Η μετα-αντιπροσωπευτική δημοκρατία είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης. Είναι ένα νέο κίνημα πολιτικής συμμετοχής, ένα νέο ριζοσπαστικό κίνημα αναδιανομής της πολιτικής εξουσίας σε όλα τα επίπεδα. Μία ριζική ανακαίνιση των δημοκρατικών θεσμών και άρα της ίδιας της πολιτικής που ασκείται στο όνομα του λαού και χάριν των ανθρώπων που έχουν πραγματική ανάγκη από μία άλλη πολιτική.

ΠÓΛΙΣ Βιβλιοπωλείο: ΑΙΟΛΟΥ 33

Σε απεργία διαρκείας οι γαλάζιοι μιζαδόροι:
ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ!!!

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΗΣ

Διαπλεκόμενη εφημερίδα της άφθαρτης κεντροαριστεράς

Έτος θριάμβων, Φάση διαρκείας, Ορό-Φυλλο συμβίωσης

Απρίλη μου καλέ

Μακεδόνας: ΜΕΪΜ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ:

**Χαστούκι στον
αλυτρωτισμό:
Αδελφοποιούνται
Ρίο ντε Τζανέιρο
και Ρίο – Αντίρριο!**
[σελ. 2]

**Ταλιμπάν:
Θα μπορούμε στο ΝΑΤΟ!**
[σελίδα 3]

**Λύνεται οριστικά
το ασφαλιστικό:
Ευθανασία στα 80!**
[σελίδα 7]

Δεν μεγαλώσαν τα όρια,
αυτός μεγάλωσε!

**ΚΑΙ ΔΥΟ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
ΕΚΠΛΗΞΗ!**

**Λάκης Λαζόπουλος:
Ο λαϊκισμός δεν
θα περάσει!**
[σελίδα 11]

**Σωκράτης Κόκκαλης:
Ανιδιοτελής
ο Γκαγκάτσης!**
[σελίδα 4-0]

Δεν μας χέζεις ρε Νταλάρα!

Νέα τεκμηριωμένη και πειστική πολιτική απόρριψη ετοιμάζει ο χαρισματικός πρόεδρος του ΣΥΝ στην παρατεταμένη επίθεση συνεργασίας του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, μετά το «δεν θα πάρουμε» που προηγήθηκε. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές του «Ε», ο πρόεδρος του ΣΥΝ τολαντεύεται ανάμεσα στο «δε σφάξαν» και το «δεν μας χέζεις ρε Νταλάρα»... που φαίνεται και πιο ριζοσπαστικό! Παρ' όλες τις φαινομενικές δυσκολίες, ωστόσο, οι συνθήκες για τη συνεργασία των δύο κομμάτων ωριμάζουν! Ήδη, με την απόφαση του Γιώργου Παπανδρέου να αποκλείσει από τα όργανα του ΠΑΣΟΚ όσα στελέχη είχαν κυβερνητική θητεία, συμφωνεί και ο Αλέξης Τσίπρας, που δήλωσε ότι δεν υπάρχει θέμα συνεργασίας με όσους έχουν διατελέσει διαχειριστές του συστήματος, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για συνεργασία με τους υπόλοιπους... Σ' ένα πρώτο κοινό πρόγραμμα που έχουν επεξεργαστεί οι δύο πλευρές, φαίνεται να έχουν συμφωνηθεί τα βασικά σημεία, όπως η κατάργηση της παγκοσμιοποίησης, η αποχώρηση της Ελλάδας από το συνδικάτο ΕΕ – ΝΑΤΟ, η επιστροφή στη δραχμούλα μας, η φυλάκιση όσων σπουδάζουν σε ιδιωτικά πανεπιστήμια, καθώς και η πρόσληψη 10.000

Άφθαρτα, ενώ προετοιμάζονται για τη διαχείριση του συστήματος!

μονίμων υπαλλήλων στην Ολυμπιακή Αεροπορία! Έχουν ακουστεί μάλιστα και τα πρώτα ονόματα για τους υπουργικούς θώκους της επόμενης κεντροαριστερής κυβέρνησης, ιδιαίτερα από την πλευρά του Σύριζα, δεδομένου ότι από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ κανείς δεν θέλει να υπουργοποιηθεί, φοβούμενος τις μελλοντικές συνέπειες... Υπουργοποιήσιμοι από τον Σύριζα φέρονται, ο Ρούντι Ρινάλντι για το Απόδημο Ελληνισμό, ο Αντώνης Νταβνέλος για το Εργασίας, ο Δημήτρης Παπαχρήστος για το Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο Γρηγόρης Ψαριανός για το υπουργείο της ΑΕΚάρας... Αποκλείεται δυστυχώς ο Γιάννης Δραγασάκης, γιατί είχε διατελέσει υποδιαχειριστής του συστήματος επί συγκυβέρνησης!

Θρίαμβος των παγίων
ελληνικών θέσεων...

**ΜΑΚΕΔΟΝΙΕΣ ΞΑΚΟΥΣΤΕΣ
ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΟΙ ΧΩΡΕΣ!**

Εκκλησία μου - αμαρτία μου, κουσούρι μου μεγάλο!!!

Όπως πάντα, σε κρίσιμες στιγμές, οι γνωστοί πατέρες του έθνους έρχονται να βγάλουν το έθνος μας από τον βούρκο της απολασίας!

Σε πείσμα του νέου Αρχιεπισκόπου, που φαίνεται να μην έχει κατ'ήγητο ρόλο που έχει να παίζει, υπάρχουν Μητροπολίτες έτοιμοι να θυσιαστούν και να σώσουν τα «Νέα Σόδομα και Γόμορα» (συνθετή ονομασία της Ελλάδας για να διακρίνεται από τα παλιά Σόδομα και Γόμορα)!

Μετά την επιτυχημένη θητεία τους ως υπουργοί Εξωτερικών (Μακεδονία Ξακουστή...) και Παιδείας (βιβλίο ΣΤ' δημοτικού...) έρχονται τώρα να εκπληρώσουν και το χρέος τους ως υπουργοί Δικαιοσύνης στο θέμα του ανηχοισπαιικού συμφωνίου διαβίωσης...

Σε μια εποχή καθολικής ηθικής κατάρρευσης, παραμένουν σταθεροί στις αρχές τους, κατα-

γέλλοντας την πορνεία των εκτός γάμου σχέσεων, ακριβώς όπως είχαν καταγγείλει και τη Μαρία Μαγδαληνή για τις σχέσεις που, ως γνωστόν, διατηρούσε με τον Μωάμεθ.

Ιδιαίτερα σκληροί –και πολύ σωστά– είναι οι πατέρες αυτοί απέναντι σε όσους, όχι μόνο έχουν το «κουσούρι», αλλά

θέλουν να ζουν και μαζί, αποδεικνύοντας έτσι πόσο απέραντη είναι η αγάπη του Κυρίου για όλα ανεξαίρετως τα δημιουργήματά του...

Αποτέλεσμα της συνεπούς αυτής στάσης της Εκκλησίας είναι να θεωρείται σήμερα η Ελλάδα ένας απέραντος οίκος ανοχής, πράγμα που επιβεβαιώνεται άλλωστε καθημερινά, σε όλες σχεδόν τις πτυχές του δημόσιου βίου της χώρας...

Το μόνο που διασώζεται τελικά, είναι το σύμφωνο διαβίωσης Πολιτείας και Εκκλησίας, δεδομένου ότι οι επιδόσεις των αγίων εξαφρονούνται από τους ιερούς κανόνες!

Πόρνη κοινωνία...

Έργο ευθύνης για την κοινωμία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδόσφαιρο, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρίπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

οναπ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης